

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 28. JUNIJA 1979

ŠTEVILKA: 24 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

OB DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV PRIZNANJE IN NAGRADA ŽELEZARNI

Ob letošnjem dnevu samoupravljalcev je bila včeraj, 27. junija, v Ljubljani v veliki dvorani skupščine Socialistične republike Slovenije osrednja slovenska proslava, na kateri je govoril predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan. Kulturni program pa je prispeval mešani pevski zbor Gorenje iz Velenja. Ob tej priložnosti so organizacijam in posameznikom podelili priznanja in nagrade za uspešno organiziranje in uresničevanje samoupravljanja. Med letošnjimi prejemniki priznanja in nagrade je tudi naša delovna organizacija Železarna, za katero je v utemeljitvi napisano:

»Železarna Jesenice kot specializirana proizvodnja zelo širokega proizvodnega asortimenta jekel je skladno z nalogami povojnega razvoja in obnove porušene domovine prevzemala težko in odgovorno nalogo. Pri tem je levji delež, vsaj v prvih letih po vojni, odpadel na de-

lavce železarne Jesenice, saj ni večjega objekta v Jugoslaviji, zgrajenega po vojni, kjer ne bi bilo vgrajeno jeseniško jeklo. Železarna pa sodi tudi med kolektive, ki so se vpisali v zgodovino samoupravljanja že s tem, da so leta 1950 med prvimi prepustili tovarno v upravljanje delav-

cem. Tem naprednim težnjam po razvoju je delovna organizacija sledila vsa leta, ko smo s skupnimi močmi dograjevali naš politični sistem socialističnega samoupravljanja.

Jeseniški delavci so se vedno zavedali svojih obveznosti, prav tako niso čakali na kakršnekoli rešitve od drugod, ampak so se vedno z vso odgovornostjo do družbene skupnosti sami lotili vseh problemov in jih po svojih močeh reševali ter tako prispevali k razvoju samoupravnih socialističnih odnosov še kaj več kot železo in njegove izdelke.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB LETOŠNJEM DNEVU BORCA

»Borci narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije ne omejujejo svoje družbenopolitične vloge samo na negovanje revolucionarnih tradicij, temveč se prav tako bojujejo za uveljavitev novih družbenoekonomskih in političnih odnosov ter za poglobljanje socialističnega samoupravljanja. Zato je nujno, da se njihov vpliv posebej izrazi tudi v delegatskem sistemu in v socialistični zvezi. Vlogo svoje organizacije borci uresničujejo s svojo vztrajnostjo, požrtvovalnostjo in revolucionarnimi izkušnjami kot dosledni privrženec zveze komunistov.« (TITO na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije.)

Misli predsednika Tita smo vzeli samo kot iztočnico, da bi ob letošnjem dnevu borca predvsem poudarili vprašanje revolucionarnih tradicij, na čemer borčevska organizacija v naši občini izredno pomembno deluje. Razen spodbud za spominske pohode po poteh nekdanjih partizanov in v različne pomembne kraje iz NOB in sodelovanja na takih pohodih ima organizacija dobre stike s šolami, pomembno skrb namena ohranjanju spominskih obeležij in postavljanju novih ter podobno. Misli o negovanju in razvijanju revolucionarnih tradicij in nekatere akcije v zvezi s tem zasledimo tudi v programih zveze socialistične mladine, sindikatov in socialistične zveze pa tudi v različnih društvenih organizacijah. To v bistvu potrjuje, da se vsi dobro zavedamo pomena ohranjanja in razvijanja revolucionarnih tradicij. Seveda pa je drugo vprašanje, kako to izgleda v praksi.

Se vedno je namreč med nami močno prisotna malomeščanska psihologija potrošniške družbe, ki odtuja, dehumanizira in ki človeka razvrednoti. S tem se prepletajo sebičnost, egoizem, zaprtost, nezaupanje, karizem, stremušstvo, pehanje za privilegiji in podobno. Vse to in še marsikaj drugega preveč očitno kaže na to, da se v vsakodnevni praksi le preveč zadovoljujemo s tem, da v svoje programe zapišemo skrb za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij, medtem ko v vsakodnevni samoupravni praksi in v medsebojnih odnosih tega ne uresničujemo.

Iz besednega poudarjanja v programih moramo preiti k dejanskemu uveljavljanju in razvijanju revolucionarnih tradicij — vrednot, ki so se uveljavile med NOB in v času graditve naše dežele po osvoboditvi in ki nastajajo z vedno bolj razvitimi samoupravnimi socialističnimi odnosi. Z zgle-dom, dejanjem in besedo, bomo morali bolj vztrajno razvijati in utrjevati tovarištvo, medsebojno zaupanje, odgovornost, spoštovanje in razvijanje družbenih norm, ki smo jih vgradili v ustavo, zakone in samoupravne akte, varnostno kulturo in podobno, ob stalni krepitvi patriotizma in bratstva ter enotnosti naših narodov in narodnosti.

To je naš velik dolg do borcev NOV, narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

UVELJAVLJANJE DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSOV V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU V OBČINI

Na sejah vseh treh zborov skupščine občine Jesenice, ki so bile pretekli teden, so med drugim obravnavali tudi oceno stanja in neposredne naloge pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva. Poleg obsežnega gradiva o tem vprašanju, ki so ga delegati prejeli v pisni obliki, je predstavnik koordinacijskega odbora za usmerjanje in spremljanje tovrstne razprave pri OK SZDL podal na vseh treh sejah še dodatno razlago, ki jo v nadaljevanju v celoti objavljamo.

Zadnje bistvene spremembe na področju stanovanjskega gospodarstva so bile uveljavljene v letu 1972 z zakonom o programiranju in financiranju stanovanjskega gospodarstva in zakonom o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu. V letu 1974 je sledil zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini in zakon o samoupravnih stanovanjskih skupnostih, vendar pa je potrebno ob tem ugotoviti, da vsi ti zakonski

predpisi vse doslej niso bili usklajeni z zakonom o združenem delu. V tej smeri je bil v marcu lanskega leta noveliran samo zakon o samoupravnih stanovanjskih skupnostih, ki je vpeljal enovito dvodomo skupščino z zborom uporabnikov in zborom izvajalcev in uredil še nekatera druga vprašanja.

Nakopičena problematika na področju stanovanjskega gospodarstva, ki se je odražala v prepočasnih

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZAKLJUČENO JE TRETJE DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV ŽELEZARNE

V petek, 22. junija je bila slovesnost, ob zaključku letošnjega tretjega tekmovanja kovinarjev Železarne, na kateri so podelili priznanja tekmovalcem in praktične nagrade najboljšim.

Prijetno okrašena spodnja dvorana v Kazini z razstavljenimi izdelki najboljših tekmovalcev je prispevala, da je bila podelitev priznanj bolj tovariško srečanje kot pa uradna razglasitev.

Pred štirimi leti smo začeli s tekmovanjem varilcev, letos pa je mer-

jenje znanja zajelo že vse kovinske poklice.

Iz poročila odbora je bilo razvidno, da je tekmovanje potekalo regularno. Vsem tekmovalcem so bili nudi enaki tekmovalni pogoji. Ocenjevanje je bilo opravljeno strokovno in nepristransko.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vsem borcem
narodno-
osvobodilne vojske
čestitamo
ob 4. JULIJU —
DNEVU BORCA

Družbenopolitične
organizacije,
samoupravni organi
in poslovodni organi
TOZD, DS in Železarne

NE OLEPŠUJMO PROBLEMOM, KAJTI PRI REŠEVANJU NALOG SE JIH NE BOMO MOGLI IZOGNITI

Na skupnem sestanku sekretariatov TOZD Hladna valjarna Bela, TOZD Valjarna bluming-štek, TOZD Jeklarna in delovnih skupnosti prodaja, nabava in finančni sektor, so 20. junija obravnavali poslovno problematiko TOZD Hladna valjarna Bela v prvem polletju 1979.

Uvodno informacijo je imel sekretar OK ZKS Jesenice Franc Kobentar, ki je poudaril, da je takšna oblika dela v zvezi komunistov nova, da se srečajo komunisti tehnološko povezanih enot in skupno rešujejo probleme s katerimi se srečujejo pri izvajanju nalog, ki jih pred nas postavlja naš samoupravni sistem.

Tov. Tubič, Jezeršek in Jamar so obrazložili probleme s katerimi se

srečuje TOZD HV Bela od svoje ustanovitve dalje. V tej informaciji so pojasnili še nekatera vprašanja v zvezi s poslovanjem HV Bela, predvsem pa problem preskrbe z ustreznim vložkom in prihodkovno oziroma dohodkovno reševanje statusa HV Bela. Istočasno pa so poudarili tudi akcije, ki so bile izvršene ali so v

(Nadaljevanje na 3. strani)

STROŠKI V MAJU VIŠJI KOT V APRILU

V maju je Železarna z vidika stroškov poslovala slabše kot v aprilu. Dejanski stroški so se namreč dvignili nad planirane za 7,2 milijona dinarjev. Vzrok za to je v večini temeljnih organizacij združenega dela nedoseganje količinskega plana proizvodnje in slabšega asortimenta.

Največje zvišanje stroškov sta imeli temeljni organizaciji Jeklarna in Valjarna bluming-štek. V Jeklarni znaša zvišanje, po odbitju razlike zaradi obračuna proizvodnje obeh vrst jekel po povprečni ceni, 10,2 milijona dinarjev. Največji

delež zvišanja odpade na SM jekarno, kjer so samo stroške vložnega materiala prekoračili za več kot pet milijonov dinarjev. Podražitev je posledica spremembe v strukturi

(Nadaljevanje na 2. strani)

OSNUTEK ZAKONA O ZDRAVSTVENEM VARSTVU

V 15. številki Poročevalca skupščine SR Slovenije in SFR Jugoslavije za delegacije in delegate je objavljen osnutek zakona o zdravstvenem varstvu v SR Sloveniji. Zaradi širokega interesa delavcev in vseh delovnih ljudi pri urejanju tega vprašanja iz Poročevalca ponatiskujemo povzetek osnutka zakona.

Osnutek zakona o zdravstvenem varstvu pomeni konkretizacijo ustavnih določb, zakona o združenem delu, zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela ter drugih sistemskih rešitev predvsem na področju družbenega planiranja. S predloženim zakonskim osnutkom se ce-

lotno področje zdravstvenega varstva vsebinsko in organizacijsko prilagaja spremembam v družbenoekonomskih odnosih in v družbenopolitičnem sistemu tako, da bo sposobno učinkovito in racionalno zagotavlja-

(Nadaljevanje na 7. strani)

KAKO SMO DELALI V JUNIJU?

V mesecu juniju kaže, da bomo tako pri skupni, kakor tudi pri gotovi proizvodnji zaostali za operativnim programom. Predvidoma bodo operativne programe skupne proizvodnje dosegle naslednje temeljne organizacijske združenega dela:

Livarna, Valjarna bluming-štek, Hladna valjarna Bela, Žitarna, Profilarna, Jeklovlek in Elektrode. Mesečni operativni program predvidoma ne bodo dosegle naslednje temeljne organizacijske:

PLAVŽ: Na plavžu št. 2 je bilo treba odstreliti naslednje, razen tega pa so imeli veliko uporabo železove rude slabše kvalitete iz Tomašice in slabo stanje mlinov za mletje uvožene rude ter koksa.

JEKLARNA: Martinarna ne bo veliko zaostala za načrtovano proizvodnjo, medtem ko je bilo v elektrojeklarni preveč zastojev in tudi teže šarž so bile občasno premajhne.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: V valjarni žice je bilo preveč obratovalnih zastojev, medtem ko bo valjarna profilov načrtovano skupno proizvodnjo predvidoma dosegla.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE: Vzrok nižji skupni in gotovi proizvodnji je prevelika bolezenska odsotnost delavcev.

HLADNA VALJARNA JESENICE: Nižja proizvodnja je zaradi zastojev na nekaterih valjarskih ogradjah.

VRATNI PODBOJI: Proizvodnja je nižja zaradi razdrobljenih naročil.

ŽEKLARNA: V juniju je izredno narasla bolezenska odsotnost delavcev.

(Nada) teku. I stavlja ia z izg Fran navzoč ri, da kajti n ljene bila v spozna najti mov, s časa, k ti škot izhodit TOZD V osnovr ne zad delovn celoto.

U TEH!

Reš TOZD enakih TOZD poveze no sm HV E vključ kvalit ce, ozi ja slov pokriv valne slovan n kva njo la šla tu za ma jekel. moran tehnol da se Vsi p kvalit moraj Spreir pravi, mu »t pleme oziron cilje. biti s slabos pomai verigi je po mislji ne pr na kv čemo, nila poterr ljeni naspr naš re po lir izdelc Tež jejo j valjav potre gradn bimo mora delo s no de no pr in na možn nološ pajo Samc te na člani koris ter o te ci smo klime naše Vemo pravi

V petnajsti številki Poročevalca skupščine SR Slovenije in skupščine SFR Jugoslavije za delegate in delegacije z dne 19. junija, je objavljen osnutek poročila o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Socialistični republiki Sloveniji. Skupščina SR Slovenije si je namreč kot trajno nalogo postavila v svoj delovni program spremljanje delovanja delegatskega in skupščinskega sistema. V uvodu navedenega osnutka poročila je navedeno, da bo skupščina SR Slovenije »sproti preverjala, kako skupščine družbenopolitičnih skupnosti s svojimi metodami dela prispevajo k ustvarjanju pogojev, ki omogočajo delavcem, delovnim ljudem in občanom kot nosilcem oblasti neposredno sodelovanje in vpliv pri sprejemanju družbenih odločitev. To pa je tudi priložnost, poudarjajo v uvodu, da se preverja uresničevanje stališč, priporočil in sklepov o nadaljnjem uresničevanju delegatskega sistema v skupščini SR Slovenije, ki so jih sprejeli zbori skupščine ob koncu prejšnjega mandata.

Pri takih analizah in ocenah gre za to, pravijo v uvodu, da bi ugotovili, kako v delegatskem sistemu potekajo procesi oblikovanja in uveljavljanja delegatskih odločitev in kako se v te procese vključujejo delovni ljudje in občani, delegati in delegacije ter celotna socialistična in demokratična ustvarjalna sila družbe, to je poleg družbenopolitičnih organizacij tudi drugi dejavniki, kot so državni organi, strokovne službe in drugi organizirani faktorji, ki so soodgovorni za učinkovito in kvalitetno funkcioniranje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Vse to pa ima seveda en sam namen, da bi vsi ti dejavniki skupaj poiskali najustrenejše rešitve za kvalitetno in učinkovito delovanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov, pri čemer pa je treba upoštevati resolucije kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije ter ustrezne dokumente drugih družbenopolitičnih organizacij.

V gradivu je poudarjeno, da je »razlogov za preverjanje učinkovitosti delegatskega sistema v občinah več, pomembnejši pa so naslednji: v občini kot temeljni družbenopolitični skupnosti prihaja do prepletanja samoupravnega in oblastnega odločanja v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v občinskih skupščinah. Občina je tista temeljna skupnost, kjer poteka proces sporazumevanja in dogovarjanja o večini osebnih in skupnih interesov delovnih ljudi in občanov, razen tistih, ki po svoji družbeni in politični naravi zahtevajo sporazumevanje in odločanje na širših ravneh družbene organiziranosti. Pa tudi glede teh interesov so v občini samoupravno organizirani delovni ljudje in občani nosilci sporazumevanja. Zato je mogoče v občini spremljati in proučevati delegatske odnose z dveh vidikov: z vidika povezovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti v občinski skupščini in z vidika njihovega povezovanja prek občinske skupščine v republiško in zvezno skupščino, kjer ima občina oziroma občinska skupščina pri oblikovanju skupne politike svoje pravice in odgovornosti.«

STALNO SPREMLJATI DELOVANJE DELEGATSKEGA IN SKUPŠČINSKEGA SISTEMA

Ta aktivnost skupščine SR Slovenije pa je namenjena temu, »da bi tudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v družbenopolitičnih organizacijah, v občinskih skupščinah in v skupščini SR Slovenije znova preverili oblike in metode svojega dela, zlasti kako te omogočajo delo delegacij in delegatov in uresničevanje njihove funkcije«. Na osnovi ugotovitev pa bo seveda potrebno sprejeti ustrezne zaključke, kaj bo potrebno spremeniti v praksi in v ustreznih normativnih aktih za bolj učinkovito in kvalitetno funkcioniranje delegatskega sistema in delegatskih razmerij.

Se posebej bo potrebno, poudarjajo v gradivu, temeljito proučiti delegatske odnose znotraj temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, to je v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, ker se proces delegatskega odločanja začne prav tu. Razen tega pa je »od razvitosti samoupravnih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih odvisna tudi stopnja razvitosti teh odnosov, s tem pa tudi delegatskih odnosov na vseh drugih ravneh delegatskega odločanja«.

Te uvodne misli smo poudarili predvsem zategadelj, ker obravnava o osnutku poročila, ki ga predlaga predsedstvo skupščine SR Slovenije, mora steti v vseh delegacijah temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, v občinskih skupščinah, v skupščini SR Slovenije, pa tudi v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih interesnih skupnostih. Te obravnave, je poudarjeno v gradivu, »naj bi ocenile objektivnost in pravilnost ugotovitev in predlogov v poročilu in opozorile na najpomembnejše naloge, ki jih je treba čimprej opraviti v posameznih sredinah. Na tej podlagi bo potrebno v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v občinah in republiki sprejeti akcijske programe za nadaljnjo aktivnost na tem področju.«

Prav gotovo bo v vseh teh ocenah in analizah, tako kot v obravnavanem gradivu, ugotovljen znaten napredek v dograjevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov in potrjena pravilnost ustavne in politične usmeritve, katere cilj je podružbljanje funkcije oblasti in odločanja na vseh področjih in na vseh ravneh.

Obravnavanje osnutka poročila o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v SR Sloveniji pa mora, kot že rečeno, izhajati tudi iz stanja v konkretnih sredinah, ker le tako bomo lahko tvorno prispevali h gradivu oziroma obravnavani ocenit stanja in le tako bomo lahko v vseh sredinah sprejeli tudi akcijske programe za nadaljnjo aktivnost na področju uresničevanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov.

V gradivu sicer ni naveden rok, do kdaj naj bi bile te razprave zaključene, vendar pa lahko domnevamo, da bo gradivo predloženo na dnevni red skupščine SR Slovenije nekje v jeseni, ta čas pa bi morale biti tudi v vseh sredinah zaključene razprave tako o gradivu kot o analizi stanja v vseh sredinah. V te razprave bi se morale še posebej poglobiti organizacije socialistične zveze kot frontne organizacije, zveze sindikatov in občinske skupščine. Seveda pa bo uspeh teh razprav, ki v bistvu morajo pospešiti učinkovitost in kvalitetno delovanje delegatskega sistema, odvisen od kvalitetnih priprav v občini in od same organizacije in vodenja razprav. Osnova za vse to pa mora biti obravnavano gradivo.

PROIZVODNJA SLOVENSKEH ŽELEZARN V MAJU

Majski prazniki in manj delovnih dni, so gotovo eden izmed vzrokov, da to ni mesec z najugodnejšimi pogoji za doseg velike proizvodnje. Letošnji mesec maj je imel še to posebnost, da je bil izjemno vroč in so bili v vročih obratih delovni pogoji več kot tri polne tedne taki, kot v najtoplejših dneh poletja. Vse to pa ne more biti opravičilo, da so letošnji majski proizvodni rezultati slabši, kot mesečna poprečja za več let nazaj.

Težave, ki so nastopale so docela podobne težavam iz prejšnjih mesecev. Preštevilni vzdrževalni zastoji, problemi z vložkom, velika odsotnost z dela in pomanjkanje delavcev, so osnovni vzroki in le zadnjega lahko označimo kot izjemnega. Izpad stroja za armaturne mreže ima seveda velik vpliv na proizvodne rezultate v Žižni Celje, podobnih vzrokov za slabe rezultate v drugih delovnih organizacijah ni.

Planirana količina surovega železa je bila dosežena 99 % in je bila nižja kot v aprilu. V lanskem maju je bila nekaj 100 ton večja.

Mesečna količina jekla je bila izvršena samo z 92 %. V Železarni Jesenice 91 %, v Železarni Ravne 103 % in v Železarni Store 75 %.

Mesečno planirano blagovno količino so izvršili: Železarna Jesenice 96 %, Železarna Ravne 98 % in Železarna Store 85 % in skupni rezultat je 94 %. Lani v maju je znašala blagovna količina železarne 5.000 ton več kot letošnja in tudi leta 1977 je bila večja. Mesečno poprečje je bilo nižje samo v kriznem letu 1976 in po vključitvi vseh novih proizvodnih zmogljivosti v zadnjih treh letih je res težko obrazložiti takšen proizvodni rezultat.

Pri predelovalcih žice je bila količina izdelane robe za trg nekaj boljše kot v Železarni in so jo izvršili 97 % in sicer: Plamen Kropa 98 %, Veriga Lesce 102 %, Tovil Ljubljana 114 % in zaradi že omenjenih problemov v Žižni Celje 89 %. Količina je bila večja kot v aprilu, vendar precej nižja kot v marcu.

Skupno je bil načrt za trg izdelanega materiala izvršen 94 %, ker imajo na ta odstotek z velikimi količinami največji vpliv železarne.

Posebej velja opozoriti na to, da je še vedno boljše izvrševanje načrta v osnovni proizvodnji vroče in hladne predelave, slabše pa pri finalnih izdelkih večstopenjske predelave, kar bo imelo svoj vpliv na vrednosti prodaje.

OB DNEVU SAMOUPRAVLJAVCEV PRIZNANJE IN NAGRAĐA ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Njihova prizadevanja so bila usmerjena predvsem v iskanje takih oblik odločanja, ki bi samoupravljanje kar najbolj približale vsem delavcem. To je v tako velikem kolektivu z razvejanim tehnološkim postopkom, z delom v štirih izmenah, z veliko zaposlenimi, ki se vozijo na delo, pa tudi s prostorsko razpčenostjo, še kako pomembno, ker bi se sicer lahko oblast kaj hitro odtujala od delavcev. Kot rezultati teh prizadevanj so že v obdobju ustanovitve dopolnili oblikovane delovne skupine, ki delujejo v Železarni kot oblika zborov delavcev po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Izkazale so se ne le kot učinkovito sredstvo obveščanja, temveč tudi kot način za spreminjanje kvalitetnih odločitev. O tem priča tudi dejstvo, da so jih v bolj ali manj podobni obliki uvedli skoraj v vseh večjih delovnih organizacijah v naši republiki. To je le eno od področij, kjer so bili jeseniški železarji zgled drugim delavcem, saj so si nenehno prizadevali, da bi bili samoupravno tako organizirani, da bi imeli vse možnosti uresničevati svoje družbenoekonomske in samoupravne pravice ter seveda tudi dobro delati.

Železarna Jesenice je bila med prvimi, ki so po zadnji ustavi skušali prenesti z ustavo dogovorjena načela v prakso in na teh osnovah zgraditi nove družbenoekonomske odnose v temeljnih organizacijah. Čeprav so kmalu ugotovili, da je bil prvi korak prekratek in premalo odločen – v začetku leta 1977 so se na novo samoupravno organizirali in tako začeli uresničevati še zakon o združenem delu – pa so bile prve

Poleg teh temeljnih organizacij so z višjimi stroški, kot smo jih načrtovali, poslovali še TOZD: Livarna, Vratni podboji, Želblarna in Vzdrževanje. Ostalim temeljnim organizacijam je uspelo dejanske stroške znižati pod načrtovane. Vzrok za prihranek je v glavnem nižja cena na trgu kupljenega vložka. V tem obdobju so najboljši rezultat dosegli v TOZD Jeklovlek. Stroške so znižali za skoraj 6 milijonov dinarjev. Z boljšim izplenom in ob visokih planskih cenah za profile iz profilne valjarne, ker strukturalne še niso popravljene na vložek iz valjarne žice, kjer je planska cena nižja.

Znižanje stroškov v TOZD Hladna valjarna Jesenice znaša 4,7 milijona dinarjev. Tudi v tej temeljni organizaciji so dosegli boljši izplen in nabavili vložek po nižjih cenah. Pri ostalih temeljnih organizacijah je pozitivna razlika med planiranimi in dejanskimi stroški manjša in je posledica nižjih cen nabavljenih TVT, slabov in žice.

PRIHODNJA ŠTEVILKA
ŽELEZARJA BO ZARADI
PRAZNIKA IZŠLA 12. JULIJA.
UREDNIŠTVO
ŽELEZARJA

STROŠKI V MAJU VIŠJI KOT V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

vložka – več so porabili grodlja inmanj starega železa.

V TOZD Valjarna bluming-štekel znaša zvišanje 9,9 milijona dinarjev. 8,1 milijona dinarjev odpade na višje stroške vložnega materiala, ker so dosegli slabši izplen in imeli precej preklasifikacij. Manj so dobili tudi dobropisov za odpadke, TOZD Profilarna jih je obremenila zaradi večjega izmečka, nekaj zvišanja pa odpade tudi na višje stroške predelave.

V TOZD Valjarna žice in profilov so maj zaključili z 2,6 milijona din višjimi stroški kot smo jih načrtovali. Zvišanje je, kot smo omenili že prej, posledica višjih predelavnih stroškov zaradi nedoseganja količinskega plana proizvodnje in preklasifikacij. Razen tega pa so se povečale tudi cene nabavljenega vložka.

V temeljni organizaciji Transport so presegle planirane stroške zaradi naknadno vkalkuliranih stroškov remontov v oddelku železniški transport v vrednosti 6,2 milijona din.

ZVIŠANJE – ZNIŽANJE STROŠKOV V MAJU

TOZD	maj	jan. – maj	povprečno
Plavž	-1.117.196	-4.925.351	985.070
Jeklarna	13.080.691	-23.285.202	-4.657.040
Razlika v ceni kvalitete	-2.921.283	-190.253	-38.051
Skupaj	10.159.407	-23.475.455	-4.695.091
Livarna	456.625	-815.882	-163.176
Valj. bluming-štekel	9.863.629	61.907.761	12.381.552
Valj. žice in profilov	2.647.326	-12.565.501	-2.513.100
Valj. debele pločevine	-1.852.925	6.144.182	1.228.836
HV Bela	-603.846	9.912.174	1.982.435
HV Jesenice	-4.652.562	-22.877.553	-4.575.510
Žičarna	-1.077.457	-7.960.107	-1.592.022
Profilarna	-1.894.842	-633.609	-126.722
Vratni podboji	184.946	1.767.446	335.489
Jeklovlek	-5.965.764	-28.286.960	-5.657.392
Elektrode	-711.028	1.414.808	282.961
Želblarna	648.580	-2.298.082	-459.616
Kovinoservis	-606.671	-1.732.168	-346.433
Strojne delavnice	-859.945	-4.335.738	-867.147
Remontne delavnice	-411.616	-2.329.820	-465.964
Vzdrževanje	225.474	-644.829	-128.965
Energetika	-1.144.667	1.054.436	210.887
Transport	3.928.118	-4.243.117	-848.623
ŽELEZARNA	7.215.586	-20.476.499	-4.095.299

LETNI REMONT POTISNE PEČI

Vzdrževalci na Beli pravijo, da so se že navadili na to, da je glede na proizvodne obveznosti TOZD Valjarna bluming-štekel, vsakomesečna redna obratovalna kampanja potisne peči. Pri tem pa je režim kurjenja peči izredno težek, ker mesečno ogrevanje in ohlajevanje peči zelo neugodno vpliva na samo konstrukcijo peči in obzidavo. Ker na peči mora biti vsako leto opravljeno generalno popravilo so tudi letos skupaj s TOZD Valjarna bluming-štekel in operativno pripravo dela določili termin letnega remonta potisne peči in sicer v času od 20. junija do 20. julija. Izvajalci na remontu so delavci TOZD Vzdrževanje, TOZD Remontne delavnice in Vatrostalna TOZD Jesenice. Ob remontu pa je močno angažirana tudi TOZD Strojne delavnice, ki izdeluje posamezne dele konstrukcije, ki bodo vgrajeni v peč.

Zaradi velikega pritiska na proizvodnjo in glede na pomanjkanje vložka dinamno pločevine za TOZD Hladna valjarna Bela, bodo vsi izvajalci poskušali narediti vse, da bi vsaj za nekaj dni skrajšali planirani rok rednega letnega remonta. Pri tem naj omenimo, da bodo poleg rednih remontnih del, izvedli tudi predelavo peči na kurjenje s plinom.

NE OLEPŠUJMO PROBLEMOM, KAJTI PRI REŠEVANJU NALOG SE JIH NE BOMO MOGLI IZOGNITI

(Nadaljevanje s 1. strani)

teku. Kajti na vseh nivojih se postavlja vprašanje, zakaj HV Bela dela iz izgubo.

Franc Kobentar je potem pozval navzoče k razpravi in pri tem poudaril, da bi ne olepševali problemov, kajti morali bomo uresničiti postavljene cilje. Uvodna informacija je bila v pomoč da smo probleme bolje spoznali. V razpravi pa bomo skušali najti vrstni red reševanja problemov, seveda bomo zato porabili več časa, katerega pa se nam ne sme zdeti škoda, kajti danes moramo najti izhodišče iz nastalih težav, ki jih ima TOZD HV Bela.

V razpravi so izluščili štirje osnovni problemi, ki v tem trenutku ne zadevajo samo HV Bela, ampak delovno organizacijo Železarna kot celoto.

NE SMEMO BITI OMAHOVALCI PRI UVAJANJU SODOBNIH TEHNOLOGIJ V PROIZVODNE PROCES

Reševanje ekonomskega položaja TOZD HV Bela je hkrati reševanje enakih problemov tudi v drugih TOZD, ki so direktno ali indirektno povezane s to TOZD. Kakor je znano smo se z investicijskim projektom HV Bela zavestno odločili, da se vključimo v celoten koncept razvoja kvalitetnih jekel v železarni Jesenice, oziroma v celotni koncept razvoja slovenskih železarn, s katerimi bi pokrivali potrebe slovenske predelovalne industrije, deloma tudi jugoslovanske. Izgradnja HV Bela pomeni kvaliteten program z visoko stopnjo lastne predelave. V tej smeri so šla tudi iskanja primernih tehnologij za masovno proizvodnjo kvalitetnih jekel. Vsa dosedanja prizadevanja moramo usmeriti v to, da osvojimo tehnologijo in ne smemo dopustiti, da se izogibamo zastavljenim ciljem. Vsi problemi, ki z usmeritvijo na kvalitetnejši asortiment nastopajo, morajo biti kratkoročnega značaja. Spremeniti moramo mišljenje, to se pravi, da ne smemo delati po sistemu »kar bo pa bo«, ampak moramo plemeniti naše delo in naše znanje, oziroma prizadevanja za postavljene cilje. Današnje razpravljanje mora biti spodbuda, da odpravimo naše slabosti, da odpravimo vse tiste pomanjkljivosti, ki v proizvodni verigi nastopajo. Današnja razprava je pokazala, da nekateri še vedno mislijo da uvedba tujih tehnologij ne prinaša možnosti za usmerjanje na kvalitetnejša jekla. Toda če hočemo, da bo Železarna nekaj pomenila v našem prihodnjem razvoju, potem moramo nujno biti pripravljeni na razgovore s tistimi, ki imajo nasprotno interese, ki jih ne zanima naš razvoj oziroma s tistimi, ki gredo po liniji najmanjšega odpora, to je izdelovati nekvalitetna jekla.

Težave s katerimi se danes srečujejo jeklarji pa tudi vroče in hladni valjavci kažejo na to, da je nujno potrebno vložiti vse napore za izgradnjo nove jeklarne in da posodobimo vročo valjarno. V tem procesu moramo povezovati strokovno delo s samoupravnim, kajti strokovno delo mora statistično in analitično pregledati vso proizvodno verigo in na tej osnovi izdelati razvojne možnosti za odpravo sedanjih tehnoloških problemov, ki danes nastopajo pri izdelavi kvalitetnih jekel. Samoupravljalci v njihove delegacije na vseh nivojih pa moramo kot člani zveze komunistov pripravi o koristnosti naše smeri in o razvoju ter o sredstvih s katerimi bomo vse te cilje uresničili, to je odgovorni smo da ustvarimo takšno družbeno klimo, v kateri bodo prišle do izraza naše koristi, potrebe in možnosti. Vemo da ima strokovno delo svoja pravila, pa vendar je bila izražena

želja večine, da se postavijo roki na osnovi katerih bi rešili probleme, ki danes v proizvodni verigi nastopajo pri uvajanju novih tehnologij.

ODPRAVITI IZOLIRANO PLANIRANJE

Zaradi težav z vložkom bodisi domačim ali tujim so bili razpravljalci mnenja, da se pri nas vse bolj stopnjuje izolacija tehnološke in operativne priprave dela do proizvodnih TOZD na eni strani in na drugi strani do prodajne, oziroma nabavne delovne skupnosti. To pomeni, da ni usklajenosti tako med sektorji delovne skupnosti, kakor ne med njimi in TOZD. Nesinhronizirane dobave surovin, energije, polproizvodov itd., povzročajo težave v TOZD, kar jim povzroča dodatne težave in vzroke za negotovost in slabo delovno disciplino. S tem pa postaja vprašljivo uresničevanje planov, hkrati pa se izgublja tisti ekonomski učinki, ki naj bi prinesli največje finančne rezultate.

Vsi navzoči so bili mnenja, da je bilo treba tehnološko in operativno pripravo organizirati in kadrovsko okrepiti tako, da bo sposobna usklajevati potrebe temeljnih organizacij, da se bomo uprli zapiranju v ozke okvire, zapiranju v neekonomično kroženje oziroma v težnje po izdelavi nekvalitetnega jekla. Potrebno je, da se upremo vsem tistim poskusom, da bi Železarna izdelovala samo masovna jekla in da uvoz tujih tehnologij ne bi zajemal samo kemičnih formul, ki nas stimulirajo ne bi vezale na dohodek. S tega stališča je zato naloga vseh nas, da nejasno izoblikovane razvojne cilje, neizoblikovane prednostne naloge, nezaupanja med delavci odpravimo, da bodo železarni čutili, da so odgovornosti postavljene tudi pred njih.

POVEČATI MORAMO OBSEG IZDELAVE KVALITETNIH JEKEL

Ugotovljeno je bilo da sodelovanje med proizvodnimi TOZD in delovnimi skupnostmi šepa, da se ponekod obnašajo tako, kot da so vmes državne meje, vsak vodja TOZD hoče največ izsiliti za svojo TOZD tudi na račun kvalitetnih premikov, čeprav navzdol namesto navzgor. Slabosti takšnega mišljenja pa so v tem, da ne prikazujejo realnih možnosti in potreb, ampak se vse sprevrže v planiranje želja. Predvidevajo neuresničljivo visok obseg naraščanja proizvodnje in to predvsem tisti, katerih TOZD predelujejo nizko kvaliteta jekla, na drugi strani pa so prvi pri zahtevah za visoko rast vseh oblik delitve dohodka od osebnih dohodkov do nekoristnih naložb. Nekateri poskušajo že pri sestavljanju plana TOZD vsesesti prostor v maksimalnem obsegu, brez razumevanja za to, da bi iz količinskega plana prešli na kvaliteten plan. V razpravi smo si bili v tem pogledu edini, da je potrebno, da se temu upremo, na vsej proizvodni fronti in da gremo po poti po kateri bomo zagotovili zainteresiranost vseh delavcev v TOZD oziroma v delovni organizaciji Železarna Jesenice, da osvojimo kvaliteten program, in da potem na tej osnovi povečujemo svoj obseg dela.

ZAMUJENO JE ŠE MOGOČE POPRAVITI

Na splošno je bilo rečeno, da je pri razreševanju določenih problemov prišlo do zamude predvsem zaradi neosveščenosti posameznikov, ki so soudeleženi v proizvodni verigi. Vendar so si bili razpravljalci enotni, da se te napake oziroma zamude dajo do konca leta še popraviti. V zvezi z reševanjem težav v HV Bela je bil podan predlog, da bi se sestavila

strokovna komisija, ki bi proučila vse možnosti za dohodkovno oziroma prihodkovno pravezanost HV Bela v okviru Železarne glede na status, ki ga ima HV Bela kot TOZD, ki sodeluje s tujimi sovlagatelji. Tej grupi bo potrebno dati vse možnosti, da v najkrajšem času oziroma do jeseni opravi strokovno analitično oceno. Da bi na tej osnovi potem lahko tekli smeri razvoja v prihodnjem planskem obdobju, kajti ne razumno bi bilo, da bi zopet šli naprej, ne da bi upoštevali današnja spoznanja. Torej upoštevati bomo morali odnos prioritete tako glede novih investicij, novih naložb, da bo naša pot v kvalitetni premik hitrejša. Seveda vsega tega ne bomo odpravili čez noč zato je potrebno, da se naša prizadevanja rokovno vežejo na odpravo vseh teh slabosti, ki so se izluščile iz razprave.

V razpravi so sodelovali: Franc Kobentar, Karel Ravnik, Jože Ulčar, Sašo Mandeljc, Miloš Cvetkovič, Boris Hafner, Mato Panič, Stanek Koren, Janez Jamar, Aleksander Jezeršek, Stefan Nemec, Alojz Kala, Albina Tušar, Boris Pesjak, Zare Klincov, Stefan Ščerbič, Boris Bregant.

Franc Kobentar je ob zaključku razprave poudaril, da je sestanek odkril veliko takih problemov, ki sodijo v ta okvir in takih, ki ne ter poudaril, da bi lahko sedeli do jutra pa bi si imeli še veliko za povedati. Vendar pa današnji razgovor mora dati določene rezultate in imeti odmev v vseh OO ZK v Železarni, skratka na vseh nivojih bi bilo potrebno sprejemati naslednje zaključke:

ZAKLJUČKI:

1. V proizvodni verigi TOZD Jeklarne - TOZD Valjarna blumingštel - TOZD HV BELA je potrebno izvršiti vse predvidene investicije in vložiti vsa sredstva, da se usposobijo naprave, ki pogojujejo uresničevanje planskih obveznosti izdelave kvalitetnih jekel. Za ključne naloge moramo zagotoviti ustrezen kader.

(Delo opravi poslovodni odbor ob sodelovanju TOZD in ustreznih služb.)

2. Kadrovsko in organizacijsko je treba rešiti operativno in tehnološko pripravo dela ter jo povezati z delovno skupnostjo prodaja nabava.

(Delo opravi sektor za ekonomiko - organizacijski oddelek in kadrovske sektor.)

3. Ustvariti je potrebno vse pogoje za kompenzacijo primanjkljaja dohodka v HV Bela s povečanjem izdelave dinamoma jekel in nerjavnih jekel.

(Odgovorni za realizacijo so TKR, RO in vodje TOZD Jeklarne - TOZD Valjarna blumingštel in TOZD HV BELA.)

4. Imenovati je potrebno strokovno grupo, ki bo pregledala vse sprejete družbene dokumente, pogodbo o sovlagstvu in ugotovi možnosti prihodkovne oziroma dohodkovne povezanosti TOZD HV Bela z delovno organizacijo Železarna oziroma z drugimi TOZD.

(Strokovno grupo imenuje poslovodni odbor in tudi določi rok izdelave predloga.)

5. V sistemu samoupravnega dogovarjanja cen je potrebno stalno stremeti za tem, da se proizvodi z višjo stopnjo predelave vrednostijo višje od tistih z nižjo stopnjo predelave.

(Delo opravi poslovodni odbor, prodajni sektor in delegati v združenju predelave jekla.)

(Povzeto po zapisniku)

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 2. 7.	RAVNIK JOŽE	ZUPAN MIROSLAV
TOREK - 3. 7.	ZVAB PRIMOŽ	ZIDAR JOŽE
SREDA - 4. 7.	MARKEŽ VALENTIN	BENEDIČIĆ MITJA
ČETRTEK - 5. 7.	NEČIMER FRANC	ARNEŽ FRANC
PETEK - 6. 7.	KAVČIČ EDO	BURJA ANTON, st.
SOBOTA - 7. 7.	KOSELJ ANTON	RAVNIHAR PETER
NEDELJA - 8. 7.	LEBAN IVO	CUZAR ALOJZ
PONEDELJEK - 9. 7.	KOSIR SAŠO	ZUPAN MIRKO
TOREK - 10. 7.	PRISTAVEC BOŽIDAR	NOVŠAK AVGUŠTIN
SREDA - 11. 7.	MEŽIK IVAN	NOVAK FRANC
ČETRTEK - 12. 7.	CEJ JOŽE	STARE BRANKO
PETEK - 13. 7.	ENIKO VANDA	FALETIĆ JANEZ
SOBOTA - 14. 7.	ZUPAN ALOJZ	KERSNIK MITJA
NEDELJA - 15. 7.	PINTAR ANTON	TELALOVIC AHMED

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 2. do 7. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Sitar,
popoldan: I. obratna ambulanta - dr. med. Branimir Ceh.
V soboto, 7. julija, samo dopoldan I. obratna ambulanta - dr. med. Branimir Ceh.
Od 2. do 19. julija II. obratna ambulanta ne bo delala zaradi rednega letnega dopusta dr. med. Vesne Furlan-Zidar.
Borci kot ostali delavci naj v nujnih primerih iščejo pomoč v I. obratni ambulanti.

Zobna ambulanta:
dopoldan: II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej,
popoldan: I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar.
V soboto, 7. julija, samo dopoldan II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.
V torek, 3. julija, za borce II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej od 13.30 do 19.30.
V torek, 3. julija in v četrtek, 5. julija, dodatno za Železarno I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar od 7. do 13. ure.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

V dneh od 9. do 14. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta - dr. med. Branimir Ceh,
popoldan: III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Sitar.
V soboto, 14. julija, samo dopoldan III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Sitar.

Zobna ambulanta:
dopoldan: I. zobna ambulanta zaradi dopusta ne dela;
popoldan: II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.
V torek, 3. julija, za borce II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej od 7. do 13. ure.
V sredo, 11. julija in v četrtek, 12. julija, dodatno za Železarno II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej od 7. do 13. ure.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

V torek, 3. julija in v četrtek, 5. julija, dodatno za Železarno I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar od 7. do 13. ure in v četrtek, 5. julija, od 13.30 do 19.30 II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.

OBVESTILO UPOKOJENCEM TOZD ŽEBLJARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD Žebljarna obvešča upokojence, ki so se udeležili srečanja v žebljarni, da lahko fotografije dvignejo do 15. julija 1979.
Fotografije poklanja sindikat TOZD Žebljarne vsem udeležencem srečanja.

VII. SREČANJE ŽELEZARJEV - BORCEV NOV V ŠTORAH - SVETINA

Po sklepu koordinacijskega odbora železarjev - borcev NOV, bo v soboto, 25. avgusta, VII. srečanje železarjev borcev NOV v ŠTORAH - SVETINA.

Srečanja se lahko udeležijo aktivni delavci Železarne (s svojcem) nekdani borci in aktivisti NOV.

Na srečanje bodo posebej povabljeni borci nosilci spomenice 1941, španski borci, delegati iz krajevnih organizacij ZB NOV in društev upokojencev, mladinci železarji in predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih skupnosti.

Prosimo vse tiste, ki se bodo tega srečanja udeležili, da pošljejo natančno izpolnjeno prijavnico pisarni splošnega sektorja najkasneje do 15. AVGUSTA. Kasnejših prijav ne bomo mogli upoštevati.

Odhod avtobusov bo ob 6.45 iz parkirnega prostora Železarne (vmesnih postankov ne bo). Povratek iz Štor - Svetine bo ob 18.30 predvideni prihod na Jesenice bo najkasneje do 21.30. Srečanje železarjev - borcev NOV bo ob vsakem vremenu.
(odreži, čitljivo izpolni in pošli pisarni sploš. sektorja Železarne)

PRIJAVNICA

za udeležence VII. srečanja železarjev borcev NOV 25. avgusta 1979 v Štorah - Svetina

Priimek in ime
Leto rojstva
TOZD - delovna skupnost
Stalno prebivališče
Prijavljam še svojca
Priimek in ime
Leto rojstva
Stalno prebivališče

DELOVNA SEJA KONFERENCE SINDIKATA ŽELEZARNE

Jutri v petek, 29. junija predsednik Stefan Ščerbič sklicuje ob 12. uri v Kazini delovno sejo konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov Slovenije - Železarna.

Osrednji točki dnevnega reda bosta poročilo o delu konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov Slovenije - Železarna v letu 1978 in sprejem okvirnega programa dela in finančnega načrta za leto 1979.

Delegati za sejo konference so dobili z vabili obsežno pisano gradivo.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juliju bodo praznovali petdeset let življenja naslednji naši sodelavci: Ciril GRABNAR, hladna valjarna Jesenice - 2. julija, Jože KRAMAR, energetika - 2. julija, Edvard HUČ, jeklarne - 5. julija, Karlo HUBER, jeklovlek - 5. julija, Ciril KUSTERLE, valjarna žice in profilov - 7. julija, Miroslav LAH, žebljarna - 9. julija, Janez POSUSEN, transport - 16. julija, Ignac GLAVIČ, DS za kadr. in spl. zad. in infor. - 17. julija, Vinko ROBIČ, transport - 17. julija, Marija PFEIFER, jeklovlek - 17. julija, Ivan SVETINA, energetika - 18. julija, Viktor KOKOŠAR, elektrode - 22. julija in Ziga PRESTOR, DS za el. OTK-RO, novogr. - 24. julija.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

POPRAVEK

Bralce Železarja obveščamo, da 2 % od prometa prodanih artiklov Tržiške industrije obutve in konfekcije P. O. Tržič ne dobi sindikat Železarna Jesenice, ampak delavke, ki obračunavajo osebne dohodke, kakor smo pomotoma objavili v prejšnji številki Železarja.

Tržiška industrija obutve in konfekcije P. O. Tržič

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

1. SEJA ODBORA ZA INFORMIRANJE PRI DS ŽELEZARNA

V ponedeljek, 18. junija so se novoizvoljeni člani odbora za informiranje prvič zbrali na seji in poleg pregleda sklepov prejšnje seje obravnavali program dela uredništva Železarnja do konca leta 1979, kratko informacijo o delovanju odbora za informiranje, informacijo o stališčih komisije za agitacijo in propagando pri predsedstvu centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije in razno.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje, to je zadnje seje v preteklem mandatu, so ugotovili, da so bili v glavnem izvršeni, za nerealizirane naloge pa so bili sprejeti novi sklepi in stališča.

V zvezi s tem je odbor sprejel sklep, da morajo vse temeljne organizacije združenega dela obvezno obravnavati analizo informacijskih procesov in do konca avgusta odbor obvestiti o sklepih in zaključkih.

Odbor je sklenil, da naj se izvede anketo med bralci Železarnje o celovitem sistemu informiranja, takoj, ko bodo za to dane kadrovske možnosti.

Odbor tudi ponovno zadoljuje uredništvo Železarnje, da vnese nekatera nova dopolnila v vsebinsko asosno Železarnjo in naj na prihodnji seji o tem poroča.

Nadaljuje naj se tudi z akcijo za poenotenje oglašnih desk in v zvezi s tem organizira razgovore o temeljnih organizacijah.

Odbor je sklenil, naj se temeljne organizacije in delovne skupnosti pri obravnavanju in sprejemanju polletnih finančnih obračunov držijo sklepov odbora za informiranje, ki jih je sprejel na zadnji seji v preteklem mandatu.

Člani odbora so bili seznanjeni s programom dela uredništva Železarnje do konca letošnjega leta in vzeli na znanje informacijo o delovanju odbora za informiranje.

Člani odbora za informiranje so bili seznanjeni s stališči komisije za agitacijo in propagando pri predsedstvu CK ZKS. V zvezi s tem je odbor sklenil, da se bo zavzemal za to, da se bodo stališča dosledno uresničevala v praksi, posebno na področjih, kjer v Železarnji zastajajo in s tem pripomogli k boljšemu sistemu pretoka informacij.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje bo v skladu s stališči pripravil koncept o tem, kako naj bi v prihodnje potekal pretok informacij prek centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje v temeljne organizacije.

cije in nazaj do samoupravnih organov Železarnje, poslovnodnega odbora in strokovnih služb.

Člani odbora so ob koncu seje sklenili, da se bodo vključili v javno

razpravo o razvoju družbenega sistema informiranja v SR Sloveniji, zato jim bodo strokovne službe pripravile ustrezno gradivo do prihodnje seje.

Novi člani odbora za informiranje so: predsednik Zdravko Smolej, namestnik predsednika Franc Novak, člani Mira Graj, Marjan Drolc, Vinko Skumavc, Majda Knaflič, Anton Pintar, Mira Rihtaršič, Sašo Piber, Vaso Hribar in Zdenka Smagin.

Z. V.

TOZD Žebljarna

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Žebljarna se je prvič sestel 24. maja na seji, katero je sklical predsednik Vlado Stenovec. Pri pregledu sklepov prejšnje seje je bilo ugotovljeno, da so vsi sklepi izvršeni ali pa so v procesu izvajanja.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo o doseženih proizvodnih rezultatih. Plan je bil v mesecu aprilu dosežen 102,26 % ali 1.012,4 tone, kar je 22,4 tone nad planom. Za domači trg je bilo proizvedenih 286,4 tone železnika, za izvoz pa 746 ton ali 74 %. Odpremljenih pa je bilo 1103,6 ton železnika ali 111,4 %. Za izvoz je bilo odpremljenih 783 ton železnika. Večja odpredaja je bila dosežena zaradi zaloge iz prejšnjega meseca.

Dosežena storilnost v aprilu je bila najboljša v tem letu. Dobri rezultati so doseženi predvsem po zaslugi delavcev – žebjarjev, ker jim je uspelo že drugi mesec zapored doseči rekordno visok izkoristek razpoložljivega delovnega časa z 88,3 %. Od 22.256 razpoložljivih ur so stroji obratovali 19.651 ur. Ob takem delu je dosežen tudi visok normni učinek. Na prvih treh žebjarskih skupinah je od 1,41 do 1,44 %, na četrti pa 1,34 %.

Zabeleženo je bilo tudi manjše število zastojnih ur zaradi mehanskih okvar, ki so še vedno na povprečju lanskega leta.

Kazalci materialnih stroškov kažejo ponovno nekoliko večji izdeček kot v marcu, zato je bilo za malo prodajo zapakiranih 4.545 kg železnika, kar je pet promilov celotne proizvodnje. Poraba elektroenergije je v mejah lanskih porab, v pocinkovalnici pa je nekoliko nižja.

Pocinkovalnica izkazuje slabe rezultate pri porabi cinka, ki je za 35 kg/t višja. Trdega cinka je bilo izločenega 217 kg/t, kar je za 51 kg/t več kot leta 1978. To pa je predvsem posledica slabega dela.

Odbor za gospodarstvo je potrdil družbeni in operativni plan za mesec junij, ki je 950 ton.

Obravnavali so tudi poročilo o gibanju osebnih dohodkov v aprilu. Stimulacija je bila 8 % na plan, premija pa 40 %. Primerjava po grupah ni bila mogoča, ker so bili v poročilu zajeti tudi zneski regresa.

Obravnavali in potrdili so tudi izplačilo tretje rente za tehnično izboljšavo št. 2188 »izdelava zaščitne cevi za pirometre«.

Člani odbora za gospodarstvo so obravnavali in potrdili samoupravni sporazum o združevanju sredstev za ERC – II. varianta in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za ATC.

Odbor je obravnaval tudi informacijo o izgradnji elektrojeklarne in o združevanju sredstev. S predlogom soglašajo, službam pa priporočajo, da temeljito proučijo lokacijo elektrojeklarne.

MO

TOZD Kovinoservis

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V petek, 15. junija, je predsednik volilne komisije v TOZD Kovinoservis sklical konstitutno sejo odbora samoupravne delavske kontrole.

Po pismenem poročilu dosedanjega predsednika odbora, ki pa žal ni bil prisoten, je stekla razprava. Prisotni so bili s poročilom zadovoljni, saj je bilo napisano zelo objektivno. V njem je dosednji predsednik kritično ocenil svoje delo in delo odbora ter pokazal na težave s katerimi se je srečeval odbor. Pohvalil je sodelovanje z OO ZSMS Kovinoservis, ki je edina pokazala zanimanje za delo odbora.

Kljub temu, da se je odbor v svojem mandatnem obdobju, to je v obdobju 1977 – 1979, sestel je trikrat, pa je bilo njegovo delo kljub vsemu čutiti, saj je rešil nekaj težkih nalog in to v času združevanja z železarno.

V drugi točki je predsednik volilne komisije prebral poročilo o volitvah

v novi odbor. Izvoljeni so bili: Srečko Čebulj, Andrej Jakelj, Rajko Koselj, Alojz Mlinar, Matjaž Pogacnik, Goroljub Redžić in Marjan Ručigaj.

Za svojega predsednika je novi odbor izvolil Goroljuba Redžića, za namestnika predsednika pa Srečka Čebulja.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval problematiko nadurnega dela, pri čemer je ugotovil, da glede tega nikjer niso krčena zakonska določila, čeprav je nadurno delo v TOZD v precejšnji meri prisotno.

Tudi ob zaključku seje je bilo nekaj pripomb glede proizvodnje, vendar odbor ni sprejemal kakih odločilnih sklepov. Zvone Lango

TOZD Jekloviek

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 15. junija, je bila 3. seja delavskega sveta TOZD Jekloviek, ki jo je vodil predsednik Anton Dežman. Poleg pregleda izvrševanja sklepov prejšnje seje, ki so v celoti izvršeni, so obravnavali še:

poročilo odbora za delovna razmerja, samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih priložnosti in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD SZ; samoupravni sporazum o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino za leto 1979; spremembe samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979; družbeni dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah družbenega plana občine Jesenice 1976 – 1980; samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dograditev pokritega kopališča v Ukovi in tekočo problematiko.

Na poročilo odbora za delovna razmerja, delegati niso imeli pripomb.

Potrdili so predlog odbora za gospodarstvo, da se ostanek sredstev amortizacijske zamenjave za leto 1978 nameni za nov brusilni stroj firme TOS tip BBB-1.

Razpravljali so o samoupravnem sporazumu o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih priložnosti in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD SZ in soglašali, da se dopolni 7. člen 2. odstavka, člen 8 – 2. odstavek, člen 10 – 3. odstavek.

Obravnavali so tudi samoupravni sporazum o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino. Najbolj pomemben je šesti člen, ki pravi, da bodo TOZD lahko najemale kredite za uvoz opreme in storitev, predvsem za združevanje sredstev za skupna vlaganja, ki zagotavljajo uresničevanje prednostnih nalog in dokončno že začeti investicije. Delavski svet je sprejel sklep v besedilu, ki ga je oblikovala skupščina samoupravne interesne skupnosti SR Slovenija za ekonomske odnose s tujino na svoji 12. seji dne 31. 3. 1979.

V nadaljevanju so delegati razpravljali o spremembi samoupravnega sporazuma o merilih, načinih in postopku za doseg dogovorjene

ga obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979. Ta sprememba se nanaša na že sprejeti sporazum december 1978 in zadeva le uvoz blaga široke potrošnje, kar TOZD Železarnje ne uvažajo, zato ni zadržkov za sprejem spremembe. DS je sprejel sklep, da soglasja s spremembo samoupravnega sporazuma, ki jo predlaga skupščina samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

V nadaljevanju je vodja TOZD Berti Brun seznanil delegate s spremembami in dopolnitvami dogovora o osnovah družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1976 – 1980. Zaradi dosedanjega gibanja gospodarstva, se je pokazala potreba po spremembi in dopolnitvi nekaterih določb omenjenega dogovora. Te spremembe in dopolitve so bile obravnavane na vseh treh zborih skupščine občine. Na podlagi pripomb, ki so jih sprejeli zbori skupščine, k osnutku in obrazložitvi, je bil 24. aprila sprejet predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1976 – 1980.

Vodja TOZD je obrazložil tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dograditev pokritega kopališča v Ukovi. Glede na življenjske potrebe delovnih ljudi je delavski svet to akcijo podprl in sprejel sklep o sklenitvi tega sporazuma v predloženem besedilu z dne 25. 4. 1979. Za podpis samoupravnega sporazuma je pooblaščen Anton Dežman.

Med drugim so na seji obravnavali tudi predlog za uskladitev vrednotenja del za posebne časovne pogoje dela s sporazumom črne in barvaste metalurgije in s tem povečali dodatke. DS se je s predlogom strinjal, vendar so delegati pripomnili, da je nočno delo še vedno premalo stimulirano.

Nadalje je vodja TOZD seznanil delegate s sklepi izvršnega odbora OO ZSS železarnje Jesenice v zvezi s pripravami na izgradnjo nove elektrojeklarne in problematiko o izpolnjevanju plana proizvodnje.

Ob sklepu seje so obravnavali nekatere probleme, ki se pogosto pojavljajo v adjustaži kot so: slaba disciplina, slabo vzdrževanje starih strojev, žerjav, ki je zelo pogosto v okvari, pomanjkanje delavcev in norma. DS je sklenil, da o teh problemih razpravlja odbor za gospodarstvo, ker se nekateri od teh nanašajo na odgovornost izpolnjevanja delovnih dolžnosti neposrednih vodij dela.

M.

Dopisujte v Železarnjo

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz štirih temeljnih organizacij in dveh delovnih skupnosti prejeli 21 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so obravnavale predvsem tekočo proizvodnjo in obratno problematiko, posamezne pa že tudi predlog spremembe obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje dela, ki je obvezno gradivo za sestanke delovnih skupin.

O zgoraj omenjenem predlogu so razpravljale tudi štiri SDS v TOZD Plavž. SDS aglomeracija 1 opozarja, da bi bilo treba zamenjati dotrajana sita 153 in 157 s skoraj nerabljivimi v sortirnici in da se že dve leti dogovarja in prosijo za priključitev zraka pri TTZO. Vprašuje tudi, kako je s spremembo nekaterih grup v aglomeraciji, ki jo je predlagala lanske jesen. SDS aglomeracija 2 pa omenja, da bo potrebno prebeliti prostor na KIP napravi, urediti dovod zraka pri traku 20 in še pred zimo zamenjati ventile pri napeljavi za centralno gretje. SDS plavž 2 vprašuje, kdaj bo v kopalnici poskrbljeno za toplo vodo. SDS plavž 4 pa ugotavlja, da bo letne dopuste težko koristiti, ker so v zadnjem času skupino zapustili štirje delavci.

SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 sta na skupnem sestanku predlagali popravilo pogonskega valja in nabavo nosilnih žičnih vrvi na SISL. Ugotavljata, da tudi na SSSL nastajajo zastoji zaradi iskanja kolobarjev. Zgodi pa se tudi, da imajo na programu kolobar brez delovne kartice. Na CTL in NSSL je potrebno na novo zatesniti celotni stroj, da ne bi iztekalo olje. Tudi ti dve skupini ugotavljata, da je zaradi pomanjkanja delavcev v času letnih dopustov delo oteženo. Do normativov jim manjka sedem delavcev.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice se je sestalo deset SDS. Vse skupine so razpravljale o proizvodnji v mesecu maju, ko je bil plan nekoliko presežen ter o junjski proizvodnji, v zvezi s katero pa izražajo bojazan, da brez velike prizadevnosti plana ne bodo dosegli. SDS vodstvo TOZD, na primer, ugotavlja, da

je proizvodnja v juniju (25. junija) za dva delovna dneva (druge skupine omenjajo 250 ton) pod planom. Skupina je obravnavala tudi odnos do delovnih naprav in poziva sodelavce, da ne pretiravajo z iztroženimi stroji. Skupina je bila obveščena, da bodo kupljene naprave za merjenje pritiskov.

SDS hladna valjarna 2 meni, da so plan v maju dosegli, ob upoštevanju objektivnih in subjektivnih težav, predvsem z dobro organizacijo dela in z delom v prostih sobotah. Kot vzroke za slabšo proizvodnjo v juniju pa navaja ponoven remont ležajev na V. Demagu, večdnevni zastoj na V. Müllerju, remont previjalnega stroja in dolge menjave valjev. SDS hladna valjarna 3 v zvezi z odnosom do delovnih naprav omenja slabo mazanje peresnih sklopov na V. Müller. Prav tako omenja, da valjanci zahtevajo od tehnologov, da poskrbe za pravilno porazdelitev pritiskov (ne glede na to, da so vsa leta nazaj to delo sami opravljali) na V. Demagu. To pa zato, da bi se preprečilo lomljenje ležajev. Valjanci na Siemagu so opozorili na slabo prežračevanje obrata in predlagajo vgraditev dveh ventilatorjev. Za nočno delo predlagajo dodatek 50 odstotkov. SDS hladna valjarna 1 in adjustaža hladne valjarne med vzroki za slabšo proizvodnjo omenjata tudi večdnevni remont M. Müllerja. Valjanci na V. Demagu, V. in M. Müllerju pa so bili opozorjeni, da naj s pritiski ne prekoračujejo dovoljenih obremenitev, ker sicer prihaja do loma ležajev. Obe skupini ugotavljata, da malica traja tudi po celo uro in pozivata obratovodstvo, da glede tega nekaj ukrene.

SDS skladišče vložnega materiala je mnenja, da je treba izboljšati odnos do vseh delovnih naprav, ker so že stare, »utrujene« in ker manjka rezervnih delov. Treba jih je uporabljati kot svojo lastnino, ne pa kot tujo reno, ki dela napotno na vsakem koraku, kajti to je naš kruh. Razen tega predlaga, da v kovačnici pohite s popravilom krivih sider in postelj. S tem bi se nekoliko izboljšal položaj žerjavovodij. Opozarja, da je v železarni pereč problem, ker nihče več ne obiskovata tečaj za žerjavovodje. SDS karisti hladne valjarne pa menijo, da je potrebno popraviti cestišče, ker pogosto prihaja do lomov na viličarjih, razen tega pa tudi predlagajo, da bi se v žičarni 2 povečal normativ za vozača viličarja.

V TOZD Vzdrževanje sta se sestali (ločeno) SDS vzdrževanje Bela 3 in SDS vzdrževanje jeklarne. Na sestanku slednje je bilo izrečeno precej kritike zaradi slabega stanja delavnic in garderob. V delavnico in garderobo ob vsakem večjem dežju zateka, tako da so obleke v garderobnih omaricah mokre. Skupina je že večkrat opozarjala, da bi bilo potrebno nabaviti priročno električno dvigalo, ki bi skrajšalo čas menjave motorjev. Sedaj ponovno vprašuje, če res ni sredstev za nabavo tega orodja? Tudi skladišče je potrebno urediti. Motorji v njem so postavljeni tako, da delo ni več varno. Posebej tudi opozarjajo, da so vratica in »hlade« za SM peči že dve zimi skladiščene na »haldi« in da pri montaži teh delov nikoli ne vedo, ali so še uporabni ali ne. V primeru, da niso več dobri, pade krivda nanje, kot če ne bi kvalitetno opravili svojega dela.

V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje sta se na ločenih sestankih sestali SDS oddelka za zdravstveno in socialno varstvo ter SDS oddelka splošne administracije. Slednja med drugim opozarja, da obratna ambulanta še vedno skupini ni poslala obrazložitve glede preprostega bolezenskega staleža nekaterih delavcev v lanskem letu. Med drugim pa tudi predlaga, da bi kriterije za avtorske honorarje v Železarnji, s katerimi se bo seznanil odbor za informiranje, objavili tudi v Železarnji. Seznanila se je tudi s stanjem glede reševanja stanovanjskih problemov. Letos bo stanovanja predvidoma dobilo sedem članov delovne skupine. SDS je med drugim zadolžila tudi vodstvo oddelka, da naj ob beljenju in pleskanju v poslovni stavbi poskrbi za ureditev sanitarnih naprav s tušem.

SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje meni, da je predlog dodatkov za posebne časovne pogoje dela upravičen, vendar pa bi bilo potrebno, da bi se dodatki računali na osnovno. Skupina opozarja, da se s tem nagrajuje le prisotnost, da pa se je porušilo razmerje med odgovornostjo in težavnostjo dela.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

OBISKALI SO NAS MLADI IZ CELJA IN DOMŽAL

V okviru zaključne prireditve »Naš klub 79«, ki je potekala te dni v občini Jesenice, so nas obiskali mladi iz Celja in Domžal. Organizirali smo pester program, ki pa ga žal nismo uresničili, ker nas je prehitelo slabo vreme.

Lilo je kot iz šaka, ko so se pripeljali naši gosti. Po kratki predstavitvi smo jih odpeljali v posebno sobo gostišča Por, ki je bila nekakšen izhod v sili. V načrtu smo imeli ogled Vintgarja in piknik, kar pa je padlo v vodo zaradi slabega vremena. Naši gostje so se vživali tudi v tem prostoru in program je kmalu stekel ob prijetnem igranju na kitaro smo začeli razgovor o delu in problemih mladih.

Gostje iz Celja so nam pripravili kratek referat v zvezi z neznanimi letetiimi predmeti (NLP) in znanstveno fantastiko. Celjani so nam povedali, da se z raziskavami NLP ukvarjajo že nekaj let. Zbrali pa so že mnogo zanimivih podatkov, ki bolj ali manj kažejo na to, da neznani leteti predmeti res obstajajo. Povedali so, da je znanih nekaj očiščev, ki so NLP res videli, da pa je nekoliko več takih, ki poizkušajo na lahek način zavesti ljudi s svojimi pričevanji. Referat so zaključili s krajšim kulturnim programom, ki so ga morali skrajšati zaradi pomanjkanja časa, ker so morali oditi.

V zahvalo za referat o NLP je predsednik OO ZSMS Blejska Dobrava podaril Celjancem plaketo, na kateri je vžgana slika Vintgarja.

Cas je priganjal in iz sobe smo morali ven na dež, ki je kot za stavo padal ves dan.

Skupaj z gosti smo se odpeljali na Jesenice, kjer se je ob 19. uri začela zaključna prireditev s podelitvijo republiških priznanj. Priznanja so dobile tudi tri OO ZSMS iz naše občine, in sicer: OO ZSMS iz Žirov-

nice, OO ZSMS Javornik - Koroška Bela in OO ZSMS Center srednjih sol.

Zvečer smo prijeten dan v družbi gostov iz vse Slovenije zaključili s plesom v športni hali v Podmežakliji.

S plesom smo tako zaključili prireditev pod skupnim naslovom »Naš klub 79«, ki so kljub slabemu vremenu v zadnjih dneh dobro uspele.

Irena Režek, OO ZSMS
Blejska Dobrava

PRVA MDB Z JESENIC V BRKINE

V nedeljo, 24. junija, je odšla prva mladinska delovna brigada z Jesenic in sicer brigada Jeseniško-bohinjskega odreda, ki bo sodelovala na republiški mladinski delovni akciji BRKINI 79. Brigada šteje 55 mladincev oz. brigadirjev, ki so pred odhodom obljubili, da bodo dali vse od sebe in opravili dosežene rezultate jesenskih brigadirjev na mladinskih delovnih akcijah.

Komandant brigade je Samo Križ, traser je Zepić Stanislav iz Valjeva, predsednik brigadne konference Jože Peterman.

Brigada je sestavljena iz treh čet, komandir prve čete je Branko Zmrz-lak, druge čete Milan Trkulja in tretje čete Janez Medja.

Komisijo za kulturo bo vodil Dušan Sebnjanec, za idejnopolično delo bo skrbela Tatjana Merkar, za šport Toni Menjajič, informiranje Boris Čuden, SLO in družbena samozasčiata Vojko Svetina, sekretar aktivna ZK je Milan Mihaljevič. Za

žulje bo skrbela Tanja Štibil kot bolničarka.

Vsi ti brigadirji so bili izbrani na zadnji brigadirski konferenci, ki je bila v četrtek, 21. junija, v kampu pri Šrancu, kjer je predsednik OK ZSMS Jesenice Slavko Mežek predal komandantu brigade prapor in jim želel veliko delovnih uspehov.

V. H.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Sovjetska zveza je naročila v Zvezni republiki Nemčiji 700.000 ton velikih jeklenih cevi, ki jih bodo uporabili za gradnjo cevovoda za transportiranje zemeljskega plina. Naročilo bosta še letos izdobračili zahodnonemški železarni Mannesmann in A. Thyssen.

VABILO DELAVCEM IZ BRATSKIH REPUBLIK IN POKRAJIN TER OSTALIM DELAVCEM ŽELEZARNE

V organizaciji komisije za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne kulturni klub JUTRO pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, prireja v ponedeljek, 2. julija ob 19. uri v dvorani gledališča na Jesenicah za delavce Železarne, pred-

vsem delavce iz bratskih republik in pokrajin

VEČER NARODNE GLASBE IN HUMORJA.

Sodelavci bodo lahko dvignili brezplačne vstopnice za sebe in svoje pri blagajni gledališča dve uri pred pričetkom na osnovi potrdil, ki jih dobijo v pisarni sindikata Železarne v Delavskem domu pri Jelenju. Delavci iz posameznih obratov naj skupaj dvignejo potrdila po svojem pooblaščenju.

JUTROVCI bodo s to prireditvijo počastili tudi 4. julij - DAN BORCA.

LEP USPEH EKIPE VATROSTALNE— TOZD JESENICE

Na »Vatrostalijadi« Sisak '79 v dneih 22. in 23. junija je bilo srečanje ekip vseh enajstih TOZD Vatrostalne Zenice. Ekipa TOZD JESENICE je osvojila odlično drugo mesto v skupni uvrstitvi. Tekmovanje je bilo v osmih disciplinah in med najboljšimi rezultati jeseniške TOZD je treba omeniti naslednje:

Prvo mesto ekipe kegljačev na asfaltu in najboljšega posameznika Džura Perića.

Prvo mesto ekipe v namiznem tenisu in najboljšega posameznika Tomaža Vidmarja in tretje mesto ekipno v plavanju in odbojki.

Poudariti je treba, da je bilo to že peto srečanje in manifestacija, v kateri utrjujemo bratstvo in enotnost, tovarništvo in prijateljstvo, da bi bili močnejši in bi s tem bolje služili svoji domovini in svojemu narodu.

Ljuran Sabani

SEJA OO ZSMS TOZD TRANSPORT

V petek, 8. junija, so imeli mladi v TOZD Transport svojo redno sejo. Na seji so bili prisotni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD. Najdalj so se zadržali pri vprašanju usposobitve stare lokomotive za muzej, ki jo bodo mladi očistili, pobarvali in kot zgodovinski predmet bo dobila svoj prostor pred tehničnim muzejem železarne Jesenice.

S to delovno akcijo so mladi začeli že v ponedeljek, 11. junija. Ta delovna akcija pa naj bi bila dokaz, da tudi mladi v TOZD Transport delajo, čeprav ne preveč zagnano.

JoRe

Mladi iz TOZD Transport, ki so urejali staro lokomotivo za muzej

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

HIDRAVLICNI TRANSPORT SUROVIN

Izgledi za gradnjo cevovodov, s pomočjo katerih bi bilo mogoče transportirati razne materiale v trdnem stanju, so zelo ugodni, ker so v primerjavi z drugimi transportnimi sistemi konkurenčni. Omogočajo transportiranje finih in grobo zrnatih materialov in imajo pri kontinuirnem obratovanju praktično zelo malo zastojev. Nadaljnja prednost takšnega načina transportiranja je tudi z vidika zaščite okolja. V zemljo položene cevi namreč ne kvarijo izgleda pokrajine.

Poleg čistih investicijskih in obratovalnih stroškov je treba v primerjavi z drugimi transportnimi možnostmi upoštevati na posameznih področjih tudi specifično stanje glede na obstoječo infrastrukturo. Znano je, da nekateri cevovodi niso bili vedno načrtovani s stališča obratovalne ekonomike.

Hidravlični transport je še posebno primeren v primerih, pri katerih uporabljajo med delovnim procesom vodo. To se dogaja pri klasiranju in pranju raznih rud, hidromehanskem kopanju premoga in podobno. Uporaba hidravličnega cevovoda omogoča tudi med samim transportom izvajanje določenih del, ki jih zahteva proizvodni proces. Kot primer je mogoče navesti dodajanje vezilnih sredstev finim rudam namenjenim za peletiziranje, luženje boksitov in uranovih rud ali odžveplanje premoga.

Danes že razpravljajo o tehničnih osnovah takšnega transportiranja in jih tudi temeljito raziskujejo. Delež surovin, pri-

mernih za transportiranje po cevovodu v trdnem stanju, je v posameznih deželah različen. Činitelji, ki jih bo pri odločitvah o uporabi tega transporta treba upoštevati, so: zemljepisni položaj mesta proizvodnje in uporabe, izgled pokrajine, prometna struktura in industrijska razvitost dežele.

V ZRN danes proučujejo, če bi se izplačalo transportirati železovo rudo po cevovodu med pristaniščem ob Severnem morju Hamburg in železarno Salzgitter, ki je oddaljena 170 km zračne črte. Pri tem primerjajo ekonomičnost transporta po železnici in ladjami po novem kanalu Labe. Transportirati bo treba železovo rudo, ki bo prihajala z ladjami iz prekomorskih dežel do Hamburga.

Razpravljajo tudi o gradnji cevovoda, ki bi povezoval pre-mogovnike v Katovicah na Poljskem s Trstom. Projekt bi naj izvedlo neko italijansko podjetje in stroške cenijo na okoli 200 milijonov dolarjev. Cevi bi položili dva metra pod zemljo in posebne črpalne postaje bi skrbale za potreben pritisk in s tem tudi za reden potek transporta.

Današnja pot poljskega premoga do italijanskih kupcev je precej zapletena. Iz premogovnikov pri Katovicah ga vozijo po železnici do baltskega pristanišča Gdansk, nato z ladjo do italijanskih pristanišč in potem spet po železnici do naročnikov.

V zvezi s tem projektom obstaja tudi možnost odcepa v Avstriji do železarne VOEST-Alpine v Linzu. Kajti približno 40 % celotnega uvoza premoga, 2,5 milijona ton, kupujejo avstrijska podjetja na Poljskem. Zato proučujejo tudi možnost gradnje 400 km dolgega cevovoda, ki bi ločeno povezoval pre-mogovnike na Poljskem z Avstrijo, ker danes prevažajo celotne količine po železnici. Če bodo rezultati proučevanja pozitivni,

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

2. ŽILNI UTRIP merimo pri velikih živalih na spodnji čeljusti ali na korenu repa, pri malih pa na notranji strani bedra. Pospešeni žilni utrip lahko pomeni obolenje srca in ožilja, ali pa splošno obolenje organizma, kar je pri živalih najpogostejše. Upočasnen žilni utrip pomeni, da je žival v zelo nevarnem stanju.

3. DIHANJE sestoji iz vdih in izdih. Samo vdih ali izdih merimo tako, da opazujemo premike prsi in trebuha, ali pa tako, da prislonimo uho na sapnik (na spodnji strani sredine vratu) ali na prsni. Pospešeno dihanje lahko pomeni obolenje dihal (bronhitis, vnetje pljuč, vnetje rebrne mreže itd.), ali pa splošno obolenje organizma.

Temperaturo, žilni utrip in število vdihov in izdihov v minuti pri zdravih živalih kaže naslednja preglednica:

Žival	Temperatura	Utrip	Dihanje
Konji	37,5 - 38,0	30 - 40	10 - 16
Osl	37,5 - 38,5	40 - 50	10 - 16
Mule	38,8 - 39,0	40 - 50	10 - 16
Govedo	37,5 - 39,0	60 - 80	10 - 30
Ovce	38,5 - 40,0	70 - 80	12 - 20
Svinje, prašiči	38,0 - 40,0	60 - 80	8 - 18
Psi	37,5 - 39,0	70 - 120	10 - 30
Perutnina	39,5 - 44,0	150 - 200	12 - 28

4. DELOVANJE VAMPA ugotavljamo z opazovanjem leve lakotnice, s pritiskom pesti v levo lakotnico ali s poslušanjem šumov, ki jih povzročajo premiki vampa in drugih dveh predželodcev. Upočasno in neredno delovanje vampa lahko pomeni obolenje prebavil (npr. vnetje kapice in potrebušnice zaradi tujka pri govedu) ali splošno obolenje organizma.

5. BEZGAVKE otipavamo na notranji strani spodnjih čeljusti, ob žrelu, pred lopatico, pred kolensko gubo in na zgornjem delu zadnje strani vimen. Povečane bezgavke na različnih delih telesa kažejo obolenje organizma (npr. nekatere zajedalske in kužne bolezni). Če je povečana samo ena od omenjenih bezgavk, pomeni, da gre za bolezenske spremembe tistega področja.

6. SPREMENBE NA DLAKI IN KOZI so lahko znamenja notranjih bolezni, ali pa posledica zunanjih škodljivih dejavnikov. Dlaka izpada zaradi dlačnih in kožnih zajedalcev (npr. uši, garij, lišajev itd.).

7. SLUZNICE. Pregledujemo sluznice očesnih veznic, nosu, ust, sluznice in zadnjega črevesja. Blede sluznice pomenijo, da je žival slabokrvna, rdeče in umazane pa, da gre za kako notranjo bolezen. Če so spremenjene sluznice samo enega od omenjenih organov, pomenijo obolenje tega organa.

a) O k o . Spremembe na veznicah in izcedek iz enega očesa pomeni obolenje tega očesa, spremembe na obeh pa kažejo na obolenje obeh oči (npr. kužno vnetje oči pri govedu) ali na kakšno notranjo bolezen.

b) N o s . Zažarjena sluznica ali izcedek iz ene nosnice pomeni obolenje tiste strani nosu in obnosnih votlin. Če so prizadete sluznice obeh nosnic in izcedek izteka iz obeh, so oboleli globlji deli in organi: žrelo, grlo, sapnik, pljuča, požiralnik itd. Če je nosni izcedek pomešan s hrano, pomeni, da obstajajo motnje pri požiranju, ki jih lahko povzroči ohromelost žrela in požiralnika, zamašen požiralnik (npr. zagoden tujek v požiralniku), pritisk na žrelo in požiralnik zaradi vnetja v okolišnih tkivih, posebej pa zaradi zateklih bezgavk (smolika pri konju).

c) U s t a . Odvečno slinjenje kaže, da gre za vnetje ustne sluznice, tujek v ustih, motnje pri požiranju (tujek v požiralniku), ostro zobovje itd. Posebej je treba poudariti, da čezmerno slinjenje srečujemo skoraj redno pri slinavki in steklini. V takšnih primerih moramo ravnati skrajno previdno, ker je steklina hudo nalezljiva bolezen ljudi in živali.

8. UHLJI. Izcedek iz enega ali obeh ušes in stresanje z glavo pomeni vnetje zunanjega sluhovoda, ki ga srečujemo pogosto pri psih, redko pa pri drugih domačih živalih. Pokonci štrleča in trda uhlja sta značilna za tetanus.

9. SPOLOVILA. Izcedek iz spolovil in rodit lahko pomeni, da so organi vneti, pri breji živali pa, da se bliža porod ali zvrz.

10. OKONČINE. Če žival šepa, moramo natančno pregledati vse štiri okončine. Ker je v večini primerov vzrok hromosti v spodnjem delu okončine, začnemo s pregledom kopit, parkljev ali šap, ki jih najprej natančno očistimo, če je potrebno celo operemo s krtčo in z vodo. Na čistem kopitu, parkljah ali šapah bomo veliko lažje ugotovili spremembe ali vzroke šepavosti: gniloba kopitne strele, kopitni rak, zaze, razpoke in odprtine v podplatu, razjede in divje meso med parklji.

(Se nadaljuje)

RAZVID NALOG – ODGOVORNOST V ZAHTEVNOSTI DELOVNE NALOGE

Odgovornost je tretja skupinska značilnost, ki je vgrajena v sistem izdelave metodologije ugotavljanja zahtevnosti delovnih nalog.

Odgovornost se izraža v odnosu človeka do dela z vrsto dejanj, posegov, ukrepov, načina dela, itd., ki omogočajo in zagotavljajo, da se delovni postopek normalno razvija. Pod tem se razume pričakovana kvaliteta in količina izdelkov, delovnih nalog, racionalni izkoristek delovnega in obratovalnega časa, racionalna organizacija delovnega postopka pri normalni porabi glavnih in pomožnih materialov, racionalna metoda dela, ki daje optimalno, v danih okoliščinah najugodnejše delovne rezultate in najbrž še vrsta drugih stvari.

Odgovornost je v metodologiji razčlenjena v odgovornost za lastno delo in v odgovornost za delo drugih, to je za vodenje sodelavcev.

Odgovornost za lastno delo je nadalje razčlenjena v odgovornost za delovna sredstva, v odgovornost za delovni postopek in v odgovornost za varnost drugih.

ODGOVORNOST ZA LASTNO DELO

Odgovornost za lastno delo sestavljajo ukrepi in metoda dela, ki

stopnja zahtevnosti	delovno sredstvo vrednost kapaciteta	verjetnost nastanka okvare	velikost nastale škode
1	manjša	manjša	manjša
2	večja	manjša	manjša
3	večja	manjša	manjša
4	večja	večja	manjša
5	velika	manjša	manjša
6	velika	večja	manjša
7	velika	velika	manjša
8	velika	velika	velika
9	zelo velika	velika	velika

Količinske, številčne opredelitve pojmov in vplivov v matriki stopnjevanja zahtevnosti odgovornosti za delovna sredstva ni mogoče opredeljevati enotno za celo delovno organizacijo zaradi prevelikih razlik v vrednostih in kapacitetah delovne opreme, pač pa je to mogoče opredeliti za TOZD, delavnico ali oddelek.

Pri opredelitvi stopnje odgovornosti je seveda upoštevati tudi to, kakšen materialni riziko nosi sam izvajalec delovne naloge ob okvari delovnega sredstva.

Odgovornost za delovni postopek se opredeljuje iz dveh vidikov: iz stopnje zahtevnosti, zapletenosti delovnega postopka in stopnje kreativnosti, lastne iniciative, metode dela, ki jo mora delavec vlagati v izvedbo delovne naloge, da jo lahko uspešno izvede.

Odgovornost za delovni postopek je stopnjevana v petih stopnjah.

V prvi stopnji delovna naloga ne bremeni delavca s posebno odgovornostjo. Postopek izvajanja delovne naloge je znan, zaradi enostavnosti ni potrebna posebna razlaga ali pa ga do podrobnosti razloži neposredni vodja organizacijske enote.

V drugi stopnji je odgovornost za delovni postopek majhna. Delovni postopek je pojasnjen, izvajalec pa sam določa in izvede podrobnosti, ki niso bile predvidene. Prilagajati mora izvajanje delovne naloge okolnostim z enostavnimi odločitvami.

V tretji stopnji je delovni postopek zapleten. Izvajalec delovne naloge dobi le osnovne smernice za delo, po katerih sam izbira metodo dela. Izvajalec je v celoti odgovoren za izvedbo delovne naloge.

stopnja odgovornosti	stopnja ogroženosti	možne težje	možne poškodbe pogostost verjetnost	preventivni ukrepi	odgovornost za število sodelavcev
1	nobene	ni	ni	običajni	nič
2	manjša	lažje	manjša	običajni	nič
3	večja	lažje	manjša	rutinski	nič
4	manjša	težje	manjša	rutinski	nič
5	velika	lažje	manjša	zahtevni	nič
6	manjša	težje	manjša	zahtevni	nič
7	manjša	težje	manjša	zahtevni	do 10
8	velika	težje	večja	obsežni	nič
9	velika	zelo težke	večja	obsežni	nič
10	velika	zelo težke	večja	stalna	nič
	velika	zelo težke	velika	opozorila	nad 10
	velika	zelo težke	velika	velika	nad 10

ODGOVORNOST ZA DELO, VODENJE SODELAVCEV

Odgovornost za delo, za vodenje sodelavcev je mogoče opredeljevati po eni strani s stopnjo sestavljenosti delovnih nalog, ki se izvajajo v ne-

zagotavlja normalni tehnični izkoristek strojne opreme, ki je na razpolago za izvedbo delovne naloge, ob pričakovanem delovnem rezultatu in načinu dela, ki ne ogroža sodelavcev v delovni okolici. Pod normalnim tehničnim izkoristkom opreme se razume pravilno ravnanje, nega in način obratovanja delovnih sredstev. Pod normalnim obratovanjem se razume obratovanje stroja v okviru tehničnih lastnosti in zmogljivosti glede na moč, hitrost in obremenitev kritičnega sestavnega dela stroja.

V odgovornosti za delovna sredstva je upoštevana vrednost, kapaciteta, verjetnost nastanka okvare in velikost škode pri nastali okvari delovnega sredstva. Velikost škode ob nastali okvari se mora opredeliti iz dveh vidikov: iz stroškov odstranitve okvare in usposobitve delovnega sredstva za normalno delo; drugi vidik je pa škoda, ki nastane ob izpadu proizvodnje v nadaljnjem procesu predelave predmetov dela.

Odgovornost za delovna sredstva je stopnjevana v devetih stopnjah. Opredelitev zahtevnosti posamezne stopnje se razbere iz naslednje matrike:

V četrti stopnji je delovni postopek zahteven. Za izvedbo je potrebno specializirano strokovno znanje. Odločitve se v toku izvajanja naloge spreminjajo glede na pogoje dela in prilagajajo vmesnim rezultatom delovne naloge. Za izbiro metode dela, prilagajanje in izvedbo delovne naloge je izvajalec v celoti odgovoren.

V peti stopnji je delovni postopek zelo zahteven. Metoda dela pogosto ni znana iz izkušenj v preteklosti. Za izvedbo je potrebno obsežno specializirano znanje, iskanje rešitev po tujih virih ter primerna ustvarjalnost, iniciativa in iznajdljivost izvajalca.

Odgovornost za varnost drugih se mora priznavati tedaj, kadar mora delavec pri izvajanju delovne naloge paziti na to, da s svojim delom in ravnanjem ne ogroža zdravje in življenja sodelavcev ali pa je odgovoren za to, da sodelavce stalno opozarja na preventivno zaščito in potrebne varnostne ukrepe.

Odgovornost za varnost drugih je mogoče opredeljevati v odvisnosti od stopnje ogroženosti sodelavcev pri izvajanju dane delovne naloge, od teže in pogostosti poškodb v preteklosti od obsežnosti in ostrine varnostnih preventivnih ukrepov in od stopnje odgovornosti za izvajanje HTV predpisov pri organizacijskem nadzoru določenega števila sodelavcev.

Odgovornost za varnost drugih je stopnjevana v desetih stopnjah v odvisnosti od stopnjevanja elementov sestavljenosti odgovornosti za sodelavce podanih v prejšnjem odstavku. Stopnjevanje je izvedeno po matriki:

Ponderji, ki številčno opredeljujejo v tej odvisnosti stopnjo sestav-

ljenosti delovnih nalog so v metodologiji opredeljeni z matriko:

stopnja zahtevnosti	zahtevana izobrazba	ponder P _i
1	osemletka	0,1
2	osemletka s programom strokovnega usposabljanja	0,2
3	2-letna poklicna šola z ožjim programom strokovnega usposabljanja	0,3
4	2-letna poklicna šola s širšim programom strokovnega usposabljanja	0,5
5	3-letna poklicna šola	0,7
6	srednja šola	1,0
7	višja šola	1,4
8	visoka šola	2,0
9	visoka šola s specializirano aktivnostjo	2,6
10	visoka šola z magisterijem	3,2

Iz tega izhodišča se pri upoštevanju števila vodenih sodelavcev ni lahko opredeli neposredno odgovornost za vodenje skupine:

$$O_n = f \sum_{i=1}^n (n_i \cdot P_i) = n_1 \cdot P_1 + n_2 \cdot P_2 + \dots + n_{10} \cdot P_{10}$$

Pojem posredne odgovornosti je opredeljen z odgovornostjo za delo, nadzor in vodenje preko več organizacijskih nivojev. Posredna odgovornost za neka dela obremenjuje vodilnega delavca v manjši meri kot neposredna odgovornost. Posredna odgovornost se izraža navzven v svetovanju in strokovnem vodenju posamičnih delovnih nalog. Stopnja svetovalnega dela je odvisna od narave (stopnje neobičajnosti) delovnih nalog. Glede na stopnjo vloženega kreativnega dela v posredno vo-

denih nalogah je v modelu metodologije opredeljen faktor, ki opredeljuje za posredne k neposrednim vodenim nalogam med $f = 0,1$ do $0,3$. Tako je odgovornost za posredno vodene naloge opredeljena:

$$O_p = f \sum_{i=1}^n / n_i P_i = n_1 P_1 + n_2 P_2 + \dots + n_{10} P_{10}$$

Skupna odgovornost za vodenje sodelavcev je vsota odgovornosti za neposredno in posredno delo in vodenje sodelavcev in sicer:

$$O = O_n + O_p = / n_1 P_1 + \dots + n_{10} P_{10} / + f / n_1 P_1 + \dots + n_{10} P_{10} /$$

Tako je opredeljena odgovornost v metodologiji izdelave razvida delovnih nalog.

Č. T.

ZAKLJUČENO JE TRETJE DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV ŽELEZARNE

Razglasitev rezultatov tekmovanja kovinarjev Železarne

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri oceni uspešnosti so bili posamezni elementi upoštevani izdelka 60 %

kvaliteta izdelka 60 % produktivnost dela 20 % znanje iz samoupravljanja in dohodkovnih odnosov 15 % znanje iz varstva pri delu 5 %

Predsednik delavskega sveta Železarne Jože ULČAR je v odsotnosti predsednika izvršnega odbora KOO ZSS Železarne izročil tekmovalcem priznanja za sodelovanje v tekmovalstvu in dosežene rezultate.

Omeniti moramo še, da sta se brusilka MARIJA STERLE in strugarica CVETKA LAHARNAR enakovredno kosali s fanti.

Sterletova je dosegla tretje mesto in se regularno uvrstila v tekmovalno ekipo za slovensko tekmovalstvo. Prva tri mesta, ki vodijo na republiško tekmovalstvo, so po posameznih tekmovalnih panogah dosegli:

Strugarji: 1. Anton BOLE, 2. Alojz ŽAKELJ, 3. Anton HORVAT;

Brusilci: 1. Aleksander SVETINA, 2. Franc KOŠIR, 3. Marija STERLE;

Orodjarji: 1. Senad SULJANOVIČ, 2. Edi KRISTAN, 3. Marko MARKELJ;

Rezkalci: 1. Zlato LIPOVŠČEK, 2. Rudi KRAVANJA;

Livarji: 1. Jernej KOCJANČIČ, 2. Martin MLAKAR, 3. Miro ARNUŠ;

Ročno elektro obločno varjenje: 1. Anton TIŠOV, 2. Ivan MALEK, 3. Jože REKAR;

Varjenje CO₂: 1. Jože REKAR, 2. Anton TIŠOV, 3. Franc KLEIN-DIENST;

Plamensko varjenje: 1. Dušan ŠKRJANC, 2. Franc SOLAR, 3. Franc PETERNEL;

TIG varjenje: 1. Edvard TIŠOV, 2. Jože GRACNER, 3. Srečko VLAHEK.

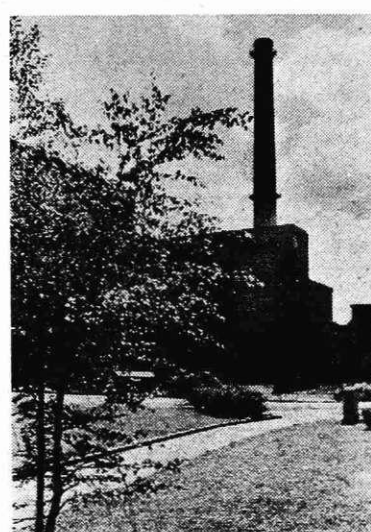
Dosedanji tekmovalni rezultati naših delavcev na republiškem in zveznem tekmovalstvu nas odgovorno obvezujejo, posebej pa še tekmovalce same, da bodo z uspešnim nastopom, s kvaliteto in znanjem dostojno zastopali ne samo kovinarje železarne, marveč železarno Jesenice kot celoto.

Žal se slovesne podelitve priznanj nista udeležila povabljeni člana poslovnega odbora in predstniki sindikatov organizacij, iz katerih so bili tekmovalci. Zagnanost za tovrstna tekmovalstva je prav gotovo prizadeta.

NM

Izdelki tekmovalcev kovinarjev

Aglomeracija

Železarski globus

BRAZILIJA

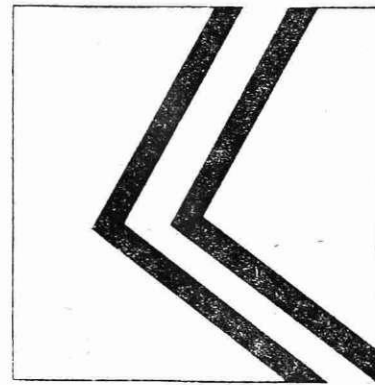
Zvezna vlada je odobrila pričetek izdelave projekta o gradnji nove naprave za izdelavo železove gobe v zvezni državi Santa Katarina. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 400.000 ton. Kot reductent bo uporabljala premog, ki ga ima ta zvezna država velike zaloge. Ta nova naprava bo preskrbovala z železovo rudo vse brazilske železarne, ki jo bodo uporabljale kot vložek v obločnih električnih pečeh namesto uvožene jeklene odpadka.

JAPONSKA

V japonski železarni Yawatam, ki pripada železarski družbi Nippon Steel Co., je pred kratkim pričela obratovati nova jeklarne z dvema 300 tonskima kisikovima konvertorjema. Jeklarne je najsodobnejše opremljena in v njej bodo izdelovali mesečno 360.000 ton surovega jekla. V jeklarni obratuje tudi naprava za kontinuirno vlivanje slabov debeline 200–250 mm, širine 800–2100 mm in dolžine 5000–13200 mm. Ta naprava mogoča hitrost vlivanja pri 200 mm debelem slabu 2 m na minuto, kar je med najhitrejšimi na svetu. Posebnost te jeklarne je zaprt energetski sistem, ki omogoča izkoriščanje dimnih plinov za proizvodnjo vodne pare.

KANADA

Kanadsko podjetje Falconbridge Nickel Mines Ltd., ki je eno izmed glavnih svetovnih proizvajalcev niklja in njegovih zlitin je pred kratkim predstavilo tržišču feronikelj v novi obliki. Njegova glavna značilnost je ta, da imajo posamezni kosi, ki so teški okoli 0,7 kg koničasto obliko. Prednost takšne oblike v primerjavi z granuliranimi je v tem, da pri dodajanju v talino posamezen kos lažje predre sloj raztaljene zlitine in so zato izgube manjše. Posebno primerna je ta oblika pri kontinuirnem dodajanju večjih količin te zlitine.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

(Na ti z zdrav dejavi z zdrav pogla matik zdrav Bist zakon posan V t ljene met s jih za čani družb in di Opre družb merih resi o cev, zdrav V skih vajale tek o menj nja zdrav — zdrav — stvo — stvo — matei močk — ševali Ra va st ritev, njavi spora vire, ljanje liko — d potre lovnil stven janja nosti ki in je sar plano V i resni nutel cijo i stven dovol resov ske z pa v je. O z zah bodn re, k upor: občir vklju legat tev i ki izv občir V do z obsej zagoi nim socia obsej kona stver poln: cev stver K proš let, proš P. kov ge d bil don zap dan: razr glav tljiv sani mi razf nov N star je t izpr mer je b že Stre ker ni, to n P tral nab sem noy

OSNUTEK ZAKONA O ZDRAVSTVENEM VARSTVU

(Nadaljevanje s 1. strani)

ti zdravstvene storitve, program zdravstvenih storitev, zdravstveno dejavnost ter socialno varnost v zvezi z zdravstvenim varstvom.

Zakonski osnutek ima petnajst poglavij in v glavnem ohranja sistematično sedaj veljavnega zakona o zdravstvenem varstvu.

Bistvene novitete v osnutku zakona o zdravstvenem varstvu po posameznih poglavjih so:

V temeljnih določbah so opredeljene zdravstvene storitve kot predmet svobodne menjave dela in ki si jih zagotavljajo delovni ljudje in občani v obsegu, ki ga določa zakon, družbeni dogovor o temeljnih plana in drugi samoupravni sporazumi. Opredeljena je interventna vloga družbenopolitične skupnosti v primerih, ko so prizadeti družbeni interesi oziroma temeljne pravice delavcev, delovnih ljudi in občanov do zdravstvenega varstva.

V poglavju o družbenoekonomskih odnosih med uporabniki in izvajalci zdravstvenih storitev osnutek opredeljuje udeležence svobodne menjave dela ter kot novost zakonodajna naslednja področja izvajanja zdravstvenih dejavnosti:

- osnovno zdravstveno varstvo
- ambulantno specialistično zdravstveno varstvo
- bolnišnično zdravstveno varstvo
- klinično zdravstveno varstvo
- zdraviliško zdravstveno varstvo

- preskrba z zdravili, sanitetnim materialom in ortopedskimi pripomočki

- nujna medicinska pomoč in reševalni prevoz.

Razen tega osnutek zakona zahteva standardizacijo zdravstvenih storitev, ki jo udeleženci v svobodni menjavi dela opredelijo v samoupravnih sporazumih. Osnutek zakona določa vire, osnove in merila za zagotavljanje sredstev in zakonja za razliko do sedaj veljavnega sedežnega - domicilni princip uresničevanja potreb in interesov delavcev, delovnih ljudi in občanov po zdravstvenih storitvah. Osnovni akt urejanja medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti med uporabniki in izvajalci zdravstvenega varstva je samoupravni sporazum o temeljnih planov.

V poglavju o samoupravnih interesih zdravstvenih skupnosti osnutek zakona opredeljuje organizacijo in način dela občinskih zdravstvenih skupnosti. Te se zaradi zadovoljevanja skupnih potreb in interesov lahko združujejo v medobčinske zdravstvene skupnosti, obvezno pa v Zdravstveno skupnost Slovenije. Osnutek zakona določa, skladno z zakonom o skupnih osnovah svobodne menjave dela, mesta in primere, kje in kdaj se poleg delegatov uporabnikov in delegatov izvajalcev občinskih zdravstvenih skupnosti vključujejo v delegatske odnose delegati izvajalcev zdravstvenih storitev tistih zdravstvenih organizacij, ki izvršujejo storitve za območje več občin ali republike.

V poglavju o zagotavljanju pravic do zdravstvenega varstva je določen obseg zdravstvenega varstva, ki je zagotovljen vsem delavcem, delovnim ljudem in občanom na območju socialistične republike Slovenije. Ta obseg je za razliko od sedanjega zakona razširjen na popolno zdravstveno varstvo borcev NOV, na popolno zdravstveno varstvo varovancev v socialnih zavodih, na zdravstveno varstvo ostarelih kmetov, ki

prejemajo starostno pokojnino, na nego na domu in na ambulantno zdravljenje starostnikov v nad 70 let ter na pravice do zdravstvenih storitev v zvezi s povišanim krvnim pritiskom, multiploskleroza ter uresničevanjem pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok.

Osnutek zakona povzema že uveljavljene načine zagotavljanja pravic do socialne varnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom.

Osnutek zakona postavlja tudi načela in pogoje za samoupravno organiziranost izvajalcev zdravstvenega varstva pri zagotavljanju interesov in potreb uporabnikov zdravstvenih storitev. Opredeljene so zdravstvene temeljne organizacije v sestavi zdravstvene ali druge nezdružene delovne organizacije. Po tem osnutku se zdravstvene organizacije lahko združujejo v sestavljene organizacije združenega dela ali v druge oblike združevanja dela in sredstev. V skladu z zakonom o združenem delu so podani dodatni kriteriji za oblikovanje temeljne organizacije, delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela na področju zdravstvenega varstva, ki temeljijo na medsebojno povezanih strokovno-tehnoloških in dohodkovnih značilnostih zdravstvenega varstva na določenem območju.

Ustanavljanje in statusne spremembe zdravstvenih organizacij je prilagojeno zakonu o združenem delu.

Na novo so opredeljene vsebine in organizacijske oblike zdravstvene dejavnosti, ki se izvaja v ambulantah, v dispanzerjih, v zdravstvenih postajah, v zdravstvenih domovih, v bolnišnicah, v poliklinikah, v zavodih za socialno medicino in higieno, v lekarnah, v zdravstvenih centrih, v specialnih zavodih, na klinikah oziroma inštitutih ter v naravnih zdraviliščih. Ta opredelitev je namenjena enotnemu poimenovanju, ne pomeni pa pogojev za samoupravno organiziranost zdravstvenega varstva.

V poglavju o samoupravljanju v zdravstvenih organizacijah osnutek določa, da v zadevah posebnega družbenega pomena sodelujejo in enakopravno odločajo tudi delegati ustanovitelja, družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije ter druge samoupravne organizacije in skupnosti. Osnutek natančneje opredeljuje zadeve, ki so na področju zdravstvenega varstva posebnega družbenega pomena.

V osnutku je natančneje opredeljena strokovnost dela in strokovno nadzorstvo.

Osnutek zakona v poglavju, ki govori o posebnih pogojih dela ter pravicah in obveznostih pri izvajanju zdravstvenega varstva med drugim določa delovni in poslovni čas ter ureja dežurstvo in stalno pripravljenost kot poseben in izjemen pogoj dela delavcev v zdravstveni organizaciji.

Posebno poglavje je namenjeno delavcem, ki opravljajo zdravstvene storitve, v katerem se določa, da lahko zdravstvene storitve, opravljajo le ustrezno strokovno usposobljeni delavci. Osnutek postavlja osnovne kriterije v zvezi s pripravnostjo, strokovnimi izpiti in specializacijami.

Za odločanje o sporih med uporabniki in izvajalci v zdravstvenih skupnostih in med zdravstvenimi skupnostmi osnutek zakona uvaža posebna sodišča združenega dela za področje zdravstvenega varstva.

ni važno, saj to je bilo prostovoljno in ne prisiljeno delo.

Dejstvo pa je in tega ne more zanikati nihče, da so se stanovanja gradila in se še gradijo s sredstvi, ki jih je ustvarjal ves čas moje zaposlitve v Železarni delavec - proizvajalec med katere spadam tudi sam.

Pa brez zamere!

De

USPELA VAJA »ŽELEZAR 79«

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

Vaja, v kateri so sodelovale vse strukture SLO v železarni Jesenice, je bila izvedena 13. junija in je kljub nekaterim manjšim pomanjkljivostim, ki so se pojavile v pripravi in pri izvedbi, v celoti dobro uspela.

Sicer pa je bil cilj vaje ugotoviti uspešnost dosedanjih absolutnih priprav in pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno čimprej odpraviti, da bomo dosegli cilje akcije »Nič nas ne sme presenetiti«.

Na vaji je neposredno sodelovalo več kot 500 sodelavcev iz Železarne in Izolirke ter krajanov Krajevnih skupnosti Sava. S prostorno budnostjo med vajo pa vsi delavci na delu.

Sodelujoči so pokazali veliko mero zavzetosti. Naloge so izpolnjevali resno in odgovorno, kot da bi se v resnici nahajali v vojnem stanju.

Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito bo moral na naslednjih sejah pregledati kopico obvestil, predlogov in ugotovitev, ki so zajete v zapisnikih odborov TOZD in delovnih skupnosti, da si bomo lahko ustvarili popolno sliko trenutnega stanja in bodočih nalog.

Nekatere ugotovitve so namreč take narave, da bi nam v izjemnih razmerah povzročale veliko neprijetnosti, če jih ne bomo čimprej odpravili. Mednje sodi pomanjkljivo ozvočenje, ki onemogoča učinkovito obveščanje z določenimi znaki, pomanjkanje zaklonišnega prostora za zaposlene, premajhno število pripadnikov enot civilne zaštite in pomanjkanje določene opreme za te enote.

Navedeni so samo najbolj pereči problemi. Veliko dela pa nas še čaka na področju usposabljanja in podružbljanja obrambnih naprav, ki bodo učinkovite samo ob sodelovanju vseh delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

KAKO PRITI DO STREHE?

Ker je minilo od moje zadnje prošnje za stanovanje že celo vrsto let, sem konec leta 1978 vložil novo prošnjo.

Po demobilizaciji starejših letnikov konec avgusta 1946. leta iz druge divizije KNOJ, med katerimi sem bil tudi sam in zaradi porušenega doma, sem se mesec dni kasneje zaposlil v Železarni, kjer sem še danes. V tem času sem stanoval po raznih podstrešjih, streha nad mojo glavo pa ni nikdar zaslužila to častljivo ime, da o kakih pritklinah in sanitarijih sploh ne govorim. Dobro mi je bilo znano, da Železarna ne razpolaga z dovoljnim številom stanovanj, zato nisem bil nadležen.

Nekaj let nazaj, je ženi dodeljeno stanovanje od podjetja pri katerem je bila zaposlena s pogojem, da ga izprazni, ko ji preneha delovno razmerje. Moje veselje, da imam streho je bilo kratkotrajno, saj je bilo treba že prvo noč spati pod dežnikom. Streho sem bil prisiljen krpati sam, ker sem pa prebolel dve težki bolezni, ki sta mi pustili trajne posledice, to ne pride več v poštev.

Proti koncu leta 1978 sem smatral, da se je v teh dolgih letih nabralo zadostno število točk, zato sem vložil ponovno prošnjo za stanovanje, predvsem za streho nad

glavo. Stanovanje v katerem stanujem si je ogledala neka dvočlanska komisija, da jo tako imenujem in ga ocenila, če se ne motim za dobroga. Moje mnenje je, da je imela ta komisija odločilno vlogo pri moji uvrstitvi na 751. mesto in mi bo ostala zato še dolgo, dolgo v spominu.

Glede zdravja, ki je baje eden od dejavnikov za boljše uvrstitev na prioritetni listi bi omenil samo to, da sem zaposlen pri delu, ki je dalo zadnja leta največ invalidskih upokojencev, zato se mi zdi vprašanje o mojem zdravju skoraj smešno in popolnoma odveč. Novost je pa za mene, da je potrebno, če si bolan, še nekakšno potrdilo.

Ni mi potrebno stanovanje takoj, toda uvrstitev na 751. mesto me je vključilo temu presenetljivo. Sem že v letih, zato dvomim, da mi bo takrat še potrebno stanovanje, še manj pa moji tašči 83. letni ženski. 750 prosilcev, ki so pred menoj ni za podcenjevati.

Moje mnenje, da ima prednost tisti z večletno zaposlitvijo v Železarni je bilo torej napačno in bedasto.

Ne bi rad omenil prvih poveljnih let, ko smo s prostovoljnimi delom gradili tudi stanovanja, pa to sedaj

UVELJAVLJANJE DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU V OBČINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

gradnji, visokih cenah, neustrezni kakovosti, nezadostnih komunalno opremljenih zemljišč, premajhno odgovornostjo uporabnikov stanovanj in izvajalcev pri gospodarjenju s skladom stanovanjskih hiš, neizdelani kriteriji razdeljevanja stanovanj v delovnih organizacijah in drugih organizacijah in skupnostih, neveljavna lastna udeležba pri delitvi stanovanj in podobno, vse to je dalo oboje vsebini 25., 26. in 27. točke resolucije VIII. kongresa ZK Slovenije. Realizaciji teh treh temeljnih sklepov za nadaljni razvoj stanovanjskega gospodarstva je bila namenjena celotna osma seja predsedstva CK ZKS 4. decembra 1978, kot dodatno gradivo pa je služilo poročilo skupne komisije izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS in sveta ZSS, ki je bilo izdelano še v predkongresnem obdobju. O tem gradivu smo v naši občini v lanskem letu razpravljali na posebnem posvetu komiteja občinske konference ZKS pa je na podlagi predloženega gradiva in razprave posredoval vsem osnovnim organizacijam ZKS in osnovnim organizacijam ZSS sprejete sklepe in stališča, ki so bila 7. septembra 1978 objavljena tudi v Železaru.

Izredna obsežnost te problematike je terjala široko politično in strokovno delo predvsem na republiški ravni, zato smo relativno pozno dobili po občinah potrebna gradiva, kar še posebej velja za gradivo o prehodu na ekonomske stanarine. To zaposlenost omenjamo predvsem zavoljo tega, ker občinske ocene stanja na tem področju v tem času še ne morejo biti celovite, predvsem pa ne dokončno določene.

Prva faza javne razprave, ki poteka na ravneh družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine, skupnosti socialnega varstva, samoupravne komunalne skupnosti in samoupravne stanovanjske skupnosti naj bi predvsem ocenila predloženo gradivo republiške skupščine o osnutku sklepov, stališč in priporočil za nadaljni razvoj samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov v SR Sloveniji. Vzporedno s tem pa mora potekati razprava tudi o našem občinskem gradivu, ki ga je pripravila posebna delovna skupina pod naslovom Ocena stanja in neposredne naloge pri uveljavljanju družbeno ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v občini Jesenice.

Zavedamo se, da ocena stanja kljub obsežnosti ni popolna, javna razprava jo bo morala dopolniti, prav tako tudi neposredne naloge. Tudi krog dejavnikov oz. odgovornih nosilcev bo potrebno preveriti in uskladiti, doseči pa bomo morali, da bodo naloge jasno opredeljene od skupščine občine, preko družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti do vseh drugih deležencev. To pa predvsem iz razloga, ker je stanovanjsko gospodarstvo izredno široko razvejano z večjim številom dejavnikov, stanovanjska skupnost pa je le eden od njih, ki predstavlja tako imenovano skupno mesto dogovarjanja in usklajevanja interesov.

Ob tako široko zasnovani družbenopolitični akciji, ki naj bi bila zaključena do konca leta 1980, moramo oceniti in opozoriti tudi na lastne probleme in težave, opredeliti krog objektivnih in subjektivnih vzrokov pri vseh dejavnikih, tudi pri hišnih svetih in zborih stanovalcev, ki največkrat opozarjajo na svoje pravice, na zakonite obveznosti pa kljub opozarjanju ne reagirajo v zadostni meri. Objektivna ocena tudi pomeni, da moramo pozitivno oceniti vse vlozene napore za dosedanje preobrazbo samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva.

Predložena ocena je pripravljena na način, da odraža idejno politična izhodišča, ki so bila sprejeta na omenjeni osmi seji predsedstva CK ZKS, tako usmeritev pri izdelavi ocene pa sta podala na skupni seji 18. maja letos tudi izvršni odbor skupnosti slovenskih občin in izvršni odbor Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije. Razumljivo je, da so v oceni nakazane tudi vse najpomembnejše naloge, ki jih bo opredelila skorajda v celoti spremenjena in dopolnjena stanovanjska zakonodaja.

OKREPITEV DELOVANJA VSEH OBLIK SAMOUPRAVLJANJA V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

Uveljavljanje celovitih družbeno ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva zahte-

va, da najprvo uvrstimo organizacijo in delovanje celotne stanovanjske samouprave, zlasti še hišnih svetov in zborov stanovalcev v stanovanjskih hišah in v krajevnih skupnostih.

To še prav posebej iz razloga, ker o sredstvih za vzdrževanje in upravljanje ter o združevanju dela teh sredstev odločajo zbori stanovalcev stanovanjske hiše, zbori stanovalcev v krajevni skupnosti in zbor uporabnikov stanovanjske skupnosti. Podatek, da so v občini Jesenice hišni sveti formirani za 88% vseh stanovanjskih hiš v družbeni lasti, nam hkrati ne zagotavlja tudi ugotovitve, da je toliko hišnih svetov tudi dejansko aktivnih, še manj pa smo lahko zadovoljni z delom zborov stanovalcev v krajevnih skupnostih kot organa krajevne samouprave ter z delom zborov stanovalcev v stanovanjskih hišah.

Zatečeno stanje nas zavezuje, da organiziramo oz. poživimo delo stanovanjske samouprave povsod tam kjer ni opazna njena aktivnost in zavzetost za učinkovito reševanje nalog skupnega pomena. Od učinkovitosti delovanja stanovanjske samouprave v stanovanjskih hišah in v krajevnih skupnostih je tudi odvisna uspešnost sklenitve samoupravnega sporazuma o prehodu na ekonomske stanarine, ki je ena najpomembnejših nalog v procesu preobrazbe družbeno ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Tej nalogi bodo morale nameniti vso pozornost krajevne konference SZDL oz. njihovi koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja, ker bo potrebno zagotoviti tudi kadrovske rešitve v posameznih primerih neaktivnih hišnih svetov in zborov stanovalcev, samoupravna stanovanjska skupnost pa bo morala preko pogodbeno delovne organizacije (BUSP) zagotoviti, da bodo hišni sveti oz. zbori stanovalcev najmanj enkrat letno seznanjeni s stanjem razpoložljivih sredstev za tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav.

Hišni samoupravi bo tudi v prihodnje potrebno nuditi vso potrebno pomoč za učinkovito delo, tej nalogi pa bodo morale nameniti večjo aktivnost predvsem komisije za pomoč hišnim svetom, ki so oblikovane v vseh krajevnih skupnostih.

Tudi stanovalci sami bodo morali bistveno spremeniti svoj odnos do stanovanj v družbeni lasti. Skrb za izvajanje tekočega in investicijskega vzdrževanja ne bo dala pričakovanih rezultatov, če tudi stanovalci ne bodo skrbeli, da se bodo stanovanja, predvsem pa skupne naprave v stanovanjskih hišah uporabljale racionalno in odgovorno.

Hkrati z uveljavljanjem družbeno ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu naj bi se dograjevala tudi samoupravna stanovanjska skupnost tako, da bo dejansko postala mesto dogovarjanja in usklajevanja interesov delovnih ljudi in občanov. To še posebej velja za zbor izvajalcev, ki je v samoupravnem mehanizmu stanovanjske skupnosti nova oblika, vendar doslej še ni izpolnila pričakovanih, medtem ko za zbor uporabnikov lahko podamo ugodno oceno, kljub težavam pri delovanju delegacij oz. konferenc delegacij. Vzporedno s tem bo potrebno preveriti tudi ustrezno organiziranost služb, ne samo v stanovanjski skupnosti, ki ima delovno skupnost v ožjem sestavu, temveč tudi pri pogodbenih delovnih organizacijah (BUSP in Ljubljanska banka).

NOVI POGOJI FINANCIRANJA STANOVANJSKE GRADITVE

Dosedanji rezultati porabe združenih stanovanjskih sredstev in sredstev družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu nam kažejo, da za določeno obdobja ni bila zagotovljena tekoča poraba, kar je v končni posledici negativno vplivalo na dinamiko gradnje stanovanj, zlasti še gradnje za trg v kateri ugotavljamo vrsto negativnih pojavov. Gradbene delovne organizacije so izvajale gradnjo stanovanj vse preveč z dražimi bančnimi sredstvi, medtem ko so sredstva temeljnih organizacij in združena stanovanjska sredstva ostajala v določenih obdobjih neizkoriščena.

Podobno stanje ugotavljamo tudi na področju porabe kreditnih sredstev za gradnjo stanovanj za upokojene občane in delovno nesposobne občane s katerimi razpolaga skupnost pokojninskih invalidskega zavarovanja. Nesprejemljivo je, da ta skupnost z zbranimi sredstvi od pokojnin nastopa samo kot posojilodajalec za nakup majhnih stanovanjskih enot. Do nastopa prihodnjega srednjeročnega obdobja je potrebno te pogoje spremeniti in zagotoviti, da bo skupnost pokojninsko invalidskega zavarovanja to-

vrstno gradnjo financirala, ne pa kreditirala, kajti odobrena posojila je potrebno vračati iz sredstev za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu.

Ker bodo v prihodnje glavni viri za izgradnjo stanovanj amortizacijska sredstva stanovanjskega sklada, nadalje združenstva TOZD in skupnosti iz čistega dohodka, sredstva oblikovana iz pokojnin, lastna sredstva občanov, bančna sredstva in v določenem delu tudi sredstva oblikovana iz dohodka TOZD in skupnosti za gradnjo solidarnostnih stanovanj, je potrebno v vseh TOZD in skupnostih pričeti s postopki preizkusa kolikšna sredstva bo potrebno zbrati iz posameznih virov, da se bo lahko pravočasno zagotavljal potreben denar za načrtovano gradnjo stanovanj v družbeni in zasebni lasti. Ker bomo sredstva amortizacije stanovanjskega sklada uporabljali skladno z zakonskimi predpisi le za rekonstrukcije (prenove, obnove), adaptacije, izgradnje nadomestnih stanovanj v enostavni reprodukciji ter le deloma za gradnjo novih dodatnih stanovanj v razširjeni reprodukciji, je potrebno takoj pristopiti k preverjanju možnosti za čimprejšnjo uvedbo obvezne lastne udeležbe v vseh tistih TOZD in skupnostih, ki te oblike sodelovanja delovnih ljudi še nimajo uvedene pri reševanju njihovega stanovanjskega vprašanja. Povsod tam, kjer je lastna udeležba že uvedena pa je potrebno preveriti ustreznost višine lastne udeležbe, ki ne more biti več le simbolična, temveč pomemben kreditni prispevek delavca, ki mora biti v odvisnosti od njegovega gnotnega stanja.

To pomeni, da bo praktično sleherna dodelitev stanovanja v uporabo pogojena z vplačilom lastne udeležbe predvidoma v višini 5 do 20% od vrednosti stanovanja oz. 1 do 4% za solidarnostna stanovanja. Načrtuje se, da bi tako zbrana sredstva v strukturi vseh sredstev predstavljala 10%.

Da bi delovni ljudje in občani zmogli povečana bremena pri reševanju njihovega stanovanjskega vprašanja, je izrednega pomena uveljavitev namenskega varčevanja pri poslovnih bankah v čim širšem možnem krogu, sicer ne bo mogoče zagotoviti v vseh primerih potrebne lastne udeležbe. Znano je namreč, da na Jesenicah namensko varčevanje za stanovanjsko varčevanje še zdaleč ni zadovoljivo, saj smo na predzadnjem mestu v gorenski regiji. Iz te ugotovitve sledi zaključek, da tudi z etajnim nakupom stanovanj v jeseniški občini ne moremo biti zadovoljni, ker je vse premalo občanov, ki bi se v obliki namenskega varčevanja intenzivno pripravljali na nakup etažnega stanovanja.

Glede obveznega združevanja vseh stanovanjskih sredstev v samoupravni stanovanjski skupnosti pa bo potrebno, da se bodo TOZD in skupnosti s temelji plana stanovanjske skupnosti dogovorile le za ustrezna razmerja med družbeno in individualno stanovanjsko gradnjo, pri čemer bo spričo prostorskih uresnitvenosti potrebno razvijati predvsem gradnjo družbenih stanovanj, individualno stanovanjsko gradnjo pa na podlagi stanovanjskega združništva, v katerem mora biti ustrezno obravnavano tudi pridobivanje etažnih stanovanj, kot ene od oblik stanovanjskega združništva.

Pri reševanju stanovanjskih vprašanj si bomo morali prizadevati, da bo vsak delavec razrešil ustrezno svoje stanovanjsko vprašanje še v času njegovega aktivnega dela. V obliki dodelitve solidarnostnega stanovanja pa praviloma le takrat, kadar prosilec ne bo zmozel prispevati lastne udeležbe in pod nadaljnjim pogojem, da iz opravičljivih razlogov ne more razrešiti svojega stanovanjskega vprašanja v temeljni organizaciji združenega dela ali skupnosti.

Osnutek stališč, sklepov in priporočil nadalje predvideva, da je v okviru družbene pomoči potrebno zagotavljati možnosti za reševanje stanovanjskih vprašanj invalidov, borcev, upokojenecv in občanov z nizkimi osebnimi dohodki, ki sami ne morejo prispevati lastne udeležbe za pridobitev stanovanja in ki ne morejo rešiti stanovanjskega vprašanja v TOZD. To pomeni, da se v obliki sedanjega izvajanja družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu črtata kategoriji »mladih družin« in »mater samohranilk«, vendar pa bo mladim družinam izkazana neke vrste družbena pomoč le v obliki, da bodo lastno udeležbo, če je objektivno ne bodo mogle vplačati pred vselitvijo, lahko vplačale naknadno v roku petih let, vendar samo na podlagi administrativne prepovedi.

Sodelavec pri vltanju v martinari

EKONOMSKE STANARINE

Vzporedno s tem pa je potrebno posebno pozornost izkazati ekonomskim stanarinam, ki predstavljajo eno najpomembnejših nalog v procesu uveljavljanja družbeno ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Ekonomske stanarine opredeljujemo kot družbeno priznano ceno za uporabo stanovanja, ki jo določijo vsi prizadeti dejavniki, upoštevaje splošno raven cen ter konkretne potrebe za enostavno reprodukcijo. Ekonomska stanarina mora zagotavljati minimalno amortizacijo, ki ne more biti manjša od 1% revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada, ki v naši občini v tem času dosega že okrog milijardo 300 milijonov din. Glede prehoda na ekonomske stanarine je potrebno še posebej opozoriti na sam postopek in način uveljavljanja, saj stanarin ni več možno povšečati s soglasjem izvršnega sveta, temveč samo v obliki samoupravnega sporazuma, katerega sklenejo zbori stanovalcev in temeljne organizacije združenega dela, rok za sklenitev tega sporazuma pa je določen za mesec september.

DRUŽBENO USMERJENA STANOVANJSKA GRADNJA

Ob prehodu na tako imenovano družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo pa velja ugotoviti naslednje: dosedanje pravni sistem je dopuščal le gradnjo za trg, torej za neznanega kupca, pri čemer je bilo gradbenim delovnim organizacijam možno graditi s sredstvi kupnin, tako kot so pač pritekale. Stanovanjska skupnost v takem sistemu ni mogla dobiti statusa tako imenovanega združenega investitorja in tudi ni mogla nastopati kot učinkovit posrednik pri odpravljanju vseh negativnih spremljajočih pojavov, ko so, razmeroma visoke obresti za prehodno vložen lastni kapital gradbenih delovnih organizacij, oz. premostitvena bančna posojila. Spremenjena zakonodaja na tem področju bo te pomanjkljivosti odpravila in zagotovila normalen razvoj družbeno usmerjene stanovanjske gradnje, ki naj v bodoče omogoči, da bodo pri oblikovanju in gradnji stanovanj in stanovanjskih sosesk sodelovali vsi zainteresirani dejavniki in vplivali učinkoviteje na programsko in prostorsko zasnovo stanovanjske soseske, na raven in vrsto komunalne opreme ter na strukturo, kvaliteto in ceno stanovanj ter spremljajočih objektov, ki v zadnjem obdobju postajajo območje naše občine glede gradnje že resnično problematični, bodisi, da gre za izgradnjo osnovnega trgovskega preskrbovalnega omrežja, kakor tudi vseh drugih poslovnih prostorov, ki naj jih ima urejena mestna soseska.

Nazadnje pa moramo ugotoviti še to, da osnutek sklepov, stališč in priporočil izpostavlja tudi naloge, da je vzporedno z uveljavljanjem družbeno ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu potrebno pospešiti njihovo uveljavljanje tudi na področju komunalnega gospodarstva in zemljiške politike. Zlasti je potrebno dograditi sistem financi-

ranja pravočasnega pridobivanja urejanja in komunalnega opremljanja stavbnih zemljišč in zagotovitvi pravočasno pripravo teh zemljišč za kontinuirano stanovanjsko gradnjo. In končno tudi pravočasnemu sprejemanju prostorskih in urbanističnih planov, ki jih je potrebno posvetiti kar največ pozornosti v izogib nedopustnemu navajanju pojavov, da je sredstev v sedanjem trenutku zadosti na razpolago, da so prav tako zadostne tudi kapacitete gradbenih delovnih organizacij, vendar se pojavljajo drugi vzroki, ki v pretežni meri niso upravičljivi in ki zavirajo delujočo realizacijo načrtovane stanovanjske graditve.

Ocena, ki so jo prejeli delegati zasnovana na enakem vsebinskem zaporedju kot si sledijo sklepi 8. seje predsedstva CK ZKS, zato je celotno področje stanovanjskega gospodarstva podrobneje obdelano v osmih poglavjih ki govorijo o:

- družbenem planiranju stanovanjskega gospodarstva oziroma njegovega razvoja;
- združevanja sredstev in financiranja stanovanjske graditve v novih pogojih;
- pridobivanju stanovanj v zasebni lasti s posebnim poudarkom na stanovanjskem združništvu in pridobivanju stanovanj v etažni lastnosti;

- ekonomskih stanarinah in delovanju hišne samouprave ter preko nje do zborov stanovalcev v krajevni skupnosti;

- družbeno usmerjeni graditvi stanovanj v občini kot edini obliki izvajanja stanovanjske gradnje za znanega kupca;

- podstanovskih razmerjih in drugih negativnih oblikah, ki se pojavljajo pri uporabi stanovanj in zemljiščih;

- samoupravnem organiziranju in izvajanju nalog na področju urejanja stavbnih zemljišč v občini in končno

- o samoupravni organiziranosti samoupravne stanovanjske skupnosti v občini.

K vsakemu poglavju je za politično iztočnico navedena vsebina ustreznega sklepa predsedstva CK ZKS, nato pa sta v nadaljevanju ocenjena stanje in problematika s katero se soočamo na področju stanovanjskega gospodarstva v naši občini. Končno pa so opredeljene še nekatere najpomembnejše naloge, z navedbo nosilcev in rokov izvršitve posameznih nalog. Zlasti tisti deli ocene, ki govorijo o nalogah, rokih in nosilcih, bodo morali biti usklajevani in dopolnjeni vzporedno s potekom te družbenopolitične akcije, zlasti še po sprejetju napovedanih zakonskih predpisov, ki bodo vsa navedena vprašanja oz. njihovo uresničevanje opredelili na novih osnovah.

Končno smatramo, da bo že dopolnjeno gradivo za drugo fazo javne razprave v septembrskem roku lahko veliko bolj dodelano predvsem z vsebino razprav v prvi fazi, ki je potekala preko v uvodu omenjenih družbenopolitičnih dejavnikov, samoupravnih interesnih skupnosti do občinske skupščine, ki je na sejah vseh treh zborov zaključila prvo fazo javne razprave.

LASTNA SKRB ZA ZDRAVJE

Pogosto se sliši, da se ljudje jezijo na zdravnika, da jim ne more pomagati ali, da je bolezen prešla v kronično obliko. Najprej bi se morali sami vprašati, v kolikšni meri smo skrbeli za lastno zdravje.

V našem primeru, to je v železarni Jesenice, s posebnimi vabili naročamo delavce in delavke, da se udeležijo preventivnih oziroma periodičnih pregledov. Žal ugotavljamo, da se na naše vabilo večkrat ne odzovejo. Izgovor je, da jim zdravnik, ki jih pregleduje itak nič ne pove o njihovem zdravstvenem stanju. Morda je to res, vendar ne brez razloga. V zdravniških krogih se glede tega mnogo razpravlja — povedati ali molčati o zdravstvenem stanju preiskovanca. Kadar zamolčimo, je slabo, če pa povemo lahko nastopijo hude psihične motnje. V primeru, da bi pri delavcu ugotovili latentno sladkorno bolezen, t.j. takšna oblika pri kateri ni težav, bi delavec začel misliti, kako hudo je bolan. Njegova notranjost bi se porušila in postal bi bolj bolan kot je, zato raje zamolčimo resnico, ampak ga registriramo in po možnosti napotimo še k drugim specialistom. V primeru rakavih obolenj še posebno ne, ker bi lahko prišlo tudi do samomorov. Pomembno pa je vsekakor, da preventivni karton vsebuje vse podatke in preprečimo širjenje oziroma poslabšanje bolezni. Ljudje sami pa bi ne smeli gledati samo svojih utrujenih rok, ampak celotno telo. Spominjam se svojega pokojnega profesorja dr. Hribarja, ki je predaval, da si mora vsak človek ogledati svoje telo v zrcalu.

Vsak posameznik mora sam poje-kleniti svoje zdravje, zdravnik mu lahko samo svetuje z dobrimi nasveti. Že na samem začetku pa moram na kratko povedati, da se zdravje ohrani s športno rekreacijo in manjšo potrošnjo hrane in zdravi.

V mnogih primerih sploh ne gre za bolezen, ampak za socialne probleme in zaradi nesporazumov pri delu in v družini. Pogosto pa ljudje tudi nimajo volje za delo in zmerno življenje.

Človekov organizem je zelo precizno zgrajen, treba ga je samo primerno vzdrževati. Gerontologi trde, da bi ob pravilnem načinu življenja lahko živeli najmanj sto let.

Kaj pa mi, se kdaj vprašamo, kako živimo? Hiter tempo življenja in večna tekma s časom sta vzrok, da se preveč zatekamo k motorizaciji in se zato premalo gibljemo. Pogubno za človeka je to, da je fizično oslabil in je zato izgubil psihološko imunost proti boleznim. Nobena medicina ne more boleznim preprečiti, če sami aktivno ne sodelujemo.

Zaradi velikega števila boleznih zdravniki večkrat nimajo časa za preventivo, kar je skrajno zgrešeno, je pa resnično. Vsi bi morali skrbeti za čim manjšo potrošnjo zdravil, preusmeriti bi se morali v zdrav način življenja in se čim večkrat zateči v naravo. Danes prihajajo ljudje k zdravniku za malenkostmi in neumnosti, ki jih je včasih opravila vsaka skrbna mati ali žena. Danes pa je pacient užaljen, če mu zdravnik ne predpiše vrsto zdravil, ali če mu ne napiše napotnice za specialista.

Današnjemu človeku ne manjka drugega kot, da se fizično in umsko krepí, manj je, več telovadi, počiva in spi. Kdor zanemari svoje telo ne more pričakovati zdravega in dolgega življenja. Človekovo telo mora doživljati fizični napor, da obdrži kondicijo. Športniki so zdravi tudi v starosti. Vsak posameznik mora za svoje zdravje skrbeti z rekreacijo, leto je treba prilagajati življenjskemu ritmu, ki je vezan na dan in noč. Najtežji je prehod iz pasivnosti v aktivnosti.

CEPLJENJE PROTI NALEZLJIVIM BOLENIJEM

Po mednarodnih in jugoslovanskih higienskih zakonih je potrebno vsako nalezljivo bolezen prijaviti zavodu za zdravstveno varstvo ljudi v 24 urah in izvajati preventivno cepljenje pri ostalem prebivalstvu.

Nalezljive bolezni so del velike skupine, ki jo imenujemo kužne bolezni, ki jih povzročajo mikroorganizmi. V skladu s širjenjem nalezljivih bolezni, ki je posledica kapljicne infekcije, moramo takoj ukrepati. Klasičen primer kapljicne infekcije je gripa, zaradi katere imamo vsako leto zvečano bolezensko odsotnost, pri starejši populaciji pa preveč smrtnih primerov ali hujših posledic na zdravju.

V Železarni smo doslej cepili proti črnim kozam in gripi. Naloga socialno zdravstvenega varstva je v tem, da med kolektivom izvaja prosvetljenost in ob napovedi epidemij prične takoj z organizacijo preventivnega cepljenja.

Bistvo preventivnega cepljenja je v tem, da telo proizvaja čimveč protiteles. Protitelesa so globulini, beljakovine, ki vežejo nase antigene kužne bolezni.

Svetovno zdravstvena organizacija je dala vsem zdravstvenim službam priporočilo, naj vse zdrave ljudi v času epidemije cepijo z »živo« vakcino, medtem ko naj bolnike cepijo z »mrtvo«. To velja predvsem za starejše delavce, ki bolehalo za srčnimi, pljučnimi boleznimi in za vse tiste, ki imajo sladkorno bolezen.

Razdelitev cepiva na živo in mrtvo vakcino je osnovana glede na tehniko uporabe. Živo vakcino razpršimo v nos, mrtvo vakcino pa vbrizgamo pod kožo, v obliki injekcije. Običajno so pri živi vakcini pogoste sekundarne reakcije. Zaščita pred infekcijo pa je pri obeh enako dobra.

Naša zdravstvena služba organizira vsako leto pred izbruhom epidemije gripe preventivno akcijo v obliki razdeljevanja C-vitamina in Bimolina za vse zaposlene delavce. Rezultati so izredno dobri, saj zbolijo izredno malo delavcev za gripo, obenem pa beležimo tudi manj prehladnih obolenj.

PREVENTIVNI PREGLEDI

Oddelek za zdravstveno in socialno varstvo Železarne nenehno skrbi, da bi skupno z dispanzajem za medicino dela pospešeno izvajala primarno in sekundarno preventivo.

Jeseniška razglednica

Primarna preventivna dejavnost pomeni sistem mer preden se pojavi bolezen ali poškodba.

Sekundarna preventivna dejavnost pa pomeni zgodnje odkrivanje in pravočasno zdravljenje bolezni, tako intenzivno, da ne bi prešla bolezen v težko ozdravljivo, ali da bi zaradi nje nastopila delovna nesposobnost. Prva oblika preventivne spada v območje odd. za zdrav. in soc. varstvo in medicine dela, medtem ko druga oblika zahteva dodatno še terapevta. Preventivno medicino delimo v štiri nivoje ter s tem zajamemo širšo zdravstveno zaščito po sledečem vrstnem redu:

- zgodnja diagnostika in terapija
- specifična preventivna boleznih
- pospešena skrb za zdravstvo
- zmanjševanje nesposobnosti zaradi bolezni in rehabilitacija

V teh štirih nivojih preventivne medicine sta združeni primarna in sekundarna preventiva. Zgodnja diagnostika in terapija je možna na dva načina:

- dispanzerski pregled
- terenski pregled

Dispanzerski pregled se opravlja po zakonu, medtem ko terenski pregled ne. Oddelek za zdrav. in soc. varstvo je skupno z odd. za varstvo pri delu in varstvo okolja uspel razdeliti vse delovne naloge in opravila v Železarni na mesta, ki so zdravju

škodljiva in na mesta s povečano nevarnostjo za poškodbe. Na osnovi registriranja posameznih delovnih nalog in opravljenih napravili tekoči seznam in prioriteto pregledov posameznih TOZD.

Za preventivne zdravstvene preglede smo določili naslednji vrstni red:

Vsakih šest mesecev:	
A1 B1	359 delavcev
A1 B2	318 delavcev
A1 B3	123 delavcev
Skupaj:	800 delavcev

Vsakih 12 mesecev:	
A2 B1	69 delavcev
A2 B2	327 delavcev
A2 B3	384 delavcev
A2	18 delavcev
B2	7 delavcev
Skupaj:	805 delavcev

Vsakih 24 mesecev:	
A3 B1	35 delavcev
A3 B2	507 delavcev
A3	60 delavcev
B3	351 delavcev
Skupaj:	953 delavcev

Vsakih 36 mesecev:	
A3 B3	1776 delavcev
del. naloge in opravila, ki niso zajeta v teh grupah	1984 delavcev
Skupaj:	3760 delavcev

SPOROČILA

Stala sva v jari kači. V kantini je smrdelo. V kantini jeklarne vedno smrti, zaigrala pravzaprav.

»Napiši, v Železarni jih daj, mater jim!«

»Počemu bi pisal? Nič se ne bo spremenilo. Pa tudi preutrujen sem za takšne traparije.«

»Što se guraš?«

»Jebiga, pa svi smo gladni, čekam, čekam...«

Nisem še prišel pred kantinerko, ko sem, nehoti, začel mozgati, da bi zares nekaj napisal o: Po kantini vse se máje, ruka, cuka, zmerja, zabjava in preriva... Res, prepolno raznoročno je ráje — in delavec za JOTO delavca poriva...

V hipu si zabeležiš nekaj najbolj značilnih besed, izrečenih okrog mene: kantinerka, granikar, špetir, inženir, vzdrževalci, nakladavci, švic za trapast vic, boni niso portoroški žetoni, zelje, makaroni — dan na dan, raja vse pomelje, čorbe, salame, konzerve zdaj otepa, manj kot tisoč petsto... če lačen si, če lačen nisi, če le žaja te hudo... kaj me briga vaš zastoj... si kantinerka roke v flanelo briše... ej, budala, tiše, tiše...

Torej, verzi za satirično ostrico se kar sami ponujajo, res, pogledje: Vsakič, ko takole stisnjen v tem zadahu, v tem polmraku, stojé in v naglici poješ, razmišljaš o jedilnicah svetlobe, zraka in čistote, kjer človek ne cenja z drobižem, kjer delavec za BON ne barantá, kjer ni prerivajočih vrst, kjer usedeš se za BELO MIZO, v miru ješ in v miru greš...

Ne, ne in ne! Nikakršnih zbadljivih verzov, preneumno je vse skupaj...

»Što se pentljaš? Ajá, zin že nekej!«

»Tri jogurte in kruh...«

»Kaj in? To še ni tisočpetsto (tisoč-petsto!) Boš dva jajčka? Sirčka? Cigarete?«

»Vrag naj pocitra tebe in tvoje šefe geževske! Joto mi daj in cigarete!«

»No, vidiš, sedaj pa ni tritisočpetsto...«

»Naj nosim s seboj polne žepce drobiža?, že z avtobusi imam težave. Poklanjam vam tistih šest dinarjev... No, daj mi še dva jogurta...«

»Jaz nimam nič pri tem, jaz moram...«

»Vem, vem, ne grdim tebe.«

Za seboj sem čul negodovanje čakajočih. Podvizal sem se s prepolnim pladnjem skozi jaro kačo na desni strani in se nekako priril do praznega mesta, do nekakšne police, kjer se je stoji. Potem sem žvečil in žvečil in klet. Klet sem vse po vrsti. Klet sem po slovensko, po bosansko, po turško: Torej mi, ki garamo v najtežjih pogojih, mi, ki smo zamaščeni, zaprašeni, preznojeni, ki vsak čas nosimo glave napredaj, mi, ki delamo v srcu Železarne — bog nas pocitraj (kaj bi dejal Marx, če bi lahko zvedel, kako znamo skrbeti za naše pravice, kaj bi dejal Lenin...)... Mar resnično ne zaslužimo, mar si tega resnično ne znamo priboriti, da bi vsaj malicali dostojno, takó, mislim — vsaj približno našemu veku primerno.

Prav nam bodi. (Bi dejal?)

Nič ne storimo, zato nikdar ne bo boljše.

Prepiramo se z ubogimi kantinerkami, se pravi, prepiramo se NEPOSREDNI Z NEPOSREDNIMI (to je v dobro šefom), ko pa nas »sklamfajo« skupaj na kakšnem sestanku, na katerem je prisoten kakšen mali šef, nimamo pravih besed.

Prav nam je.

Naj kar smrdi.

Dokler ne bomo složni, naj kar smrdi. Vse bi požrli, kar bi nam dali, podtaknili ali karkoli že. Prav nam je...

Tako nekako sem »klel« in mlet. Ustavila se mi je jota, jogurt sem utaknil v hlačni žep, jajce in sirček, ah, kaj bi, kam bi del? Kakor vsak dan, sem si tudi sedaj prižgal cigareto in se zaklel, da ne bom šel več na malico. Ko sem se nekako prerinil ven, na (prekajeni) zrak, sem se spomnil na Rjazancev čaj, a to pot nisem imel dovolj moči, da bi se vrnil, tudi tam je z odtočnim kanalom nekaj hudo narobe... tudi tam...

Z martinarskim pozdravom, dne tega in tega.

— plantan

ventivni pregled, ki razbremenjuje dispanzer za medicino dela, obremeni pa kurativno dejavnost. Na tak način je možno obdelati v določenem času celotno Železarno. Rezultati pa bi omogočili lep pregled glede obolevnosti. Zdravljenje delavcev bi bilo znatno skrajšano.

SPECIFIČNA PREVENTIVA BOLEZNI

V smislu profilakse je nujno zasledovati epidemiološke podatke in etiologijo bolezni ter bolezni vzporedno preprečevati. Poleg splošnega zdravniškega je potrebno pritegniti še druge specialnosti. Efekt specifične preventive je možen le tedaj, če zdravnik pozna epidemiološke in profilaktične metode, ter higienske razmere v tovarni in izven nje.

POSPEŠENA SKRB ZA ZDRAVJE

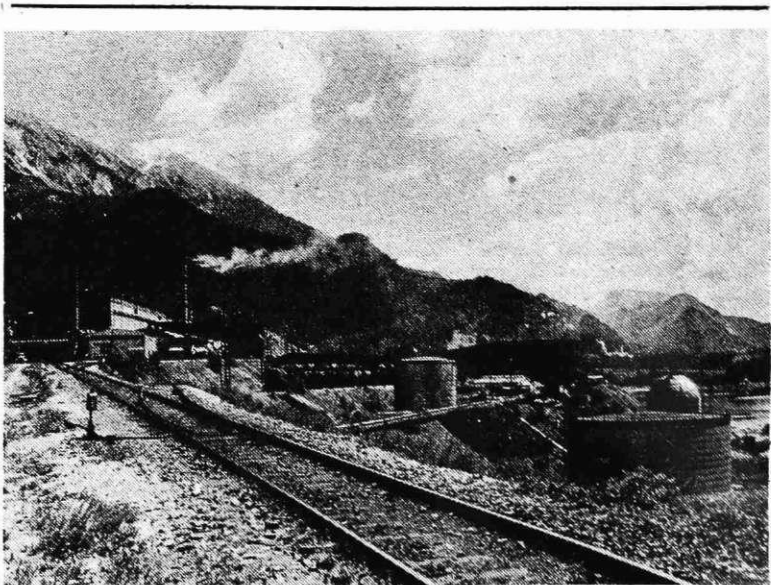
Tu ne gre za terapijo, ampak profilakso v smislu pedagoških dejavnosti.

sti. Vsak zdravstveni delavec bi moral nasvojem področju poučevati in prosvetljevati ljudi, da bi bil njihov način življenja čimbolj zdrav.

ZMANJŠEVANJE NESPOSOBNOSTI ZARADI BOLEZNI IN REHABILITACIJA

V ambulantah se srečujemo s številnimi primeri, pri katerih je delovna sposobnost omejena ali imajo trajne posledice zaradi bolezni in poškodb. V takih primerih je nujna medicinska rehabilitacija za vse tiste prizadete delavce, ki so izgubili omenjeno sposobnost za delo. Take ljudi je treba usposabljalci za delo, za katerega so še sposobni opravljati glede na preostale fizične in umske sposobnosti. Vsakega posameznika je treba stimulirati, ne pa destimulirati. Dela je dovolj za vse in ni skrb, da se taki ljudje ne bi mogli vključiti v delovno skupnost.

dr. Aleksander Rjazancev

»Železna cesta« v obrate na Beli

VTISI IZ KITAJSKJE

V delegaciji Tomosa Koper, ki je v dneh od 31. marca do 23. aprila obiskala Ljudsko republiko Kitajsko, je po odobritvi poslovnega sveta SOZD Slovenske železarne sodeloval tudi prejšnji predsednik tega organa Gregor Klančnik. S tega zanimivega potovanja je naredil obsežen zapis, ki ga zaradi njegove zanimivosti objavljamo v našem glasilu.

Ljudska republika Kitajska je dežela, ki je bila tri desetletja kot školjka zaprt navzven, zato je svet bil radoveden kaj se tam dogaja. Ni še dolgo, ko je le redki imeli možnost v notranjosti doživljati družbeni proces te velike dežele, ki ima četrtino prebivalstva sveta in ljudem posredovati resnico. Pred kratkim je na Kitajskem še vladala kulturna revolucija, še manj pa je od časa, ko so jo preživeli in le dve leti odkar se je školjka odprla, zato so ljudje še vedno lačni vesti iz te dežele.

Aprila se mi je prvič nudila priložnost obiska Kitajske. Tovarna Tomosa Koper je postala interes LR Kitajske za pospešeno osvajanje proizvodnje motornih koles in mopedov. Kitajska delegacija iz pokrajine Ščvan je februarja obiskala Koper in ugotovila, da bi sodelovanje s Tomosom prineslo obojestranske koristi in izdelana je bila zasnova kooperacije za projekt postopne izdelave motorjev na Daljnem vzhodu. Aprila je na Kitajsko odpotovala delegacija Tomosa z nalogo, da sklene dogovor o poslovno tehničnem sodelovanju s Strojno tovarno Džalin MF iz Čungkinga. Tomos me je povabil, da se delegaciji pridružim, prvič zaradi verjetnih interesov SOZD Slovenske železarne v kooperacijskem projektu in drugič zaradi izkušenj pri oblikovanju pogodbe o sovlaganju med železarno Ravne in švedsko korporacijo Atlas Copca za proizvodnjo in promet pnevmatičnih strojev sklenjene na Bledu 27. marca letošnjega leta.

Odpotovali smo 31. marca preko Zürich, pa s pristankom v Atenah ter Bombaju v Peking prispeli 2. aprila ob 19. uri. Že na letališču glavnega mesta, ko smo prvič poduhali kitajski zrak, so nas pozdravili predstavniki pokrajine Ščvan in direktor podjetja Džalin MF SUN SHOV PENG, ki so nas potem spremljali na celotni poti obiskov, razgovorov in oblikovanja poslovnega dogovora.

EDINSTVENA PRETEKLOST

LR Kitajska je po številu prebivalcev, blizu milijarde, največja dežela, s površino 9,6 milijonov kv. km pa za Sovjetsko zvezo in Kanado tretja na svetu. Kitajska je dežela z najstarejšo kulturo, oblikuje jo že štiri tisočletja. Že v petnajstem stoletju pred našim štetjem je tam vladala dinastija Šang Šang, pred 2250 leti pa se je na severu dežela, pred napadalci preko gorskih grebenov, sedel in dolin, zavarovala z Velikim zidom visokim do 7 m, širokim okrog 4 m ter dolgim 6200 km, ki je eden od največjih čudežev sveta. Kitajska ima tisočletja nespremenjeno pisavo. Zgodovinska izročila v templjih in muzejih so priča stvarjalne davnine. Že v drugem stoletju so tam vlivali pol tone težke železne in bronaste reliefne okrašene kotle. Za preživljanje je kitajsko ljudstvo tisočletja vlagalo znoj in dušo v zemljo in oblikovalo celotno deželo v pestro terasasto umetnino. Zgodovina pa je tepla preprosta in skromna kitajska ljudstvo, zato si je želelo spremembe. Te so se rojevale zlasti po oktobrski revoluciji, med japon-

ske agresijo in leta 1949 z nastankom ljudske republike so se končno tudi rodile.

DEŽELA BREZ REVEŽEV IN BREZ BOGATAŠEV

Spremembe so dale tudi sadove. Kitajska je danes dežela brez revežev in brez bogatašev, življenjska raven skoraj vseh pa je enako skromna. Skoraj milijarda ljudi hodi oblečena in racionalno prehranjena. Roke imajo od rosnih otroških let vse življenje obrnjene k delu. Proizvodnja prehrane in drugih dobrin raste. Leta 1978 je LR Kitajska pridela 285 milijonov ton žita, 600 milijonov premoga, 92 milijonov ton nafte, 31 milijonov ton jekla. Te številke so pomembne zlasti, če se primerjajo s stanjem pred revolucijo.

Življenjska raven ljudi na Kitajskem pa je še nizka. Velika populacija kompenzira povečevanje proizvodnje, stanovanja so prenatrpana, dela pa neke srednjeveško težka.

Na Kitajskem sem doživljal bogata zgodovinska izročila, spoznal zahtevnost dela na poljih, razvijanje industrijske proizvodnje, železniški, cestni, vodni in zračni promet. Ugotovil sem, da bosta sedanja rast in struktura proizvodnje šele v prihodnosti občutneje vplivala na izboljševanje življenjske ravni. Še veliko časa bo potrebno, da bi se ljudje počutili osvobodene, in bodo viri naravne energije nadomestili kitajskega garra. To pa ne pomeni, da ljudje izgledajo nezadovoljni. Taki so kot da nič več ne potrebujejo kot imajo. Imajo predvsem pravico do dela, ki se ga nihče ne otepa.

Kitajci so čudovito ljudstvo, skromno, pridno in izredno pošteno. Hotelska vrata ali so brez ključavnice ali pa ostajajo nezaklenjena, nihče ne sprejema napitnine, juvan, ki je kitajska valuta, ima samo eno, to je službeno ceno, tam ne poznajo črne borze, nihče tujca ne nadleguje za nakup modnih izdelkov razvitega sveta, še več, tudi darov se branijo. Celotni otroci so tako vzgojeni, da se umikajo pred ponujano dobrino. Po izgledu so vsi ljudje zdravi in normalno raščeni. Posebej simpatični so otroci, so okrogli, primerno pisano oblečeni, srečni in veseli. To je dokaz, da za njih dobro skrbijo starši in družba.

PORABA ENERGIJE NARAVE POGOJ NAPREDKA

Potrošnja energije je dokaz ali mera razvitosti nekega plemena, naroda ali generacije. V kameni dobi, ko se je človek preživljal z lastnimi rokami in so mišice bile edina pogonska moč je bila poraba energije iz skromna in temu primerni tudi učinki. Pozneje, ko je človek začel uporabljati živino sta poraba energije in delovni uspeh porastla, skokoviti premiki pa so se izvršili po iznajdbi parnih strojev, diesel pogonov in elektro energije. Ne mišice, temveč um človeka je omogočil fantastičen skok v produktivnosti dela. Še danes nekatera plemena živijo zaradi izključne zavisnosti od moči lastnega telesa, ki pa ni večja od pesti premoga.

Na svetu je preko štiri milijarde ljudi. Z lastno močjo merjeno z elektro energijo lahko letno prispevajo 400 milijard kilovatnih ur, sočasno pa so stroji leta 1976 merjeni na isto enoto prispevali preko 70.000 milijard kilovatnih ur, to pomeni, da je z vključevanjem stroja in izkoriščanjem naravnih virov poraba energije bila 176 krat večja od tiste, ki bi jo človek lahko dal sam.

Brez izkoriščanja naravnih virov energije, vode, premoga, nafte in urana, bi na svetu lahko živelo največ 10 milijonov ljudi. Kdor se upira jedrski energiji sili svet v zaostalost.

Na Kitajskem se še vedno spoljedelstvom bavi blizu trideset prebivalstva, v Združenih državah Amerike pa je le 2 % ljudi vezanih na zemljo. Razumljivo je, da je v Ameriki temu primerno večja tudi poraba naravnih virov energije in temu primerna tudi produktivnost dela. Kitajci se tega dobro zavedajo in to tudi izražajo v svoji razvojni naravnosti.

Do večjega pridobivanja in korišćenja porabe energije se ni moglo dokopati čez noč, toda na poti v boljše čase se je treba preživljati. Mnogiča mož, žena in otrok na terasah kitajskih polj, ob potu svojega obraza prispeva prehrano tistim, ki z duhom, topljenjem, vlivanjem, kovanjem, in odlivanjem jekla gradijo čase, ko bo stroj prišel na deželo.

Pridne roke so Kitajsko spremenile v en sam rastlinjak. Vsaka ped zemlje mora tam dati plodove. Tisočletja so Kitajci oblikovali svojo naravo, ji dali drugi izgled, napravili vodovodne, zarobljene terase, ki jih zalivajo z vodo, da bi riž dal bogati pridelek. Pogled od zgoraj na doline, kotanje in polja je čudovit, nekatere terase so na novo prekopane, druge zalite z vodo, tretje svetlo zelene, na četrtih v vetru valovi pšenice.

Tudi čež Kitajce ne prežene s polji, do kolen v vodi presajajo sadike ali z bivoli orjejo potopljeno zemljo. Na polja na ramenih znosijo vse kar tam potrebujejo in trdi vse plodove prenašajo sami. Izgleda, da je za Kitajce zemlja v prvi vrsti dana za plodove in jo je zato škodljivo uporabljati v druge namene. Domovi podeželskega prebivalstva so majhni, steze na polja zavzame tudi malo prostora, na poljih pa hodijo po robovih, ki po terasah zadržujejo vodo in tako jim poti ne zmanjšujejo obdelovalne površine. Kitajski kmet vso svojo skrb vlaga v zemljo in niti za lasten dom mu ne ostane časa. Moški in ženske na bilancnem drogju prenašajo sadove domov in v mesto, nazaj pa druge potrebščine.

Polja sem gledal iz letala v okolici Pekinga, kjer se niso bila zelena, na jugu v Ščvanu in okolici Kantona, kjer so dozorevala, povsod pa je isti vtis, staro in mlado je obrnjeno k zemlji. Edinstveni so pogledi na terase po bregovih in dolinah.

INDUSTRIJA SE ROJEVA

Na Kitajskem sem obiskal Peking in njegovo okolico, pokrajino Ščvan, ki leži na robu Tibeta 1.600 km jugozahodno od Pekinga, mesta Čengtu, Čungking in Kanton, dalje 10 tovarn, jugoslovansko gospodarsko razstavo v Pekingu in kantonski velesejem. Videl sem zgodovinske znamenitosti, tekli po velikem kitajskem zidu, občudoval namakalni sistem grajen v tretjem stoletju pred našim štetjem, kraljevske palače in templje, obiskal kitajsko gledališče, kino in muzeje.

Naključje, naravnost industrije v Ščvanu, ali še kaj drugega je hotelo, da smo obiskali tovarne, ki so v celoti ali delno namenjeni proizvod-

nji orožja ali vojne opreme. Videl sem izdelovanje reaktivnih motorjev, pušk, protiletalske municije, vojaških vlačilcev, izdelovanje batnih motorjev, elektro opreme, optičnih merilnih naprav, radio oddajnikov, orodja in drugih izdelkov. Obiskal sem kovačnice, livarne, mehanske obdelovalnice, obrate termične obdelave, orodjarne, laboratorije in drugo. Vse te dejavnosti so v skupno kovinsko predelovalnih tovarn. Značilnost kitajskih tovarn je namreč avtarkija, vse kovinske tovarne imajo obrate za izdelavo potrebnih ulikov in celo strojev za lastne potrebe.

Specializacija, ki je pogoj linijske proizvodnje in visoke produktivnosti dela, na Kitajskem še ni zaživila. Zaposlitev velikega števila ljudi je osrednja naloga industrijske proizvodnje, zato se tovarne same oskrbujejo z reprodukcijskimi materiali, sestavnimi deli in orodji. Poleg kovačnic in livarn za sivo, jekleno in barvno litino imajo vse tovarne velike orodjarne, ki so pravi proizvodni obrati. V tovarni vojaških vlačilcev imajo v orodjarni zaposlenih preko 500 delavcev, izdelujejo vsa mogoča rezalna orodja od svedrov, rezkarjev, izvlačilnih igel do strgarskih nožev iz brzoreznega jekla in s trdokovinskimi vložki. Dalje izdelujejo orodja za utopno kovanje, ulivanje pod pritiskom, stiskanje plastičnih mas in drugo.

To ne pomeni, da na Kitajskem nimajo posebnih tovarnih orodja. Na kantonskem sejmu sem videl velik izbor vseh vrst orodja od poljedelskega, orodja za zemeljska dela, obdelavo lesa, kovin in plastike do raznega ročnega in tudi mehaniziranega pnevmatičnega in elektro orodja. Na sejmu razstavljajo dalje tudi ročna orodja, klešče, klavir, pile in druga orodja iz tovarn lociranih v raznih pokrajinah. To pomeni, da se že pojavljajo prvi znaki notranje konkurence, kar zmanjšuje dostop zunanjih dobaviteljev.

Stroji v kitajskih tovarnah so okrog tri četrtine domačega izvora, uvožena japonska, ameriška in evropska oprema je predvsem namenjena precizni obdelavi ali posebnim potrebam. V specializiranih tovarnah in v obratih kovinskih tovarn se spekter domače proizvodnje strojev stalno širi od rotacijskih, pehalnih, izvlačilnih in drugih kovinsko obdelovalnih strojev do strojev za preoblikovanje kovin ter plastičnih mas s kovanjem, stiskanjem in vlivanjem. Izdeluje ekscentrične, frekcijske, karoserijske, kovaške, mehanske in hidravlične stiskalnice do največjih dimenzij in moči. Jugoslaviji nudijo licenco in opremo za tovarno stiskalnice jakosti od 2.000 do 12.000 ton. Vedeti je dalje treba, da Kitajci stroje in orodja izdelujejo predvsem iz lastnega jekla.

PRODOR SODOBNE TEHNOLOGIJE OB NIZKIH ZASLUŽKIH

Pri obisku mi je padla v oči uspešna proizvodnja lastnih krogličnih in valjčnih ležajev, razvitost precizne litine in kovanje toplega ter hladnega jekla. V devetih tovarnah sem zasledil livarno z voskovnim postopkom, kjer komplicirane komade, kateri bi zahtevali veliko mehanične obdelave vlivajo v lupino, ki kot pečena skorja voskovnega modela ostane potem, ko ta v peči izteče. Po tem postopku vlivajo v grozdu tudi turbinske lopatice, obišja optičnih aparatov in drugo.

Drug primer je razvitost kovanja v hladnem. To sem zasledil v tovarni reaktivnih motorjev in v tovarni municije. Po tem postopku kujejo razne čepe, puše in hilzne protiletalske in puškine municije. To

delajo iz domačega materiala na domačem orodju in na lastnih strojih. Stroje Kitajci izdelujejo na ta način, da uvožene pri prvem remontu posnamejo in izdelajo dvojnik. To smo ugotovili tudi pri zahtevnih brusilnih in kopirnih strojih. V tovarni štiraktinskih bencinskih motorjev so nam povedali, da so kopija japonskega izdelka.

Enostavno povedano, Kitajci se že na začetku industrializacije osamostavljajo. Prevelika je ta dežela, saj ima 50 krat več prebivalcev kot Jugoslavija, da bi postala zavisna, saj skoraj na vseh področjih lahko razvije tako porabo, da je proizvodnja rentabilna. V tem je tudi razlog, da je zunanja trgovinska menjava Kitajske lani znašala le 20 milijonov dolarjev in, da bi tudi petkratno povečanje še vedno pomenilo zapiranje v lastni krog. Usoda majhnih dežel pa je obratna. Brez visokega odstotka zunanje trgovinskega ali predvsem visokega izvoza ne morejo biti tako produktivne, da bi življenjska raven rastla skladno z zahtevami ljudi. Konkurenčnost je pri tem poseben problem. To velja tudi za Kitajsko. Zmotno bi bilo zanašati se, da smo Jugoslavlani sposobnejši trgovci, saj Kitajci igrajo glavno vlogo v trgovini mnogih azijskih in tihomorskih dežel in celo zapadne obale ZDA. Na kitajskem tržišču se lahko prodaja le to kar rabijo in to po svetovno konkurenčnih pogojih. Nobenega skoka Jugoslavije zato ni treba pričakovati pri povečanju blagovnega prometa s Kitajsko, kar pa ne pomeni, da se ta iz sedanjih skromnih okvirov, lani je znašal samo 115 milijonov dolarjev, ne da hitro podvojiti. Vedeti pa moramo:

Kitajci so delovno ljudstvo. So kot mravlja, vsak opravlja svoje in pri tem ga slabi vremenski in drugi pogoji ne odvrnejo. Dopusov ne poznajo. V sedmih dneh imajo praviloma en dan prost. Proste dneve imajo med tednom enakomerno razdeljene, kar je olajšanje za promet. Razlike med nedeljo in delavniki na cesti zato ni. Tudi trgovine so ob nedeljah odprte. Za državne praznike imajo Kitajci dodatno sedem prostih dni letno in to je vse. V tovarni orodja so mi povedali, da imajo skupaj 6 % izostankov, od tega je 3 % bolezenskih, 3 % pa zajema odsotnost vsled praznikov in obiskov svojcev oziroma oddaljenih družin. Takemu sistemu dela lahko konkurira le visoko mehanizirana proizvodnja razvitih držav. Dobro je vedeti, da so delavci na Kitajskem zelo poceni. Mesečno dobijo povprečno okrog 50 juvanov, obratovodja okrog 120 in direktor tovarne s 6000 zaposlenimi 167 juvanov. Juvan je okrog 12,5 dinarja. Osebnih prejemkov so v primerjavi z nami torej desetkrat nižji, za objektivno sliko pa bi morali vedeti tudi za cene življenjskih potrebščin. Ni nobenega dvoma, življenjski pogoji Kitajcev so skromni, tako med delavci v tovarnah kot delavci na poljih. Dvokolo je za Kitajce še vedno največji luksus. Vse ravniške ceste so levo in desno polne kolesarjev. V Čengtju so nam rekli, da polovica zaposlenih prihaja s kolesom na delo. Tudi tovore prenašajo ali prevajajo ljudje sami. Vprežejo se v garo z gumijasto kolesno dvojico na krogličnih ležajih in tako prevajajo gradbeni material, prehranske izdelke in drugo do 600 kg teže. Težko pa je na klancih. Po pet se jih takrat vpreže v take gare. Tudi kolesarji so tam redki. V Čungkingu, ki je na hribovitem terenu ob izlivu reke Džali v Jangce, hodijo peš in se vozijo z avtobusi, zato si tudi najbolj želijo mopede.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

JAPONSKA AVTOMOBILSKA TOVARNA TOYOTA NA VRHU SVETOVNE PRODUKTIVNOSTI

Japonska industrija je v svetu znana po svoji izredno visoki produktivnosti. Takšno stanje razlagajo s kombinacijo dobre motivacije zaposlenih delavcev in izredno razvito ter napredno tehnologijo.

Kot primer lahko navedemo, da je količina izdelanega surovega jekla na delavca in leto največja na svetu. Tudi pri avtomobilski industriji, čeprav je zaposlenih precej manj delavcev kot v avtomobilskih tovarnah ZDA in Zahodne Evrope, je produktivnost na delavca najvišja na svetu. To je razvidno tudi iz diagrama, ki kaže v nekaterih avtomobilskih tovarnah razmerje med številom proizvedenih avtomobilov in številom zaposlenih.

V letu 1978 je avtomobilska tovarna Toyota izdelala 2.860.000 avtomobilov in 1.260.000 jih je izvozila. Letos predvideva približno enako količino kot lani. Celotna japonska avtomobilska industrija izdela letno okoli devet milijonov avtomobilov in približno polovico izvozi. Na domačem tržišču krije Toyota 38 % celotnih potreb pred Nissanom z 28 %, ki je tudi njen najmočnejši konkurent.

Danes, ko se japonska avtomobilska industrija srečuje na svetovnem tržišču pri prodaji manjših avtomobilov s hudo zahodnoevropsko in ameriško konkurenco, je postavljena visoka produktivnost Toyote na močno preizkušnjo. Vendar so njeni predstavniki mnenja, da bo ostala njena konkurenčna sposobnost takšna kot je bila vedno doslej.

V posebnem poročilu o visoki produktivnosti v tej avtomobilski tovarni je tudi povedano kako to dosega. Osnovni napori gredo v smeri odstranitve vseh zastojev, kar se odraža v proizvodnem postopku imenovanem »vedno pravočasno« in dopolnjen s tehniko kontrole proizvodnje, ki jo imenujejo

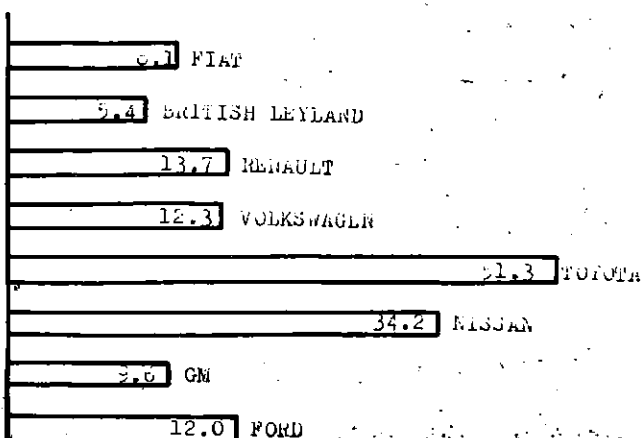
»Kanban«. »Vedno pravočasno« je sistem dela, pri katerem so ob proizvodni liniji potrebni deli za montažo v pravem času in v natančni količini, ki je potrebna. Rezultat tega je, da zaloga, ki so fizično in finančno breme, lahko zmanjšajo na minimum. Toyota ima osem podjetij, ki so razporejena v razdalji desetih kilometrov okoli direkcije v Toyota City. Kako je organiziran izdelavni proces ob tem, da večino delov, ki so potrebni za montažo avtomobilov dobavljajo kooperanti?

Tu igra svojo vlogo »Kanban«, ki je v bistvu formular v plastični vrečki. Na njem je napisan čas in potrebna količina delov, ki jih je treba dobaviti. Pri tem veljaio sledeča pravila:

1. brez »Kanbana« ni mogoče dobiti materiala,
2. ni ga mogoče dobiti več kot je napisano na »Kanbanu«.
3. »Kanban« je treba uporabiti pri vseh delih.

V praksi določa »Kanban« celoten tok materiala v in iz proizvodnih obratov Toyote. Vendar je trajalo precej časa, da so ga vpeljali in svetovna kriza v letu 1973 je pripomogla k hitri uveljavitvi te metode tudi pri dobaviteljih posameznih delov za Toyotino avtomobile. Eden izmed kooperantov je z uporabo »Kanbana« prihranil 70 % svojega skladiščnega prostora in 30 % proizvodne linije za druge namene. Danes je »Kanban« vpeljan in uravnan do takšne mere, da je možno natančno prilagoditi kontrolo proizvodnje.

Izraženo poenostavljeno je možno »Kanban« primerjati tudi s kupcem, ki kupi avto istočasno, ko je bil izdelan. Seveda je »Kanban« v primerjavi s to poenostavljeno primerjavo še znatno bolj izpopolnjen. Povezan je s prodajnim sistemom, ki predvideva povpraševanje na tržišču. Prodajni oddelek dobi mesečno naročila maloprodajne mreže kateremu doda faktor, ki izraža spreminjanje na tržišču. To postane osnova za proizvodni načrt. V primerjavi z ostalimi japonskimi proizvajalci avtomobilov se pri Toyoti spreminja mesečna proizvodnja in se prilagaja stanju na tržišču.

TOVARNE NA DEŽELI

Zanimivo je, da je bila polovica od obiskanih tovarnih na deželi brez industrijske tradicije. Zgradili so jih po načelu združevanja poljedelskega in industrijskega delavca. Tržnica, ki se nahaja v vsakem kraju s tovarno, je neposredna stična točka. Tja organizacije in posamezniki s svojih ohišnic prinašajo tržne presežke, sočno zelenjavo in druge poljščine. Ogromna množica ljudi se nabira ob improvizacijsko pripravljenih prodajnih mestih, stojnicah ter preprostih odprtih trgovinah. Ugotovil sem, da prodajne prostore in obrtniške delavnice zvečer samo izdelajo z zbitimi lesenimi ploščami, kar je zopet dokaz, da slabosti potrošniške družbe, ko se poštena in nepoštena pridobitev združita, še ni uspela omajati kulturno pošteno kitajsko moralno.

Tovarna strojev je okrog 60 km severno od Cengtuja v bližini Tugiangyena, kjer je že pred 2200 leti človek ukrotil naravo in vode, reke Mingiang, usmeril na žejna polja. Tam na skali razvodnici stoji tempelj dveh kraljev, v bližini pa je tempelj ukročenega rečnega zmaja, posvečen prvemu graditelju namakalnega sistema LIBIN-u. Cengtu, glavno mesto pokrajine Ščuan s tri milijoni prebivalcev ima bogato zgodovino. Bil je glavno mesto v času treh kraljevin v tretjem stoletju, zato je poln pomembnih spominskih izročil. Tam smo v naravnem, narodnem parku videli krasno gravirane napise v marmornatem plošče iz tretjega stoletja, ulite bronaste z reliefi dekorirane kotle iz tretjega stoletja, 28 velikih figur kralja in generalov v barvah izdelanih v 9. stoletju in muzejsko zbirko preroka ter pesnika DI FU iz 8. stoletja.

V Čungkingu, ki je med okupacijo Japonske od leta 1937 do 1945 bil prestolnica Kitajske in ima z okolico vred sedaj šest milijonov prebivalcev, smo videli sedež Čangajškove vlade, muzej z dokazi ameriške intervencije in zapore, kjer so mučili in pobijali komuniste, dalje tovarno municije pod zemljo iz druge svetovne vojne. Posebno zanimiva je bila avtomobilska vožnja v kraj 150 km severno od Čungkinga, kjer je tovarna optičnih aparatov za protiletalska orožja. Med potjo smo gledali živahen promet po reki Džali, preprosto izdelovanje koka, lomljenje marmorja in predvsem skrbno obdelavo zemlje. Povsod in tudi v restavraciji te tovarne smo bili deležni tovarniškega gostoljubja. Veliko zanimivega je tudi v Pekingu, kraljevska palača ograjena z visokim zidom in vodnim rovom, mesto, ki ni bilo dostopno za Kitajce, letna kraljevska rezidenca na jezeru, razni templji in hrami.

KUHARSKI UMETNIKI

Kitajci so poznani s svojimi umetniškimi izdelki iz porcelana, poldragih kamnov in slonovine, z grafikami, plastičnimi slikami, vezeninami na svili, manj pa je poznana njihova kuharska sposobnost. Prepričan sem, da so tam kuharji pravi umetniki. Kitajci za boljše kosila ali večerje servirajo 25 in več različnih jedil in to tako pripravljena, da se lahko jejo s palčkami. Vsa jedila med katerimi je mnogo zelenjave, jajc, riža, perutnine, svinjine, rib, rakov, sadja in drugih sadežev so odlično pripravljena in lahka. Med drugim sem z užitek jedel kuhani bambus, lotosova semena, plavuti morskega psa. Jedila se servirajo zelo dekorativno. Enkrat so nam na mizo prinesli na krožnik položenega pisanega petlina s kljunom, očmi,

krono, perutmi, repom in rumenimi kremplji, vse izdelano iz užitnih jedil. Žal mi je bilo kuharja, ki se je moral pošteno prizadevati, mi pa smo njegovo umetnino pojedli. Drugič so nam na krožnikih postregli s špinačo katero so v krogu »zobali« zajčki, dalje gosto juho na kateri so plavale račke, pa v pari kuhane ptičke, pravcate vrtnice iz korenja, juho pripravljeno v buči ter drugo.

V vseh krajih, kjer smo bili, smo srečali mnogo turistov, ki jih zanima za tuje odprta Kitajska, posebno seveda v Kantonu, kjer pa je bilo največ poslovnih gostov. Hoteli na Kitajskem so dobri, turisti imajo dostop tudi v tista gostišča in znamenitosti, ki so bili do pred kratkim dostopni le ozkemu krogu.

Veliki umetniki so Kitajci tudi pri izdelovanju umetnih cvetic. Take so kot naravne, zlasti tiste iz svile. Z ročnimi deli jim je redko kdo raven, zato so ta tudi glavna postavka kitajskega izvoza.

POSLOVNI ODVISNI OD POTRPEŽLJIVOSTI

Namen Tomosa, da bi na Kitajskem sklenil dolgoročen posel, ni uspel. Po daljšem pogajanju o izgradnji tovarne in uresničitve proizvodnje mopedov ter motornih koles po dokumentaciji Tomosa, se je delo ustavilo. Kitajci so zahtevali kompletno dokumentacijo in tehnologijo ter osvojitve izdelave vseh sklopov in tipov mopedov, dalje tržno nemoženost prodaje, zahtevali pri izgradnji tovarne najmanj 30 % udeležbo Tomosa, v katero bi se vključile sodobni stroji in vrednost tehnične dokumentacije ter prenos tehnologije. Taki pogoji so bili za Tomosa težko sprejemljivi, saj bi kljub velikim naložbam pomenili dolgoročno nezanimiv blagovni promet in možnost nastanka nove konkurence. Pogajanja se bodo zato nadaljevala v Jugoslaviji. Zasnova predvideva proizvodnjo 200.000 motornih koles in mopedov v tovarni DŽAJIN MF v vrednosti okrog 70 milijonov dolarjev letno. Pogodba naj bi zagotovila pravično delitev koristi.

V Pekingu je bila od 12. do 25. maja organizirana razstava jugoslovanskega gospodarstva. Ta prireditelj je pomenila predstavljanje proizvajalcev in izdelkov, zato šele v prihodnosti lahko da konkretne rezultate. Železarna Ravne je bila edina delovna organizacija Slovenskih železarn, ki je bila na tej razstavi prisotna in to s stiskalnico, pnevmatičnimi stroji ter orodji in industrijskimi noži. Po tem kar sem videl na kantonškem spomladanskem sejmu, ki traja od 15. aprila do 15. maja, menim da bi s kovanimi valji in industrijskimi noži morali prodreti na kitajsko tržišče. Pri razgovorih s predstavniki zunanjih trgovinskih organizacij sem ugotovil, da bodo Kitajci kljub lastni proizvodnji še naprej uvažali orodna in vzmetna jekla, razno pločevino in varilne elektrode. Tudi določena brazozreza in druga orodja bodo še uvažali, težko pa bo na to tržišče prodajati obdelovalne stroje in stiskalnice. Več ima izgledov prodaja pnevmatičnih strojev in metalurškega orodja. Na sejmu so sicer bila med ekspozitami podobna odkopna in vrtna kladiva, kot jih ima v proizvodnem programu železarna Ravne, vedeti pa je treba, da Kitajci širijo rudarstvo in nizke gradnje. Za obdelavo tega tržišča sta potrebna velika potrpežljivost in poslovna poštenost.

Ob prihodu v Peking so predvideli družabniki predstavnikom Tomosa razložili program obiska in oblikovanja pogodbe o poslovno tehničnem sodelovanju, ki je podpis dokumenta predvidel za 25. april. Vsi

smo bili prepričani, da je to možno izvršiti v enem tednu na koncu pa se je skrajšanje na 14 dni masčevalo, saj je zmanjkalo časa za usklajevanje stališč. Amerikanci so objavili vest, da se je njihov predstavnik vrnil iz LR Kitajske šest tednov pozneje kot je predvideval in zaradi tega nazaj prinesel pogodbo za odpiranje dveh rudnikov železove rude v vrednosti 180 milijonov dolarjev. Na korejski meji bo menda največji na svetu. Brez skrbnega in potrpežljivega pogajanja na Kitajskem ni možno računati na posel.

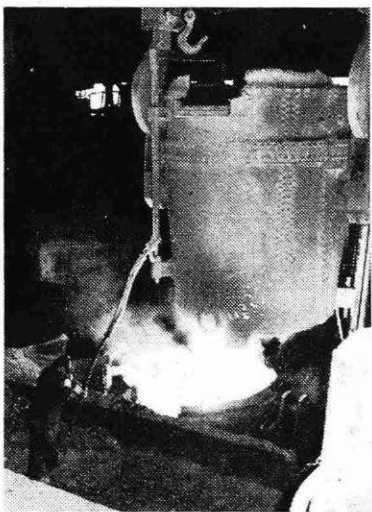
Slovenske železarnice so leta 1978 v tej deželi dosegle 4,25 milijonov dolarjev obojestranskega prometa, za letošnje leto računamo na povečanje za 50 %. Plemenite legure in jedovec sta protiblagi, ki ga za naša jekla dobivamo iz Kitajske. Tudi v konstrukcijo Tomosovega posla smo vključevali ferowolfram in feromolibden, ki bosta zanimiva tudi v vseh izvoznih poslih Slovenskih železarn. Železarna Ravne je na Kitajsko izvažala orodna jekla že pred prvo svetovno vojno, pred petnajstimi leti ponovno prišla na to tržišče Daljnega vzhoda, zato v sedanjih ugodnih političnih razmerjih ni objektivnih ovir, da Slovenske železarnice ne bi postale eden od pomembnih kitajsko jugoslovansko izvozno uvoznih organizacij združenega dela.

Iz Kantona sem z vlakom potoval v Hongkong, ki je angleška kolonija in v resnici samostojna država, kjer je na majhnem hribovitem območju na natrpanih pet milijonov ljudi. Meja je tam očitna na razliki v obdelavi zemlje, največja pa je razlika v mentaliteti. V tem velenju, ki raste samo v zrak je prekupevanje pogoj obstanka. Vse ulice so polne trgovin, od najbolj razkošnih do najbolj preprostih. Vse je usmerjeno na pridobivanje dolarjev, zato tudi kovček na letališču in denarnica v žepu nista več varna. Vtis imam, da je na Tajskem še slabše.

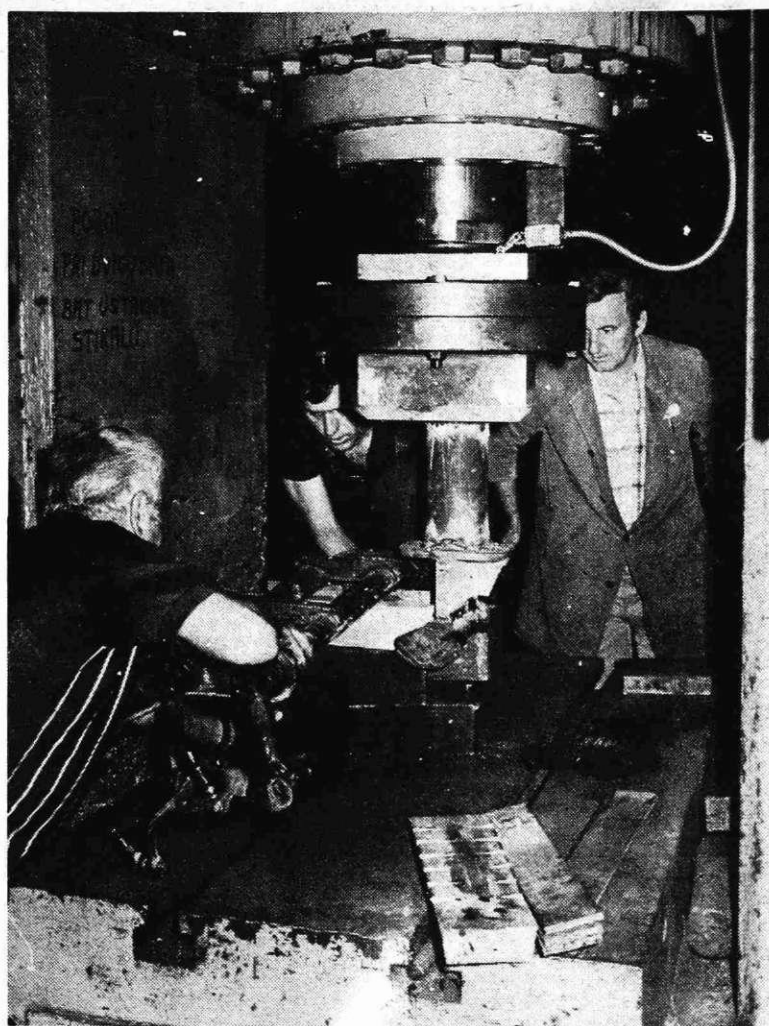
Iskal sem najhitrejši letalsko zvezo, na žalost pa so takrat vsa letala za Evropo bila za ves teden v naprej zasedena. Po enodnevnem čakanju na letališču v Bangkoku pa sem na mesto nekoga, ki ni prišel le dobil sedež v letalu za Frankfurt in se srečno vrnil v domovino.

Za zaključek naj še enkrat povem, da je Kitajsko ljudstvo delavno, kulturno, skromno in pošteno. Vsi pripadniki tega naroda, ne oziraje kje na svetu živijo, so ponosni, da so Kitajci, zato njihova veličina ne bo ostala le v veliki zgodovini in številu, temveč tudi v ustvarjalni, duhovni ter materialni prihodnosti.

Gregor KLANČNIK

Vlivanje jekla

Sodelavci v konstrukcijski delavnici pri popravilu stiskalnice

Železarski globus

JAPONSKA

Železarna Wakayama, ki pripada japonski železarski družbi Sumitomo Metals Industries, je dosegla letos v februarju na napravi za kontinuirno vlivanje blumov dimenzije 370 x 600 mm, ki spadajo med največje na svetu, svetovni rekord v nepretrganem vlivanju. V dobrih desetih dneh nepretrganega vlivanja je bilo iz 160 tonskega LD konvertorja odlito preko 276 livnih ponvic blumov in skupni dolžini 23 km. Uporabljeni so bili za valjanje brezšivnih cevi.

BELGIJA

Po podatkih iz belgijskih virov kaže, da bo svetovna proizvodnja železove gobe v letu 1980 presegla 20 milijonov ton. Pri tej količini bosta oba najbolj razširjena proizvodna postopka — mehiški HYL in ameriški Midrex — udeležena z okoli 70 %, vsi ostali postopki pa s 30 %. Pri tem gre v osnovi za tri kategorije naprav za proizvodnjo železove gobe. Med prvo spadajo manjše in mini železarnice v letno proizvodnjo 150.000 do 600.000 ton železove gobe. Takšne že obratujejo ali pa jih gradijo v ZDA, Argentini, Braziliji, ZRN, Novi Zelandiji, Mehiki in še nekaterih deželah. V drugo kategorijo sodijo srednje velike naprave in letno proizvodnjo do milijon ton železove gobe, ki že obratujejo v Iraku, Kanadi, Mehiki in Indoneziji medtem, ko jih gradijo v Iranu in Nigeriji. Tretjo kategorijo predstavljajo velike integrirane železarnice, ki obratujejo na osnovi direktne redukcije železove rude z letno proizvodnjo

preko milijon ton železove gobe. Mednje lahko štejemo železarnice v Venezueli, Iranu in Sovjetski zvezi.

ŠVICA

Po podatkih švicarskega podjetja Concast, ki se ukvarja s prodajo naprav za kontinuirno vlivanje jekla, je bilo v letu 1978 pri skupni svetovni proizvodnji surovega jekla 713 milijonov ton kontinuirno odlitega 148 milijonov ton ali 20,7 %. V primerjavi z letom 1976, ko je bilo pri proizvodnji 676 milijonov ton kontinuirno odlitih 106 milijonov ton ali 15,7 %, pomeni to, v dveh letih povečanje za 5 %.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Po zahodnonemških podatkih postaja konkurenca vzhodnoevropskih socialističnih držav na svetovnem tržišču železarskih proizvodov iz leta v leto večja. Svetovna količina izdelanega surovega jekla je leta 1978 dosegla 712 milij. ton, kar je v primerjavi z letom 1974 samo za tri milij. ton več. Vendar se je v istem obdobju znižala proizvodnja v ZDA za 6 %, na Japonskem za 13 % in na zahodnoevropskem skupnem tržišču za 15 %. Na drugi strani pa je v letih 1974—1978 narasla proizvodnja surovega jekla v evropskih socialističnih državah za skoraj 15 % in v LR Kitajski za 20 %. Delež teh držav v svetovni količini izdelanega surovega jekla je narasel na 30 %, medtem ko se je pri zahodnoevropskih državah v tem obdobju znižal za 22 na 18 %.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

To preprečuje kopičenje velikih zalog neprodanih avtomobilov in tako ne nastajajo situacije kot se to pogosto dogaja v ZDA, da morajo posamezne avtomobilске družbe za nekaj tednov prekiniti izdelavo posameznih modelov in v tem času skušajo prodati nastalo zalogo.

Predstavniki Toyote navajajo »Kanban« kot enega izmed dveh glavnih »stebrov« visoke produktivnosti. Bolj poznan je drugi stebel — velike investicije v nove naprave, predvsem za avtomobilске sisteme, ki zmanjšujejo ročne operacije. Kot primer navajajo avtomate za varjenje.

Leta 1977 so porabili 40 % vseh investicij za naprave, ki omogočajo povečanje izdelavnih zmogljivosti. Skupaj s stalnim uvajanjem nove opreme, imajo pri Toyoti še druge prijeme, ki omogočajo dober potek dela na tekočem traku. Med njimi je tako imenovani »tekoči trak — stop«, ki omogoča vsakemu delavcu ustavitev tekočega traku, če opazi kakšno napako. To prepreči, da bi izdelek z napako prišel v naslednjo izdelavno fazo in omogoča reševanje nastalih problemov.

SVETOVNE REZERVE PREMOGA ZA IZDELAVO KOKSA

Kljub zelo razširjenim zalogam premoga v svetu cenijo svetovne rezerve črne premoga za izdelavo koka samo na okoli 476 milijard ton. Pri tem odpade 40 % na industrijsko razvite države zahodnega sveta, 36 % na Sovjetsko zvezo in ostale vzhodnoevropske socialistične države in 24 % na dežele

tretjega sveta. Če pri tem odštejemo ocenjene rezerve v LR Kitajski, ostane za dežele v razvoju Latinske Amerike, Azije, Bližnjega vzhoda in Afrike samo majhen delež okoli 3 %. ZDA, Sovjetska zveza in LR Kitajski imajo na svojem ozemlju 82 % vseh svetovnih rezerv premoga za izdelavo koka.

Podobna slika je tudi pri nakopani svetovni količini te vrste premoga, kar tudi potrjuje, da je njegova porazdelitev po svetu zelo neenakomerna. Enaka je tudi situacija pri svetovnem izvozu, ker odpadeta dve tretjini na tri države (ZDA, Poljska in Avstralija) in 94 % na šest držav (prejšnje tri in Sovjetska zveza, ZRN in Kanada). Nobena izmed teh držav pa ne spada med dežele v razvoju, katerih delež se pri svetovni količini izkopane rude giblje samo okoli 7 %.

Glede na to, da bo potrebno v bližnji prihodnosti zaradi vedno manjših svetovnih zalog nafte postopno preiti na druge vrste energetskih virov, bo pri tem predvsem v prehodni dobi tudi premog znatno pridobil na pomenu. S tem bodo narastle tudi njegove prodajne cene, kar bodo predvsem močno občutile dežele v razvoju. To bo še posebej prišlo do izraza v primerjavi s situacijo na področju železove rude, kjer so prav te dežele važni svetovni izvozniki.

Vendar je treba omeniti, da gre samo tri odstotni delež v razvoju pri svetovnih zalogah premoga za koksiranje delno tudi na račun nezadostnih geoloških raziskav. Kot primer za takšno trditev je mogoče navesti Latinsko Ameriko, kjer so potencialne rezerve tega premoga zanesljivo preizkušene. Na osnovi geoloških podobnosti med Severno in Južno Ameriko je mogoče sklepati, da so nekatera mnogo obetajoča področja v Boliviji, Braziliji, Kolumbiji, Peruju in Venezueli doslej zelo malo geološko raziskana. Zato so možnosti, da bodo na teh področjih odkrili pomembne zaloge premoga za koksiranje zelo velike.

Na osnovi zelo ugodnih in nizkih cen nafte, ki so veljale do nastanka naftne krize leta 1974, ni bilo pravih potreb in tudi možnosti za obsežnejše raziskovanje novih nahajališč premoga. To se bo do konca tega stoletja zaradi znanih razlogov brez dvoma bistveno spremenilo. Vendar bodo morale predvsem dežele v razvoju pospešiti raziskave za odkrivanje novih zalog tega goriva. Pri tem ne gre samo za izdelavo koka, temveč tudi za druga področja njegove uporabe kot so izdelava formkoka, vplivanje in izdelavo tekočih goriv.

V zvezi s to situacijo je treba tudi omeniti zanimivost iz Latinske Amerike. V teh deželah še vedno uporabljajo v plavžih precejšnje količine lesnega oglja. Kajti preko 25 % grodlja izdelujejo še vedno v plavžih na lesno oglje.

Iz vsega tega vidimo, da znane svetovne zaloge premoga za koksiranje niso tako majhne in da obstajajo realne možnosti za njihovo povečanje predvsem v industrijsko manj razvitih deželah. Drugo vprašanje pa so stroški povezani z izkopom. Kajti večji del vseh zalog je bolj ali manj globoko pod zemljo, kjer je izkoriščanje v primerjavi z dnevnim kopom precej dražje. Zato bo treba še bolj intenzivno nadaljevati z naporji za znižanje porabe koka v plavžih. Pri tem obstajata dve možnosti: čim bolj znižati njegovo specifično porabo na tono izdelanega grodlja in osvajanje uporabe druge vrste goriva kot je, na primer, formkoks.

Dopisujte v Železarja

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

IVAN JAN DRUGI KOKRŠKI ODRED

Divizije da na Gorenjskem ne bi mogle mobilizirati, temveč bi se samo bojevale. Štab devetega korpusa je tudi predlagal, da je na Gorenjsko treba poslati več orožja, ker je teren močno nadzorovan od sovražnika, predvsem od domobrancev. Na koncu dopisa ugotovljeno, da je med vsemi pokrajini glede vojaškega razvoja, Gorenjska najbolj zapuščenost in zaostala.

V zvezi z novim kokrškim odredom in njegovim delovanjem je tudi štab NOV in POS 15. avgusta ustrezno opozoril štab četrte operativne cone. Tudi to navodilo govori o ofenzivnosti tudi proti Gorenjski, ki naj jo cona s svojimi brigadami razširi na levi breg Save. V roki: predvsem zaradi naglega širjenja gorenjskega domobrantsva na območju Cerkelj in Kranja. Vendar do tega zaradi nemške ofenzive proti ozemlju četrte operativne cone, najprej proti Moravski nato pa dalje na Štajersko, ni prišlo.

Štab četrte operativne cone je odgovoril tako, da je od štaba devetega korpusa kot pomoč na območju tistega dela Gorenjske, kjer so se domobrantske postojanke najbolj širile, zahteval vsaj eno brigado. Vendar tudi iz tega ni bilo nič, ker take brigade ni bilo na voljo. Štab četrte operativne cone pa je štabu koroške grupe odredil, naj se koroški partizani prek Karavank povežejo s kokrškim odredom.

Nastajajoči kokrški odred je tako med enotami devetega korpusa na eni in četrte operativne cone na drugi strani ostal sam, domobrantsvo pa se je med tem širilo neverjetno naglo in skoraj neovirano. In to kljub neprestani skrbi, predvsem političnih forumov NOB, da bi se to preprečevalo.

Tako je ves avgust in tudi del septembra potekal v znamenju ukinitve gorenjskega odreda, ki je bil dobri dve leti kovačnica novih vojaških kadrov in v pripravi na mobilizacijo novih.

Prvo navodilo in sporočilo o tej reorganizaciji sta iz štaba devetega korpusa v štab gorenjskega odreda prinesla namestnik odrednega komandanta kapetan Ivan Javor-Igor in komandant tretjega bataljona gorenjskega odreda poročnik Jože Rebolj-Planinc. Slednji se je tedaj vračal iz oficerške šole. Ta dva sta prve in ustrezne napotke glede ustanovitve novih odredov in njihovih nalog dobila v štabu devetega korpusa že 9. avgusta 1944. Hkrati je štab korpusa 9. avgusta 1944 pod št. 470 štabu gorenjskega odreda poslal tudi prvo kratko pisno povelje, s katerim odred obvešča, naj se na osnovi odredbe glavnega štaba NOV in POS na teritoriju tedanjega gorenjskega odreda formirata dva odreda:

1. KOKRŠKI ODRED na levem bregu Save;
2. SKOFJELOŠKI ODRED na desnem bregu Save vstevši Bohinj in Pokljuko... (do ustanovitve jesniško-bohinjskega odreda).

Čeravno so odredne enote v tem času še vedno naraščale – od januarja do septembra 1944 je gorenjski odred mobiliziral 3375 novincev – ni mogoče govoriti, da je odred pridobil tudi na udarni moči. Predvsem pa se je krepil z neoboroženimi novinci – ne le s prostovoljci temveč tudi z mobiliziranci, in jih je bilo zato treba po nevarnih poteh pošiljati prek Save ali proti Štajerski. Kljub pošiljanju novincev drugam, se je gorenjski odred v času reorganizacije povečal na več kot 700 ljudi. Velik del le-teh je bil zaposlen po delavnicah in po raznih odrednih ustanovah. Pri vsem tem je bilo oboroženih le polovico borcev. Tako, po vsej Gorenjski raztresenih odrednih enot, ni bilo več mogoče uspešno ne nadzirati, ne voditi. Poleti 1944 je gorenjski odred postal preštevilna in z neoboroženim ter premalo izkušenim ljudstvom obremenjena enota. Poleg tega je povečevanje in zvezo z enotami devetega korpusa zavirala tudi Sava. Zato je bila že poleg naštetega in pa zaradi preprečevanja okupatorjevih načrtov in večje udarnosti, reorganizacija nujno potrebna. Narasle odredne enote so v takih okoliščinah postale nevarno ranljive. Tako v rašiškem masivu ali pod Kravcem kot pod Stolom ali pod Storžičem, zlasti pa še s transporti ob Savi. S predvideno reorganizacijo naj bi dosegli tudi večjo učinkovitost povečevanja in hitrejšo pomoč političnim organizacijam in aktivističnim na terenu.

V zvezi s to reorganizacijo so bile tudi v terenskih političnih forumih izkušene različne spremembe. Precej političnih delavcev je bilo namreč s terena premeščenih v vojaške enote. Le-te je bilo treba okrepiti s političnim kadrom, hkrati pa teren očistiti in z njega pobrati za boj sposobne tiste moške ilegalce, ki so se oportunistično obnašali do mobilizacije in do drugih vprašanj. Le-te naj bi v večjem številu zamenjale ženske.

Pri tem se je pojavilo tudi vprašanje, če bi ob številnem moštvu tudi na tem ozemlju lahko sestavili še kako brigado, ali pa naj bi še vedno ostali pri odredih?

Odgovor na to je bil po vsem povedanem skoraj na dani: območje Gorenjske na levem bregu Save zaradi sovražnikove moči, zaradi lege in konfiguraturnosti, komunikativnosti itd., ni omogočalo trajnega zadrževanja večjih enot, to je brigad, ne da bi bile neprestano izpostavljene razbitju. Na tem vetrovnem območju je bilo mogoče in uspešno delovati samo z odredi. Toda na stopnji razvoja, ki je bila dosežena v tem času, naj bi bili le-ti trdno naslovnjeni in povezani z brigadami in divizijami NOV in POJ.

To pa so bile enote 9. korpusa in brigade 14. divizije in 4. operativne cone, ki so jih v tem času tudi urejevali in utrjevali.

Tako je Gorenjska, kljub temu, da se je bližala vojna h koncu in splošni ofenzivi proti »rajhu«, ostala pri

odredih in pri partizanski taktiki, seveda dopolnjeni z izkušnjami. To pa je bilo tudi pravilno.

Kokrški odred je bil – istočasno s škofjeleškimi – končno in uradno sestavljen in obnove 27. avgusta 1944. leta. To je bilo izvršeno v Dragi pri Begunjah. Draga je bila kljub bližini močnih nemških posadk za gibanja partizanov tedaj dokaj ugodna. Na vzhodu v dolino je za stalno obveščanje o nevarnosti skrbela zagnana aktivistka Kati Senk-Tetka, ki je s svojo tudi aktivno družino stanovala v še kolikor toliko ohranjenem predelu gradu Kamen. Kadarkoli so bili v bližini Nemci ali domobranci in sploh, če je bilo čuti nevarnost, je Tetka ali kak drug član njene družine, izobesila belo rjuho, ki je bila vidna daleč po dolini.

Večkrat pa je ozki vhod v Drago varovala partizanska zaseda z zanesljivimi mitraljezi.

Operativno ozemlje obnovljenega kokrškega odreda je bilo mnogo večje od prvega. To ozemlje se je razširilo proti Stolu in Jesenicam, kjer so v 1942. letu in pozneje delovali bataljoni in čete gorenjskega odreda. Zdaj je bilo njegovo vse področje Gorenjske med Karavankami in Savo.

V novi kokrški odred so bile odredne predvse enote, ki so v glavnem že delovale na tem območju in ga tako tudi že bolj ali manj poznale. To so bile naslednje enote:

- 1. in 2. bataljoni brez tretje čete dotedanjega gorenjskega odreda;
- 2. minersko-sabotažna četa – MSC – gorenjskega odreda;
- vojaške štafetne stanice gorenjskega odreda, in sicer: A, B, C in D;
- tehnika gorenjskega odreda;
- bolnišnica gorenjskega odreda;
- ambulante G, F, K;
- obveščevalni center – OC – dotedanjega gorenjskega odreda, razen OC Triglav;
- drugo skladišče ukinjenega gorenjskega odreda in puškarski delavnici B in C.

V štab novooznanega odreda so bili imenovani:

- za komandanta poročnik Janjo Prezelj-Stane,
- za politkomisarja Anton Kržišnik-Ljubo,
- za namestnika komandanta poročnik Jože Rebolj-Planinc,
- za namestnika politkomisarja Janez Jerman-Janez Bohinc,
- za načelnika štaba p. poročnik Boris Globočnik-Damjan.

Janko Prezelj-Stane je bil rojen 19. 8. 1923 v številni delavski družini v Čenčjici pri Železnikih. Izučil se je sodarske obrti. S partizani je začel sodelovati jeseni 1941 v Selški dolini, v NOV pa je ustopil 23. 6. 1942. Prešel je pot od mitraljeza do komandanta Prešernove brigade, od koder je bil poslan za komandanta kokrškega odreda, kar je bil vse do maja 1945.

(Se nadaljuje)

»Me boš peljala v hišo,« je osupel mrmral Matic in premišljal, če naj se brani. V hiši ga bodo lažje zmogli. Na vseh straneh so okna. Z gasilsko lestvijo se lahko povzpnejo celo na podstrešje. »V hišo ne grem! Lažje me bodo dobili,« je rekel in se močno uprl na zdravo nogo.

»V moji sobi te nihče ne bo iskal,« je vzklila Breda. Glas se ji je nalomil, še malo in bo zajokala. »Edino tvoje upanje, da te skrijem v moji sobi.«

Nekoliko podaljšan življenje, je pomislil. Pravzaprav vseeno. Ura več ali manj ne šteje. Koliko vojakov bo uspel pobiti, pa itak ne ve. Kdo bi vedel, katera krogla mu je namenjena. Prva, tisoča. Vojakovo upanje, da ga bo deset tisoč krogla zgrešila.

Pa ni bilo samo to. Se določene kot prej je čutil, da ne gre z Bredo zaradi drobenega upanja v nekoliko podaljšan življenje. Z Bredo gre, ker je to zmerom želel. Celu v partizanih, ko je zvedel, kaj počne Jan, kako se je odločil brat Ludvik.

V hrepenenje, pričakovanje, kaj se bo zgodilo v teh kratkih trenutkih, ki so se pred njim, so se pletle velike želje.

Ranjene noge ni mogel dvigniti na stopnico. Nesrečen je pogledal Bredo.

»Boš zmogla? Močno se bom moral nasloniti na tvojo ramo?« »Ti se kar nasloni,« je vdano rekla. Nekoliko je zastokala in se povila. »Še močneje se lahko nasloniš. Pohitiva!«

Razgledoval si je Bredino sobo. Drugačn, kot si jo je predstavljala. Na vasi so govorili »Branci imajo denarja kot peškov. Kupijo, kar si poželijo.« Pričakoval je razkošno opremo. Pohištvo, kot ga je videl pri ljubljanski gospodi. Raztegljiv kavč, okrogla mizica s tremi

VINKO TRINKAUS

2. IZDAJA

naslanjači, velika omara, manjša s podolžnim ogledalom, nočna omarica. Posebnost je bila velika knjižna polica, na kateri je bil vsaj petsto knjig. Po hrbtih bi sodil, da imenitnih. Prelepa je bila perzijska preproga v toplo, vinko rdeči barvi, s številnimi vzorci, majhne slike po stenah, zavese v rjavkasto oranžni barvi.

Ni se menil za Bredo, ki je nekaj iskala v predalu na dnu velike omare. Stopil je h knjižni omari in s hrbotv bral naslove. Koliko imen ni poznal. Breda je rada brala, da pa bi imela toliko knjig, ga je presenetilo. Nekako se mu je zdelo, da ima veliko oblek, vsega, kar jo je ovilo v poseben blišč.

Breda je po mizici postavljala velik zavoj vate, povoj, stekleničko z vijoličasto tekočino, kos gaze in okroglo, belo škatlico.

»Ti se sleci,« je rekla in mu z roko pokazala na naslanjač, kamor naj potlej sede. »Moram v gostilno, da vzamem nekaj žganja.«

Kljubovalno jo je gledal. Slek se ne bo. Neprijetno mu je, ker ni prepričan, da nima uši, tudi njegovo spodnje perilo je vse prej kot čisto. V tej sobici pa ni bilo opaziti niti prahu. Povrh vsega ni imelo prav nobenega smisla, da bi trenutke, ki so mu usojeni, zapravljal s previjanjem. In kar ga je skrbelo. Sledenega – ko ga bo Breda povijala – lahko presenetijo. To je slutil, če bo med njim in vojak Breda, potem ne bo streljal. Žaljiivo bi bilo, če bi ga Breda previjala, on pa bi v rokah držal brzostrelko in pištolo.

»Kar pospravi te stvari,« je rekel Matic in z roko pokazal na mizico. Odločno je odkimal. »Nobene potrebe ni, da bi poskušali reševati, kar ni mogoče.«

»Kaj ni mogoče?« se je začudila Breda.

»Da bi se živ izvele iz vasi,« je rekel Matic. Ko je opazil, da Breda ne razume, ne verjame, je še pojasnil. »Mene je nekdo na poti opazil. Morda me je izdal kmet, ki je bil zelo ljubezniv in mi je hotel postreči z vsem, kar je premožen. Potlej me je videlo še nekaj ljudi. Ne bodo premoščali moje uniforme, brzostrelke, pištole, daljnogleda. Prepričani so, da sem najmanj komandant. Prav redki komandirji imajo brzostrelke. Ne bodo odnehali, dokler me ne odkrijejo!«

Breda mu je odločno pomignila, naj sede. Nekaj hipov je strmel v rokav bluže, v hlačnico, če bo opazila kri. Potem je prisedla. »Trmast si kot včasih. Ali še bolj. Ne slutiš, da se igraš z življenjem?«

»Moje življenje je za zaigrano,« je žalosten zavzdihnil. »Neumnost je bilo, da sem želel obiskati domače. Kmalu bo Italijane pobralo, takrat bi se varno oglašil. Zdaj, ko so me odkrili...«

»Samo to vedo, da si pribežal v vas. Te je kdo videl, da greš proti naši hiši?« je razburjena vprašala Breda. Ko ni odvrnil, mu je s prstom nemirno žugala. »V vasi so tri partizanske družine. Te bodo temeljito preiskali. Tudi vsa gospodarska poslopja, morda hiše drugih vaščanov. Treh hiš pa zanesljivo ne bodo. Župnišča, Jarnarove in naše hiše. Prej bodo verjeli v čudež, da si dobil krila in odletel po zraku, kot da bodo preiskali mojo sobo.«

(SE NADALJUJE)

SLOVENC V KANALSKI DOLINI

2

Skoraj do srednjega veka živijo v Kanalski dolini samo Slovenci. Župniji, ki sta obstajali, sta bili v Lipalji vasi in v Zabnicah. Trbiž, Rabelj in Naborjet se omenjajo šele v 14. stoletju.

V izrazito agrarni slovenski Kanalski dolini se v njenem vzhodnem delu začel razvijati železarstvo, katerega nosilci so postali Furlani. Prav zaradi doseljevanja furlanskega prebivalstva je prišlo do odcepitve Trbiža od slovenske župnije Zabnica leta 1399 z ugotovitvijo: »tum quia in praechiali ipsorum Ecclesie Slavice tantummodo ad populum sermo fiat, (Arcid. Carinth. busta III., Tarvisia n. l. mac Archiv. Arciv Udine), torej zato, ker se je v farni cerkvi pridigalo samo v slovensčini.

Pomen Trbiža in Naborjeta je rastele z vse večjim tovarnim prometom na poti Benetke–Dunaj. Oba kraja sta tudi dobila trške pravice. Z razvojem trgovine so se začeli doseljevati Nemci. Tablja je postala nemška šele sredi 17. stoletja zaradi mejne lege med Koroško in Furlanijo. Leta 1611 se še omenja Windisch Pontafel, po letu 1673 pa že Deutsch Pontafel. Tako stanje se je odražalo vse do sredine 19. stoletja.

RAZVOJ POLITIČNO UPRAVNIH ENOT

S prihodom Slovencev je prišla tudi Kanalska dolina pod Slovensko Karantanco in se je kot taka leta 1077 priključila Koroški vojvodini. Vse do leta 1918, ko je bila priključena Italiji, je spadala v okvir Koroške. Vendar pa je v tem obdobju nekajkrat morala priznati drugo oblast, čeprav le za kratek čas: med leti 623 in 730 je segala sem Langobardska država, med 828 in 1077 je pripadala Furlaniji in od 1809. do 1813. leta kraljevini Italiji. Vzhodni del doline (občina Bela peč) pa je pripadal do leta 1818 deželi Kranjski. V obdobju, ko je Kanalska dolina upravno pripadala Koroški, so bili kanalski Slovenci povezani s kulturnim dogajanjem na Koroškem, ki je bilo zelo razgibano. Sredi 19. stoletja je bil Celovec kulturno središče Slovencev.

Obstajala pa je tudi povezanost s Slovenci na Kranjskem, ki so prihajali na romanje na Višarje. V tem času so bili torej kanalski Slovenci kljub vsemu živo povezani z ostalimi Slovenci.

Po prvi svetovni vojni je prišlo do nove politične razmejitev. Slovenci so nenadoma prišli pod popolnoma drugačnega gospodarja (z drugačno mentaliteto, kulturo), ki jih je pod fašizmom pričel močno italianizirati. Na drugi strani so bili z novo državno mejo odrezani od dežele Koroške, posebno pa še od Slovencev v novonastali državi.

Po drugi svetovni vojni se je stanje podtalnega pritiska nadaljevalo. Za Slovence je prihajala odjuga zelo počasi. Fašistični in nacistični duh se še danes ni povsem polegel. Do tega časa so Slovence obravnavali kot tujek na braniku Italije, posebno še proti Jugoslaviji, in »z njimi je treba trdo ravnati, da ne bi škodili domovini«. Po letu 1960 pa se na mejo začel gledati z drugačnimi očmi, meja postane celo nosilec gospodarskega razvoja, kulturnega sodelovanja, kar pa je možno le, če je meja odprta.

RAZVOJ SLOVENSKEGA PREBIVALSTVA

Czoeringove statistike iz leta 1846 kažejo, da so bile tri občine Zabnice, Ukve in Lipalja vas v celoti slovenske, več kot 10 % je bilo Slovencev v občinah Trbiž in Naborjet.

Podatki Czoeringove statistike iz leta 1846 kažejo:

Občina	Slov.	Nemcev	Skupaj
Ukve	1.181	–	1.181
Zabnice	958	–	958
Trbiž	300	2.013	2.313
Naborjet	100	648	748
Lipalja vas	419	–	419
Tablja	–	520	520
	2.958	3.181	6.139

Podatki uradnih popisov prebivalstva v Kanalski dolini:

Leto	Slov.	Nemcev	Italij.
1880	2.482	4.832	–
1890	2.465	4.687	–
1900	2.160	5.682	–
1910	1.682	6.397	–
1921	1.106	4.185	1.207

Uradni popisi prebivalstva do prve svetovne vojne vsebujejo tudi podatke o občevalnem jeziku. Po njih se od leta 1880 do 1910 stalno zmanjšuje delež prebivalstva s slovensčino kot občevalnim jezikom, hkrati pa se povečuje nemško govoreče prebivalstvo. Da termina »občevalni jezik« še zdaleč ne moremo vzeti kot ustrezen dokaz števila pripadnikov neke narodnosti, nam pričajo tudi podatki centralne statistične komisije na Dunaju, ki je za leto 1865 izvedla podoben popis ljudskih šol (Detail Conscription der Volksschule, an dem Stande des Schuljahres 1865, herausgegeben von der K. K. Statistischen Central Commission, Wien 1870):

Šolsko okrožje	Štev. otrok v šoli	Slov.	Nem.
Zabnice	105	105	–
Ukve	90	90	–
Naborjet	60	–	60
Rabelj	55	3	52
Trbiž	124	–	124

Iz teh podatkov, ki so izšli leta 1870 na Dunaju, je razvidno, da v ljudskih šolah v občinah Zabnice in Ukve ni bilo nobenega nemško govorečega otroka, pač pa izključno otroci, ki so govorili slovensko. To dokazuje, da je na uradne popise treba gledati z veliko previdnostjo. To velja predvsem za Zabnico, Ukve in Lipaljo vas.

Cerkveni seznam Krške škofije v Celovcu (»Geistlicher Personalstand der Diözese GUR in Jahre 1875«) nazorno dokazuje, da so štiri župnije (Zabnice, Ukve, Ovcja vas, Lipalja vas) povsem slovenske. Tudi podatki prvega italijanskega popisa leta 1921 so nezanesljivi. Povzeti so iz »Statistisches Handbuch der Europäischen Nationalitäten Wien, Leipzig 1931:

- 1921 vsa Kanalska dolina
- Trbiž (italijanski okraj)
- 1.106 Slovencev
- 1.207 Italijanov
- 4.185 Nemcev.

Italija je nacionalno pripadnost upoštevala le pri popisu leta 1921, in sicer spet na podlagi občevalnega jezika. Žal pa je kritičen pretres rezultatov tega štetja pokazal, da so preveč pomanjkljivi, da bi jih mogli vzeti za podlago za kakršnokoli raziskavo o narodnosti prebivalcev te pokrajine. Dr. Teodor Veiter je leta 1933, za tisto obdobje ocenil, da je bilo prisotnih Slovencev okoli 2.100.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 52. seji, 18. junija razen več premoženjsko pravnih zadev, ki jih je poslala v reševanje pristojna komisija za ta vprašanja, obravnaval dopolnjeni osnutek družbenega dogovora o skupnem programiranju, planiranju in uresničevanju sanacije blejskega jezera. Osnutek vsebuje dopolnila na osnovi pripomb, ki so bile izrečene na majskem posvetovanju o sanaciji jezera na Bledu. Novi osnutek bo izvršni svet kot predlog družbenega dogovora posredoval v potrditev in sprejem občinski skupščini. Izvršni svet je ponovno obravnaval in potrdil osnutek statuta novoustanovljene stanovanjske zadruge »DOM«. Na seji so spregovorili tudi o več stanovanjskih zadevah, ki jih je poslala v obravnavo stanovanjska komisija izvršnega sveta.

Po letnem programu dela je komite OK ZK Radovljica, 18. junija pripravil v hotelu Svoboda na Bledu celodnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK, sekretarja svetov ZK v krajevnih skupnostih in sekretarje aktivna komunistov neposrednih proizvajalcev. Obravnavali so naloge komunistov pri uvajanju družbenoekonomskih odnosov na področju uveljavljanja dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in pri oblikovanju planskih dokumentov za naslednje srednjeročno obdobje. Spregovorili so tudi o organizacijski kadrovske vršanjih in o delovanju osnovnih organizacij ZK pri organiziranju komitejev za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v združenem delu.

Na volilni seji OK SZDL Radovljica, 25. junija so delegati potrdili poročila o delu konference in njenih organov ter KO SZDL v preteklem mandatnem obdobju, finančno poročilo OK SZDL in okvirni program dela. Izvolili so novo 19-člansko predsedstvo. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Drago Rozman, za sekretarja pa Jože Meršol iz Lesca. Razen tega so izvolili tudi tričlanski nadzorni odbor in delegacije za Medobčinski svet SZDL za Gorenjsko in v republiško konferenco SZDL Slovenije.

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica je na 12. seji, 18. junija preučilo problematiko zaposlovanja v občini, obravnavalo družbeni dogovor o stipendiranju v SRS ter na osnovi pripomb iz TOZD in OZD razpravljalo o osnutku samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih življenjskih in kulturnih pogojev pri zaposlovanju delavcev v radovljiški občini. Na seji so člani predsedstva potrdili predlog organizacijsko kadrovske komisije o podelitvi srebrnih znakov sindikata zaslužnim delavcem ter imenovali dva delegata za proslavo dneva samoupravljalcev, ki bo 27. junija v Ljubljani.

Na slavnostni seji predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica v počastitev dneva samoupravljalcev, ki ga praznujemo 27. junija, so podelili 16 srebrnih znakov zaslužnim sindikalnim delavcem iz radovljiške občine. Letošnji nagrajenci so Marko Dežman z LIP Bled Rečica, Angelca Bohinc iz Zdravstvenega doma Radovljica, Romana Gatej, Jože Hozjan in Rudi Košir – Veriga Lesce, Zdravko Knaflič – LIP Bled, Valentin Krivec – osnovna šola Lesce, Rudolj Kurbegović – Nadzorništvo prog Lesce, Maks Jakhel – hotel Toplice Bled, Miha Rejc – GKP Grad Bled, Marija Rožič – osnovna šola Bled, Lovro Strgar GG Bled – TOZD Bohinj, Vladimir Šlibar – Živila Kranj TOZD Bled, Jože Šolar – Iskra Lipnica, Ivanka Varl – PTT Radovljica in Marijan Vrabec RS ZSS Ljubljana.

Na posvetu predsednikov vseh krajevnih organizacij SZDL, 18. junija, ki ga je sklical predsednik OK SZDL Radovljica Drago Rozman, so pregledali uresničevanje sklepov in stališč majskega posvetovanja o nalogah KK SZDL pri volilnih op-

vilih za OK SZDL in drugih nalogah v krajevnih skupnostih. Podrobno so spregovorili o izvajanju akcije Nič nas ne sme presenetiti ter o delovanju potrošniških svetov v krajevnih skupnostih. Dogovorili so se tudi o udeležbi delegacij KK SZDL na XI. zboru gorenjskih aktivistov, 24. junija v Kamniku.

Na osnovi pripomb nekaterih družbenopolitičnih organizacij na predlog o delegatski sestavi občinske konference SZDL, je predsedstvo OK SZDL Radovljica na 34. seji sprejelo sklep o delegiranju. Po novem sklepu bodo imele občinske družbenopolitične organizacije v OK SZDL po 4 delegate, število delegatov za OK SZDL pa se poveča od dosedanjih 63 na 64. Predsedstvo je predlog sklepa in kadrovske sestave novega 19-članskega predsedstva ponovno posredovalo v potrditev vsem občinskim družbenopolitičnim organizacijam.

Komisija za prošnje in pritožbe pri OS Radovljica je v prvem letu svojega mandata od aprila 1978 do maja 1979 obravnavala 24 prošnje in pritožb, ki so se nanašale pretežno na reševanje stanovanjskih zadev in lokacijska dovoljenja za gradnjo stanovanjskih zadev in lokacijska dovoljenja za gradnjo stanovanjskih hiš. Pri tem komisija ni ugotovila nepravilnosti o delu organov proti katerim so se občani pritoževali.

V sejni dvorani občinske skupščine Radovljica je bila 18. junija 1. seja novoustanovljene občinske skupnosti socialnega varstva. Delegati so sprejeli poročilo o delu iniciativnega odbora, potrdili začasni statutarni sklep nove SIS socialnega varstva, opravili volitve predsednikov skupščine, obeh zborov, izvršnega odbora, odbora samoupravnih delavske kontrole in odbora za ljudsko obrambo. Sprejeli so sklep o ustanovitvi koordinacijskega odbora za socialno varnost borcev NOB, potrdili delovni in finančni načrt skupnosti socialnega varstva SRS in občine Radovljica za leto 1979, samoupravna sporazuma o združevanju sredstev za dejavnost Skupnosti socialnega varstva SRS in občinske skupnosti v 1979. Izvolili so tudi dva delegata za 7. sejo skupščine Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije. Za predsednico skupščine so izvolili Jerco Vogrič, za predsednico izvršnega odbora pa Minko Robič.

V spomin na 19. junij, 1942. leta, ko je iz vasi Bodešče, Koritno, Selo in Ribno odšlo v partizane 15 domačinov, slavijo v KS Ribno krajevni praznik, letos že tretjič po vrsti. Krajevne DPO in društva so pripravile več športnih, kulturnih in gasilskih prireditev, ki so se začele že 15. junija. Osrednja proslava je bila na praznični dan 19. junija, ko so na slavnostni seji skupščine KS podelili tudi krajevna priznanja OF.

Na 7. seji skupščine izobraževalne skupnosti Radovljica, 28. junija bodo delegati obeh zborov med drugim sklepali o poročanju presežkov za znižano stopnjo 0,63, kar zneso 4,2 milijona din. Na dnevnem redu je tudi sklepanje o dodatnem zbiranju sredstev za gradnjo prizidka gimnazije v Kranju, obravnava osnutkov zakona o izobraževalnih skupnostih in zakona o osnovni šoli, samoupravnega sporazuma o oblikovanju in uporabi prihodkov ter razporejanju skupnega dohodka v temeljni banki Gorenjske. Sprejeli bodo ugotovljeni sklep o sprejetju samoupravnega sporazuma o izgradnji centra usmerjenega izobraževanja v občini Radovljica za razdobje 1980–1984. Zbor izvajalcev pa bo obravnaval tudi osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za vzgojo in izobraževanje pedagoških delavcev.

Do konca 1980. leta načrtuje občinska skupnost otroškega varstva Radovljica v okviru srednjeročnega programa izgradnjo vrtec v Lescah, v Podnartu-Ovsišah in v Stari Fužini. Z izgradnjo objektov bodo v celoti uresničili planirane zmogljivosti, ki bodo v vseh vrtcih v občini lahko sprejeli do 1100 predšolskih otrok. Po prvem osnutku prostorskega plana za naslednje srednjeročno obdobje 1981–1985 pa načrtujejo izgradnjo novih vrtec še v Mošnjah, Brezjah, v Zasipu, v Ribnem in na Posavcu.

V tekoči mandatni dobi od aprila 1978 do konca maja 1979 je zasedala občinska skupščina Radovljica na petih skupnih sejah vseh treh zborov. Od 440 vabljenih delegatov vseh zborov se je sej udeležilo 377 delegatov ali 86 %. Na vseh petih sejah je

bilo obravnavano 77 točk dnevnega reda. Vsi trije zbori pa so v tem obdobju zasedali na 9 ločenih sejah. Zbor združenega dela je obravnaval 107 točk dnevnega reda, zbor krajevnih skupnosti prav toliko, družbenopolitični zbor pa 90 točk dnevnega reda.

Koordinacijski odbor za proslave pri OK SZDL Radovljica je na seji prejšnji teden izrekel ugodno oceno letošnjih proslav OF in jubilejnih obletic ZKJ in SKOJ, ki so se zvrstile aprila in maja v občini. Na seji so se dogovorili o pripravah na letošnji občinski praznik, ki ga v Radovljici proslavljajo 5. avgusta. Sklenili so, da bo proslava in slavnostna seja občinske skupščine 3. avgusta v dvorani novega družbenega doma na Brezjah. Za kulturni program bo poskrbela Zveza kulturnih organizacij Radovljica.

Na skupni seji izvršilnih odborov vseh družbenopolitičnih organizacij in društev, sveta KS in delegacij KS Radovljica, ki jo je sklicala KK SZDL Radovljica 12. junija so obravnavali stališča v gradivih o samoupravnih družbenoekonomskih odnosih v stanovanjskem gospodarstvu. Posebno so opozorili na načrte in bolj učinkovite ukrepe stanovanjske skupnosti za vzdrževanje obstoječih stanovanjskih zgradb ter na potrebo hitrejšega obnavljanja starega mestnega jedra. Na seji so podprli pobudo za začetek javne razprave o programu izgradnje družbenega doma v naslednjem srednjeročnem obdobju. V ta namen so imenovali 15-članski koordinacijski odbor, ki bo zadolžen za izvajanje priprav.

Pri sedanji poslovni stavbi LIP Bled na Ljubljanski cesti na Bledu gradijo delavci gradbenega industrijskega podjetja Gradis, TOZD Jesenice nov prizidek, ki bo imel štiri nadstropja. S tem bodo pridobili prepotrebne prostore v površini okoli 600 kv. m za skupne službe, računalniški terminal, delilnico toplega obroka, govorilnice in prostore za arhiv. Skupna naložba, vključno z novo opremo bo znašala 15,260.000 din.

Že maja so pripravili v Elanu Begunje seminarje in izpite za polkvalifikacijo delavcev. V prvi skupini je bilo prijavljenih 57 slušateljev. V treh dneh so obravnavali teme o delovnih razmerjih, o plastičnih materialih, lesu, o strojih in napravah ter o varstvu pri delu. Seznanjeni so bili tudi s praktičnim roko- vanjem pri obdelovalnih strojih in napravah. Izpite je v roku uspešno opravilo 30 delavcev, 14 jih ni položilo, drugi pa se niso odzvali na izpite. Popravni izpiti so bili 13. junija, naslednji seminar pa bo v jeseni.

Na delavski univerzi Radovljica je v šolskem letu 1978/79 na oddelku za odrasle v 6., 7. in 8. razredu osnovne šole 70 slušateljev. Na ekonomski srednji šoli v vseh štirih letnikih 94, na dveh letnikih komercialne šole 28, na tehniški šoli za strojništvo 29, na elektrotehniški šoli pa 34 slušateljev. Razen teh se letos izobražuje ob delu 23 slušateljev na delovodski tekstilni šoli, 15 na lesni, 25 na delovodski šoli za strojništvo ter 65 na poklicni administrativni in 25 na poklicni kovinarski šoli. Skupaj se na delavski univerzi izobražuje ob delu 358 slušateljev, ali 48 več kot lansko šolsko leto.

Po programu galerijske dejavnosti Kulturne skupnosti Radovljica, so 15. junija v organizaciji likovne sekcije KUD Bled odprli v festivalni dvorani na Bledu razstavo slik akademskega slikarja Bonija Čeha iz Radovljice. Z likovnimi razstavami v festivalni dvorani so po nekajletnem premoru začeli lani, ko so jih priredili pet, za letošnjo turistično sezono pa jih načrtujejo štiri.

V galeriji Bled, ki jo upravlja v hotelu Park na Bledu Mladinska knjiga, so 15. junija odprli razstavo akademskega slikarja in keramika Roka Zelenka. Razen platen, ki so jedro njegove ustvarjalnosti, avtor razstavlja tudi keramične krožnike in miniaturo.

Gorenjski prvak v balinanju za 1979. leto je balinarski klub Radovljica. Ta naslov si je četrtorka v sestavi Rebec, Humerca, Železnikar in Kolman priborila 9. junija na Jesenicah. Balinarska zveza Slovenije pa je prizadevnim organizatorjem BK Radovljica zaupala tudi letošnje republiško prvenstvo v balinanju, ki ga bodo organizirali v radovljiškem športnem parku 30. junija in 1. julija.

VELIČASTEN ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV

V nedeljo, 24. junija, je bilo na Rudniku v bližini Volčjega potoka XI. srečanje gorenjskih aktivistov NOB. Tokrat je bila gostiteljica občinska konferenca SZDL Kamnik. V prijaznem travnatem logu se je zbralo nad pet tisoč aktivistov, borcev, mladincev, tabornikov, gasilcev in drugih prebivalcev Gorenjske in Ljubljane.

Slavnostni govornik je bil domačin Albin Vengust, sedaj predsednik izvršnega sveta mesta Ljubljane. V govoru je poudaril, da so ta kraj za srečanje izbrali zato, ker se je na tem področju 27. junija 1941 pričela vsesplošna vstaja proti okupatorju in v spomin na 30 aktivistov, ki so 6. januarja 1945, zaradi izdajstva na tem območju tragično izgubili življenja. Dejal je, da je to področje dalo veliko borcev za osvoboditev in revolucijo in da je bil teren dobro organiziran za preskrbo partizanskih enot.

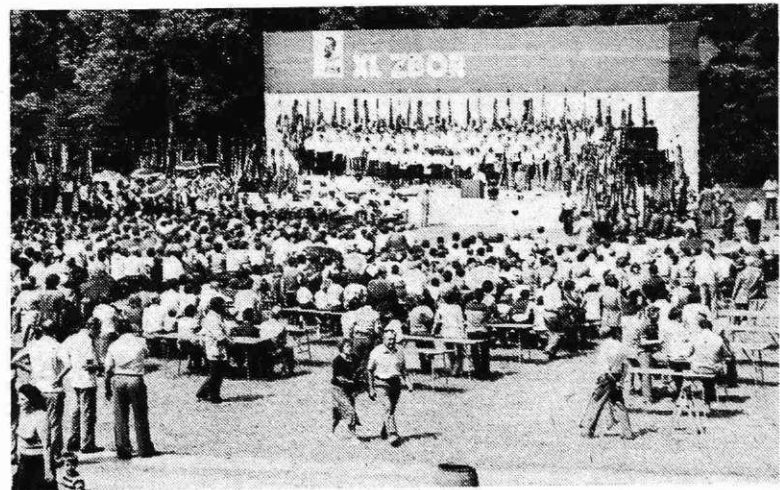
Kljub temu, da je okupator izvajal hude represalije in da je bilo veliko žrtev, so prebivalci vztrajali in prispevali velik delež k zmagi. Neutrudno delavni so bili tudi v času obnove po vojni in razvoju novih socialističnih samoupravnih odnosov. V nadaljevanju je dal pobude za nadaljnja prizadevanja pri izgradnji političnega sistema in poudaril, da naj bi vladali med nami boljši tovariški odnosi. Prenehali naj bi z besedo gospod, in veliko bližji bi si bili, če bi se med seboj tikali.

Po govoru je bila slovesnost na kateri je skupščina občine Ljubljana-Siška podelila domicil pokrajinskemu odboru OF in pokrajinskemu komiteju KPS za Gorenjsko. Sklep o tem so sprejeli vsi občinski zbori Ljubljana-Siška na četrti seji 21. maja letos.

Sledil je bogat kulturni program, v katerem so nastopili godba na

pihala Solidarnost Kamnik, združeni pevski zbori kamniške občine, ki mu je dirigiral kapelnik Leander Pegan, recitatorji dramskega krožka gimnazije Rudolf Maister Kamnik in folklorna skupina iz Kamniške Bistrice.

Z zbora so poslali pozdravno brzojavko predsedniku Titu z željami, da bi bil zdrav in da bi nas še dolgo vodil. Nato je prapor prevzela zastopnica občinske konference SZDL Tržič, ki je povabila vse na XII. zbor, ki bo prihodnje leto v Tržiču.

Pogled na del udeležencev XI. zbora gorenjskih aktivistov (Foto F. Blenkuš)

Svečanemu delu je sledil zabavni del, med katerim so se borci NOV med seboj pozdravljali, obujali spomine na težke dni boja in se pogovarjali o delu in uspehih, ki smo jih dosegli pri izgradnji socialistične domovine.

Naj ob tem še povem, da se je iz jeseniške in radovljiške občine udeležilo srečanja na Rudniku nad 500 borcev NOV in drugih občanov. B.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V petek, 22. junija, dopoldan je bila v hotelu Toplice na Bledu letna delovna skupščina gorenjske turistične zveze. Nad 40 delegatov iz 44 turističnih društev Gorenjske je potrdilo poročila predsednika, izvršnega odbora, komisij in poročilo o delovanju turistične organizacije na Gorenjskem.

V zelo obširni razpravi so udeleženci načeli številna pomembna vprašanja za uspešen nadaljnji razvoj turizma na Gorenjskem. Pri tem so menili, da je potrebno utrditi materialni položaj turističnih društev na Gorenjskem in še naprej skrbeti za turistično vzgojo prebivalstva, za vzgojo in krepitev varnostne kulture, varstvo kulturno-estetskih vrednot in podobno. Turistična društva naj bi se še bolj povezala s krajevnimi skupnostmi, tako da se bo čutilo, da je ta družbena dejavnost last vseh prebivalcev na določenem območju.

Naglasili so, da bo treba povečati prizadevanja za povezovanje turističnega gospodarstva prek poslovnih skupnosti, ki naj bi odigrale svojo vlogo pri zbiranju denarja za gradnjo splošno potrebnih in za razvoj turizma nujnih objektov. Na nadaljnji razvoj turizma mora ugodno vplivati tudi delovna povezanost s pred kratkim ustanovljeno med-občinsko gospodarsko zbornico v Kranju. Tudi v bodoče bo treba pospeševati razvoj kmečkega turizma in s pravilno davčno politiko in boljšimi kreditnimi pogoji, povečevanjem števila zasebnih prenočitvenih zmogljivosti in podobno. Poleg tega so poudarili, da je treba turistična

S SKUPŠČINE GORENJSKE TURISTIČNE PODZVEZE

društva organizacijsko okrepi, še dodatno skrb pa bo treba posvetiti turističnim potrebam ter možnostim, ki bodo nastale takoj po zgraditvi cestnega predora skozi Karavanke. B.

VABILO KOROŠKIM PARTIZANOM

Vabimo vse koroške partizane in njihove sorce, da se prijavijo na srečanje koroških partizanov pod Storžičem, ki bo v nedeljo, 1. julija, v Lomu pod Storžičem, na občinskem odboru 72B NOV Jesenice, Titova 86.

Prijave zbiraemo do četrtega, 28. junija. Vsak udeleženec prispeva za prevoz 30 dinarjev, razliko krije pododbor koroških partizanov. Odhod avtobusa bo ob 8. uri izpred poslopja skupščine občine Jesenice in bo ustavljal na vseh avtobusnih postajah do Žirovnice.

POSVETOVANJE O SPLOŠNI LJUDSKI OBRAMBI IN DRUŽBENI SAMOZAŠČITI

MEDOBČINSKO POSVETOVANJE IN DOGOVOR O USPOSABLJANJU DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV ZA NALOGE SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE, VARNOSTI IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE V MIRU, IZREDNIH RAZMERAH, OB NEPOSREDNI VOJNI NEVARNOSTI IN V VOJNI.

V sredo, 13. junija je bilo v Kranju medobčinsko posvetovanje usposabljanja delovnih ljudi in občanov za naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Iz uvodnih misli in poročila pomočnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo Toneta Zadnikarja je bilo razvidno, da socialistična samoupravna Jugoslavija na mednarodnem področju dosledno spoštuje načela miroljubne politike in se vedno bori za ohranitev miru in za miroljubno sodelovanje med državami in narodi. Naša zunanja politična usmeritev pa nas ne odvezuje spremljanja in realnega ocenjevanja dogodkov in gibanj v mednarodnih odnosih zlasti tistih, ki vplivajo ali bi lahko vplivali na vojaško-politični položaj Jugoslavije kot neodvisne in neuvrščene države. Glede na kompleksnost svetovne situacije, zlasti v nekaterih delih sveta in praksi, da se vojaška sila zelo pogosto uporablja za reševanje spornih vprašanj med državami, se vsiljuje logičen sklep, da ni mogoče izključiti možnosti napada na Jugoslavijo kot neodvisne in neuvrščene države. Zato se je naša država že zdavnaj trdno odločila, da bo za vsako ceno branila svojo svobodo in neodvisnost pred katerikoli napadom in pred kakršnimkoli napadom ter da se bo zaradi tega že v mirnem času čim bolj pripravljala za vodenje splošne ljudske obrambe in vojni.

MESTO IN VLOGA KRAJEVNIH SKUPNOSTI V SPLOŠNI LJUDSKI OBRAMBI

Velja omeniti, da je bilo na posvetovanju večkrat poudarjeno, da je krajevna skupnost skupaj s TOZD v sistemu splošne ljudske obrambe temeljni dejavnik in da je od njene pripravljenosti in usposobljenosti za obrambo in zaščito (s čimer se mišljeno delovni ljudje in občani, ki živijo in stanujejo na njenem območju) odvisno uspešno in vseobsežno vodenje splošne ljudske obrambe.

Takšen pomen krajevne skupnosti v sistemu splošne ljudske obrambe izhaja iz njene samoupravne funkcije, oziroma iz tega, ker opravlja zadeve, ki so v zvezi z neposrednimi interesi prebivalstva in sicer tako, da zagotavlja popolno udeležbo delovnih ljudi in občanov pri njenem delu in delovanju. Uveljavljanje in opravljanje zadev na področju splošne ljudske obrambe ne more biti stvar posameznikov in zgolj ozkega kroga ljudi, temveč vseh delovnih ljudi in občanov, ki živijo v krajevni skupnosti. Le s takšnim delom je mogoče zagotoviti podružbljanje sistema splošne ljudske obrambe, v čemer imajo delovni ljudje in občani vse pravice in dolžnosti.

Naloga, ki jih imajo krajevne skupnosti na področju splošne obrambe, je treba konkretno določiti v njihovem obrambnem načrtu, in sicer v skladu s specifičnostmi in ocenitvami, ki so predvidene v obrambnem načrtu občine, ki pa ga je treba v skladu z razvojem in novimi spoznanji stalno izpopolnjevati.

VLOGA SZDL V SISTEMU DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Izpeljati je treba takšno organiziranje socialistične zveze, ki bo omogočalo, da bo kot demokratična zveza vseh delovnih ljudi in občanov in enotna fronta vseh organiziranih socialističnih sil v sistemu neposredne socialistične demokracije, lahko v vseh družbenih celicah zagotavljala dogovarjanje in usklajevanje vseh interesov tudi pri uresničevanju družbene samozaščite. Aktivnost organizacij socialistične zveze in vseh drugih družbenopolitičnih in družbenih dejavnikov pri zagotavljanju pogojev za celovito opredeljeno varnost delovnih ljudi in občanov mora postati njihova trajna naloga.

Doseči moramo stalno usklajevanje in izpopolnjevanje programov družbenopolitične aktivnosti. Pri tem imajo posebno vlogo koordinacijski odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri občinskih konferencah SZDL oz. ustreznih organi krajevnih konferenc SZDL v krajevnih skupnostih. Ti so odgovorni za usklajevanje in učinkovito izvajanje družbenopolitičnih dejavnosti na tem področju. Koordinacijski odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri občinskih konferencah SZDL pa morajo ob tem tudi veliko bolj kot doslej,

konkretno pomagati pri uresničevanju nalog v zvezi z uveljavljanjem družbene samozaščite.

V skladu z interesi, zaradi katerih se delovni ljudje in občani združujejo v družbene organizacije in društva, je treba v njih doseči širšo in bogatejšo vsebinsko aktivnost na področju družbene samozaščite. Njihova pozornost in akcija morata biti usmerjeni zlasti v uresničevanje konkretnih nalog, pri čemer je treba še posebej upoštevati specifičnosti posamezne organizacije in njeno bogatitev z moralno-političnimi razsežnostmi, ki v konkretnih aktivnostih na področju družbene samozaščite utrjujejo socialistično zavest delovnih ljudi in občanov.

Poseben poudarek bomo morali v prihodnje nameniti spoznavanju idejnih in teoretičnih izhodišč družbene samozaščite, razumevanju vseh njenih smotrov ter usposabljanju delovnih ljudi in občanov za uspešno uresničevanje konkretnih družbenopolitičnih nalog. Da bi dosegli zaželeno rezultate, bo treba celoviteje urediti sistem usposabljanja na tem področju in prilagoditi izhodiščem in smotrom družbene samozaščite vsebino učnih programov tudi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Ta proces mora potekati stalno kot enakovreden sestavni del vseh izobraževalnih programov, ki izhajajo iz splošnih družbenih razmer in spoznanj v konkretnih okoliščinah.

Na posvetovanju je bilo še posebej poudarjeno, da morajo pri izdelavi obrambnih načrtov in programa družbene samozaščite na ravni občine popolnoma enotno sodelovati vsi družbenopolitični dejavniki (ZK, SZDL, ZZB NOV, ZRVS in vse obrambne strukture). Namesto predavanja iz področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, pa naj se v bodoče organizirajo neposredni razgovori z delovnimi ljudmi in občani, s čimer bi dosegli, da bi delovni ljudje in občani resnično uveljavljali svoje pravice in interese pri podružbljanju družbene samozaščite.

RAZPRAVA IN SKLEPI

V razpravi so predvsem opozorili na pasiven odnos do kmetijstva v planinskih območjih. Prepogosto se

dogaja, da njive in travnati svet prerašča gozd ali grmovje. Znano pa nam je, da so tudi na planinskih območjih dosti idealni pogoji za pridelovanje raznih poljščin in vzrejo živine. Živinoreja je v stalnem upadanju, čeprav nam je znano, da nam bi bilo meso, mleko in sir iz teh območij v času izrednih razmer ali vojne še kako dobrodošlo. Obnovitev in usposobitev mlinov, sirarn, žag in vodnih izvirov naj bi bilo v bodoče zapisano tudi v akcijskem programu družbene samozaščite. Kritično pa so spregovorili tudi o odnosu naših arhitektov pri adaptaciji kmečkih hiš na področju, kjer smo ostali praktično brez kmečkih peči za peko kruha, kjer pa se poraja tudi vprašanje, če bi ga še kdo znal speči. V urbanih naseljih oziroma modernih stanovanjskih soseskah, kjer smo praktično brez dimnikov bi vsekakor kazalo ohraniti še kakšen štedilnik na trdo gorivo, ki bi bil vedno možna rešitev, če nam zmanjka elektrike ali plina.

Razpravljavci so tudi opozorili, da naj se navedeni problemi rešujejo v okviru akcije Nič nas ne sme presenetiti, kje bodo delovni ljudje in občani čimprej prišli do spoznanja, da je program družbene samozaščite njihova vsakdanja potreba.

Jože Urh

»NIČ NAS NE SME PRESENETITI«

V sredo, 20. junija, je bila v krajevni skupnosti Planina pod Golico akcija civilne zaščite pod naslovom: »Nič nas ne sme presenetiti«. Sodelovali so še gasilci, obramba za SLO in NO. Akcija je potekala v sklopu dneva civilne zaščite. Imela je predvsem mobilizacijski pomen in je poleg moralno političnih vrednot in zavesti prispevala k nadaljnjemu izpopolnjevanju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Akcija je potekala zelo dobro tako, da so vsi vaščani dobili vpogled, kaj je treba storiti če pride do napada diverzantov. Na vaji sta bila prisotna tudi sanitarna inšpektorja, ki sta vzela analizo vode in dala štabu za CZ potrebna navodila za zaščito prebivalcev pred obolenjem v slučaju okužbe vode. Prisotna pa sta bila tudi poveljnik in načelnik občinskega štaba civilne zaščite, ki sta vajo pozitivno ocenila.

J. Razinger

PRAZNOVANJE PRAZNIKA KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ

Na skupni seji krajevne konference SZDL in skupščini delegatov krajevne skupnosti Plavž so 9. marca letos sklenili, da bo 4. julij praznik krajevne skupnosti Plavž. Na ta dan so se namreč na Mirci sestali člani odbora OF Jože Šavli, Mirko Frnkič in Ivan Kavčič s prvim ilegalcem Stanetom Bokalom in osnovali prvo ilegalno skupino, ki se je 29. julija 1941 vključila v Cankarjevo četo.

V krajevni skupnosti Plavž se vneto pripravljajo na prvo praznovanje svojega praznika. Osrednja svečanost bo v torek, 3. julija, in sicer slavnostna seja skupščine delegatov in krajevna konferenca SZDL ter predstavnikov družbenopolitičnih in družbenih organizacij. Proslava, ki bo združena s kulturnim pro-

gramom, bo v poslopju nove osnovne šole na Plavžu. Slavnostni govor bo imel Tone Varl, predsednik krajevne konference SZDL. Naslednji dan bo na igrišču v Logu Ivana Krivca tradicionalni balinarski turnir, 15. julija pa tradicionalno srečanje pri Žvagnu. Razen tega bodo izdali poseben bilten, v katerem bo sklep in obrazložitev o praznovanju krajevnega praznika ter opis razvoja največje jeseniške krajevne skupnosti.

B.

Krajevna skupnost Plavž — ki 4. julija prvič praznuje svoj krajevni praznik

PRIPRAVE NA DEVETO SREČANJE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN JUGOSLAVIJE

Vse makedonske občine oziroma regije se že nekaj časa pripravljajo na deveto srečanje rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, ki bo tokrat v SR Makedoniji od 2. do 4. julija in bo sklenjeno z osrednjo proslavo v Štipu, na kateri bo slavnostni govornik tovariš Lazar Mojsov, član CK ZKJ.

Prvo srečanje je bilo pred devetimi leti v SR Bosni in Hercegovini na tleh legendarne Sutjeske z geslom ČUVAJMO IN RAZVIJAJMO BRATSTVO IN ENOTNOSTI NARODOV IN NARODNOSTI JUGOSLAVIJE. Srečanje je bilo s svojo vsebino in namenom globoko vgrajeno v program in politiko Zveze Komunistov Jugoslavije, da se okrepi enotnost in bratstvo samoupravne socialistične Jugoslavije, njena neuvrščena politika, ohranjajo pridobitve NOB in socialistične revolucije. Srečanja že devet let zapored manifestirajo značaj političnega delovanja in povezovanja ZRVS z mladino, borci, JLA in obrambnimi strukturami. Vedno potekajo v času praznovanja dneva borca — 4. julija in imajo vzgojni ter delovni značaj. Prispevajo h krepitvi bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in družbenopolitičnih sil v občinah, krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in drugih skupnostih.

Letos ima srečanje še posebno idejnopolitično obležje, saj bo tesno povezano z vsemi zgodovinskimi jubileji in obletnicami NOB, KPJ, SKOJ in naprednimi sindikati. Zbor

več tisoč rezervnih vojaških starešin bo pomenil nov dokaz politične osveščenosti in kontinuitete razvijanja in negovanja tradicij revolucije in NOB ter nadaljnjo krepitev bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Rezervni vojaški starešine gorenjske regije (občine Kranj, Jesenice, Škofja Loka, Trzin) bodo v času srečanja gostje makedonskih občin Berovo in Vinica. Rezervni vojaški starešine občine Radovljica pa bodo v času srečanja gostje občine Negotino.

Razgovori in izmenjava medsebojnih izkušenj pri delu organizacij RVS in seznanjanje z rezultati gospodarskega in družbenopolitičnega razvoja bo nov prispevek k nadaljnjemu utrjevanju bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Zvezo rezervnih vojaških starešin občine Jesenice bodo na srečanju zastopali: sekretar OK ZRVS Branko Markizeti, predsednik komisije za informativno dejavnost pri OK ZRVS Jože Urh in predsednik KO ZRVS Zirovnica Mirko Razinger.

Komisija za informativno dejavnost

Vezisti NOV — udeleženci seje na Mlaki (Foto B. Blenkuš)

OBČNI ZBOR VEZISTOV NOV GORENJSKE

Na seji področnega odbora vezistov NOV Gorenjske, ki je bila 22. junija na domačiji nekdanjega vezista Vinka Berceta na Mladi v Radovljici so sklenili, da bo letni občni zbor 4. julija ob 10. uri, in sicer na verandi gostišča Kunstelj v Radovljici. Pregledali bodo opravljeno delo in sprejeli izhodišča za bodoče delovanje. V okviru programa, ki ga je sprejel odbor vezistov Slovenije, naj bi bilo to predvsem: razvijanje tradicij narodnoosvobodilne borbe, udeležba in sodelovanje na proslavah, svečanostih in srečanjih, udeležba na pohodih ob obležjih NOV, skrb za spominska obeležja NOB, sodelovanje pri pisanju monografije vezistov Slo-

venije, podpora pri reševanju različnih zadev borcev, zbiranje sredstev za spomenik na Prtovcu, predlaganje najprizadenejših za priznanja in odlikovanja ter drugo.

Vsem udeležencem občnega zbora bodo izročili spominske značke. Po skromni malici bodo nato vsi odšli na tradicionalno proslavo dneva borca, ki bo ta dan z začetkom ob 14. uri na Mlaki. Poleg slavnostnega govora bo na sporedu bogat kulturni program. V njem bodo nastopili člani Linhartovega odra, moški pevski zbor in trije harmonikarji — partizani iz Rodin. Po slavnostnem delu bo prosta zabava in tovariško srečanje borcev NOV in ostalih občanov.

B.

Panorama Plavža — desno gradnja šolskega centra

CELODNEVNI SEMINAR O BODOČIH NALOGAH

V petek, 29. junija bo v Kranjski gori celodnevni seminar za vse sekretarje osnovnih organizacij zveze komunistov, ki ga organizira občinski komite ZKS Jesenice. Delali bodo v dveh grupah, tako, da bodo udeleženci lažje vodili razpravo o konkretnih vprašanjih, ki jih bodo obravnavali. Prva tema bodo družbenoekonomski odnosi, ki so jih

obravnavali na četrti seji CK ZKS in deseti seji občinske konference ZKS Jesenice. Sklepe so sekretarji že predhodno prejeli.

Pod drugo temo bodo obravnavali delovanje na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. O tem so obširno razpravljali na osmi seji občinske konference in že tudi sprejeli zaključke za nadaljnje delo. Sedaj ko v TOZD, delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih ustanavljajo oziroma konstituirajo posebna telesa za LO in družbeno samozaščito, obstoji vrsta nalog, ki jih bo treba ustrezno rešiti.

B.

»TO NI V NAŠI PRISTOJNOSTI...«

Delegacija skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v krajevni skupnosti Mojstrana je, nedavno tega, kot je povedal eden od udeležencev tega sestanka, obravnavala primer neke kmečke družine iz Podkuž, ki je zaradi invalidnosti gospodarja zašla v težak socialni položaj. Kmet ima namreč dva otroke, ki še hodita v šolo. Žena pa ima poskodovano hrbtenico, tako, da je bila pred leti celo nepokretna.

Tudi sin, ki se sicer uči za strojnega mizarja, kot pravi mati, ki sicer sedaj izgleda kot dobro, delno invalid, ker si je pri nekem »ekshibicijskem« skakanju šolarjev skozi šolsko okno, zdrobil pete. Hči učenka v trgovini, je že mati in žena. Njen mož je šofer in je veliko na terenu. Družina sicer živi le od kmetovanja.

Delegacija SPiZ je ob tem ugotovila, da reševanje tega problema ne sodi v njeno pristojnost pač pa v pristojnost SIS za socialno skrbstvo. Nekdo je menda dejal, zakaj pa ta kmet ni šel prej delat v Železarno. Problem ni od včeraj.

Pred leti je družini pogorel hlev. Gospodar je menda kmalu zatem, zaradi živčne razvratnosti, pravi žena, delno oslepel (no, vid se mu je pozneje izboljšal), pozneje pa ga je še dvakrat prizadelo. Preje je bil dedec, sedaj je kost in koža, upognjen. Dela s težavo. Dela kolikor more. Toda delati mora, če pa ni dohodka...

V krajevni skupnosti imamo probleme, za katere sploh ne vemo, mi je že lani dejal eden od članov komisije, ki si je po poljih ogledovala in ocenjevala škodo, ki jo je lani povzročila toča. Omenil mi je tega Voreta ali Oreta, kot pravijo pri hiši. Za problem smo torej vedeli že lani, ukrenili pa nismo ničesar.

Ne, odškodnine za točo nismo dobili, čeprav si je komisija škodo ogledala in čeprav je bilo tudi pri nas vse potolčeno. Nismo bili več v tistem pasu, pravi žena.

Kmetija stoji na ravnici, kakšnih 100 metrov od magistralne ceste Jesenice - Kranjska gora. Pa tudi mleka, ki bi lahko prinesel nekaj dohodka, nihče ne odkupuje, se hudeje žena. Na vsej Belci ne, ker KZK Kranj ni za to, navkljub vsem protestom vaščanov in pisanju po časopisih. Ludvik - voznik kombija KZK Kranj, ki prevažajo mleko iz Doline, se kar lepo pelje mimo, pravi žena.

(Mimogrede: Pa naj se komu zdi čudno, da časopisje ugotavlja, da po Gorenjskem grozi pokol živine, da se odkup mleka letos zmanjšuje. Problem je znan, družbenopolitične organizacije in drugi odgovorni pa se ne zmigajo...)

Huduje se tudi zato, ker nekaj let nazaj, ko je moža prizadelo, v LIP na Dovjem, ni dobila zaposlitve. Z utemeljitvijo, da zanj ni na razpolago prostega delovnega mesta. Lažje bi nam bilo, pravi, če bi bil pri hiši reden zaslužek, če bi imeli le eno kravo v hlevu (štiri imajo še). Tako pa tišimo, tišimo... Vidite, sosed, invalid, ki je bil zaposlen, ima osemsto jurjev pokojnine.

Ne govori o preprih, o skrbih, o jezi, o željah in pričakovanjih. Ne otem, kako vse to vpliva na družinske odnose, na otroke.

Pa mož od hčerke, vprašujem, ali kaj pomaga. Ja, vidite, danes poma-

ga (bilo je v nedeljo popoldne, ko so ob starem operem kolozcu, ki ga je podrl vihar, postavljali pilote, da bi vzdržal še nekaj let), sicer pa je veliko na terenu. Domov prihaja ob petkih popoldne utrujen. Ne more dosti pomagati.

Ne pritožuje se, ne hvali. Tišali bomo, dokler bomo mogli, pravi...

Še sreča, da ima dve sestri poročeni na Dovjem. Da sta pripravljeni priskočiti na pomoč v zadregi... Tako. Delegacija se meni o pristojnosti. Skupnost, organi skupnosti, službe organizacije... molče.

Pozabljajo, da je tudi kmetijstvo sestavni del združenega dela. Tudi zasebno. Da je važen element stabilizacijske politike. Da je v sodobnem kmetijstvu vse več mehanizacije - in invalidov. Da je to slaba propaganda za doseganje ciljev na področju kmetijske politike, ko želimo imeti več dobro obdelane zemlje, večji pridelek, cenejšo hrano, boljše odnose...

Kdo in kaj so torej Oretovi? So izolirani individui, ki se morajo spoprijemati s svojimi težavami kot vedo in znajo? So člani skupnosti, ki naj bi veljala za bolj humano od katerekoli druge? So njihove težave in stiske le njihov privatni problem? Smo do razmer v katerih nekdo odrasča in se oblikuje v osebnost (celovito socialistično osebnost?), ki naj bi dala svoj prispevek k izgradnji odnosov v skupnosti, lahko tako ravnodušni, je to privatni problem? To je temeljno vprašanje na katerega bi morali odgovoriti subjektivni dejavniki v krajevni skupnosti. Na katerega bi morali imeti pripravljen odgovor, še preden se vprašanje v praksi pojavi.

Najlažje je seveda reči: kaj mi mar težave drugih - dovolj je človeku njegova lastna skrb. Toda mar ni človek najvišje bitje za človeka. Mar ni ves marksizem usmerjen v akcijo, v to, da je treba spremeniti vse odnose v katerih je človek ponižan, zapuščen, zasluženo in zavrženo bitje (Marx).

Božidar Lakota

V SMOKUČU SO PROSLAVILI 50-LETNICO GASILSKEGA DRUŠTVA

V nedeljo, 24. junija, je gasilsko društvo Smokuč slavilo 50-letnico obstoja in uspešnega dela. V počastitev svojega delovnega jubileja so pripravili mimohod, katerega so se udeležili številni gasilci jeseniške, radovljanske in drugih občin iz Gorenjske, kot gostje pa so sodelovali tudi gasilci iz Ukeve in Kanalski dolini - Italija in iz Podklostra na Koroškem - Avstrija. Na svečanosti je govoril Ciril Jalen predsednik društva. Orisal je delo društva v preteklosti in nakazal kaj bo potrebno še narediti v prihodnje.

Ob tem naj omenimo, da je gasilsko društvo Smokuč v jeseniški občini eno najbolj delovnih, kar kažejo tudi rezultati tekmovanja. Člani, mladinci in pionirji se namreč

že vrsto let uvrščajo vedno med najboljše desetine. Imajo tudi žensko desetinico, ki je izurjena, tako kot moški in pripravljena za akcijo v primeru požara.

Društvo je veliko pripomoglo, da je tudi civilna zaščita na tem območju delovna in strokovno usposobljena.

Po govoru so sledili pozdravi in čestitke k jubileju predstavnikov jeseniške in radovljanske občine in drugih vabljenih gostov. Ob tej priliki so izročili namenu nov gasilski avtomobil in razvili prapor pionirjev gasilcev. V kulturnem programu je sodeloval pihalni orkester Jeseniških železarjev, ki je tudi s koračnicami spremljal mimohod.

B.

SKLEPI TURISTIČNEGA DRUŠTVA

Na seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice, ki je bila 7. junija so sprejeli več sklepov za nadaljnje delo. Podpirajo namreč predlog, da se prične z izdelavo projekta za vso Gornjesavsko dolino. Za izvedbo te naloge bo poskrbela posebna komisija, ki jo bodo ustanovili pri TD Kranjska gora. Sklenili so tudi da bodo izvedli 8. septembra, zato da se ga bodo lažje udeležili tudi šolski otroci. Ugotovili so, da se odvažanje smeti opravlja premalo. To povzroča, da so kontejnerji in smetnjaki prepolni, veter pa nato odnaša smeti čez in čez. Pri tem je žalostno to, da so šolski otroci pokazali res dober zglede pri očiščevalnih akcijah, kar pa je največkrat Sizičovo delo, ker ljudje tega ne spoštujejo, svoje pa naredi, kot že rečeno, tudi veter.

Zaradi tega, ker komisija za turistični promet in informativno službo

ni delavna, ker se štirje člani ne udeležujejo sej, bodo organizacije združenega dela, ki so te delegate delegirale zaprosili, da naj predlagajo druge. Ta komisija mora poskrbeti, da se dopolni floris Jesenic (na železniški postaji), boljše vzdržuje vremenenska hišica, sodeluje pri sestavi novega projekta in drugo.

Turistični podmladki so ustanovljeni na vseh osnovnih solah in tudi uspešno delujejo. V jeseni se bodo vključili v tekmovanje gorenjske turistične zveze.

Komisija za zgraditev drugega dela TRIM steze se bo v kratkem sestala in sprejela program dela za zgraditev treh brvi čez Jesenice, kar bo pripomoglo, da bo steza zgrajena po vsej dolžini. Tretja brv bo koristno služila tudi prebivalcem Zgoranjega Plavža, ker bodo po njej imeli veliko krajšo pot do trgovine na Bokalovi ulici.

B.

BILI SMO NA POUČNEM IZLETU

V četrtek, 14. junija, smo imeli učenci osnovne šole Prežihov Voranc poučno ekskurzijo v Gornjesavsko dolino. Izpred Gimnazije smo se odpeljali proti Hrušici. Hrušica leži na pobočju Karavank. Znana je po železniškem predoru v Avstrijo. Predor je dolg 7 km 925 m 23 cm. Po cesti se pripeljemo na Belo polje. Tu stoji dvoje spomenikov. Prvi je v spomin na kurirsko pot, drugi pa prikazuje trpljenje iz težkih dni NOB. Na tistem mestu so postrelili 46 talcev. Od tod smo se pripeljali na Dovje. Tu smo si ogledali znano vaško pokopališče. Tu sta pokopana dovški župnik Jakob Aljaž in planiški skakalec Janez Polda.

Od tod smo odšli v Mojstrano v park. Videli smo miniaturo Triglava in slapa Peričnika. Na poti proti slapu Peričniku smo opazili razvaline stare cementarne in potok Bistrice, ki se izliva v Savo Dolinko. Slap Peričnik je lepa izletniška točka, ki jo obišče vsako leto veliko obiskovalcev - tujih in domačih. Slap pada po navpični steni v globok tolmun. Odpeljali smo se skozi Martuljek, Kranjsko goro do malega jezera pri Jasni. Tu se združita Velika in Mala Pišnica in se kot Pišnica izliva v Savo Dolinko. Čas nas je priganjal pa tudi vreme, zato smo našo pot nadaljevali proti Ratečam in Podko-

renu. Po serpentinasti cesti smo se pripeljali do državne meje med Jugoslavijo in Avstrijo. Bili smo na gorskem prelazu Koren. Cariniki so imeli preveč dela s potniki, da bi nam povedali kaj o svojem delu. Zato smo si to ogledali in se odpeljali proti Ratečam.

Tudi tu je carinska postaja - mejni prehod med Jugoslavijo in Italijo. Je lepo urejen pa tudi potnikov ne manjka. Vsak dan potuje k nam in v tujino mnogo naših in tujih potnikov - turistov. Posedli smo v avtobus in se po lepi novi cesti odpeljali proti dolini Planice pod planiške skakalnice. Tudi v dolini Tamar smo bili. Tod izvira naša najbolj zanimiva reka Sava Dolinka.

Ceprav smo bili na poučni ekskurziji, pa nismo to opravili brez norčij. Odločili smo se, da se pošteno namočimo - ošpricamo z mrzlo, čisto, gorsko vodo. In res smo naredili tako. Čeprav smo bili mokri do kože, naše razigranosti ni bilo konca. Že smo mislili, kako bo tovaršica huda na nas, ona pa se nam je samo smejala.

Tako lepa je bila naša poučna ekskurzija. Mnogo lepot smo videli pa tudi mnogo lepega smo doživeli.

Bor Rojnik, 3. b OŠ
Prežihov Voranc

V petek, 22. junija je bila slavnostna seja občinskega štaba civilne zaščite občine Jesenice ob 20. juniju - dnevu civilne zaščite. O pomenu dneva civilne zaščite ter o akcijah enot civilne zaščite v okviru letošnje akcije »Nič nas ne sme presenetiti«, je spregovoril poveljnik občinskega štaba civilne zaščite Marjan Jelovčan. Pohvalil je delo enot v temeljnih organizacijah in skupnostih, opozoril pa je tudi na nekatere pomanjkljivosti pri organiziranju civilne zaščite v jeseniški občini. Zatem so na seji podelili značke civilne zaščite, ki so jih za uspešno in usestransko aktivnost prejeli: Ivanka Lorencič, Franc Bahun, Marjan Jelovčan, Ivan Klokočevnik, Franc Salberger in Anton Pene. (Tekst in foto: Janko Rabič)

TRENTNE DOSEŽKE CENIMO BOLJ KOT TRAJNE

Osvajalcem letošnjega nogometnega pokala, igralcem Reke, je bila podeljena nagrada po 160.000 dinarjev. Dobitnikom nagrade AVNOJ, kot najvišjega jugoslovanskega priznanja za različna področja ustvarjalnosti, pa bo po pravkar spremljenem zakonu, od letošnjega leta dalje, dodeljeno po nekaj več kot 100.000 dinarjev. Doslej so dobivali le okrog polovice te vsote. Medtem pa bo to priznanje delovnim kolektivom še naprej podeljevano le v obliki diplome in plakete.

Komendar je sicer odveč, toda za boljše ilustracijo vrednotenja ustvarjalnosti - noben ustvarjalec ne more živeti od zraka - si kaže ogledati še nekaj podatkov.

Njegoševa nagrada se podeljuje v višini 60.000 dinarjev, sedmojuljska - 40.000, NIN-ova za najboljši roman leta - 20.000, puljska zlata arena za režijo - 20.000, zlata arena za scenarij - 10.000, oktobrska nagrada mesta Beograda - 16.000, nagrada »Branko Miljković« in nagrada združenja novinarjev Srbije Svetozar Marković - 10.000...

Vrsta nagrad pa je povsem simboličnih: nagrada združenja novinarjev Hrvatske se podeljuje v obliki vlitega zlatega peresa. Politika nagraduje najboljše mlade samoupravljalce za dosežene rezultate z diplomom. Z diplomom in uro odhajajo z vsakoletnega festivala dela mladine Jugoslavije tudi naši najboljši mladi tekstilci, strugarji, avtomekaniki...

In še en primer iz športa. »Zvezdaš« so s tekmo proti Real Sportingu zaslužili 15.000 din, proti Arsenalu 20.000 din in West Bromwiciju 40.000 din. Ni znano (javno povedano), koliko so dobili za dve polfinalni tekmi s Hertom. Zvedelo pa se je, da so dobili 60.000 dinarjev akontacije...

Sicer pa vemo, da tudi stari Grki niso ravno štedili pri nagradah zmagovalcem in da so tudi zmagovalci gladiatorskih iger v starem Rimu prejeli lepe nagrade... Vemo pa tudi, da je vsaj moralno, modrost in tiho pesniško snovanje, ki vodi do samorazumevanja položaja človeka v svetu, do osvoboditve izpod raznih verskih, kulturnih in ideoloških predsodkov, s svojimi predznaki o plemenitosti duše in dobrote srca, prostosti in svobode, in nečesa trajnega in nena-domestljivega, vsaj na lestvici družbenih vrednot, vseskozi več veljalo kot trenutno izkazovanje fizične moči in spretnosti. In isto velja tudi za delo, vsakdanje delo, ki nas krepi z močjo svojega zgleda.

In tako se lahko vprašamo: zakaj naj bi bilo danes tisto trenutno več vredno kot nekaj trajnejšega, vzgojnega...?

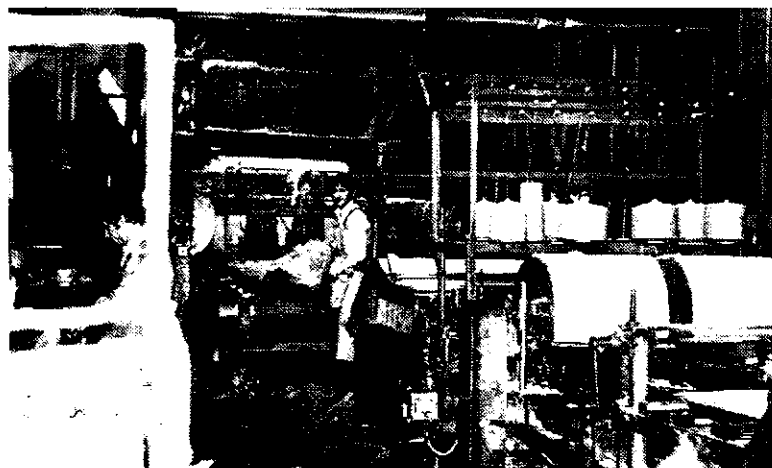
Božidar Lakota

ŽENSKÉ NA PLAVŽU USPEŠNO SODELUJEJO Z OSNOVNO ŠOLO TONE ČUFAR

Nova osnovna šola Tone Čufar na Plavžu se je zelo uspešno povezala z odborom za družbeno aktivnost žensk v krajevni skupnosti Plavž. Že v lanskem letu so se dogovorili, da bodo ženske v okviru svobodnih dejavnosti učile otroke kvačkati, plesti, izdelovati ročna dela z vezenjem, vozlanjem in podobno. Prizadevno delo je obrodilo uspeh.

Pod vodstvom in sodelovanjem mentorice: Gizele Velikonja, Marije Rajhman, Mije Azman, Slavke Robič, Marije Čebokli, Ivanke Uršič, Tončke Škerjanc, Anice Debevc in Stefke Mrak, je nekaj nad 50 učenek in učencev naredilo vrsto lepih ročnih izdelkov, ki so jih razstavili že za dan žensk. Od takrat naprej ta dejavnost ni popustila. Tako so učenci od 1. do 4. razreda te osnovne šole doslej izdelali številne lepe prtičke, brezrokavnike, pasove, nogavice, vzglavnike in drugo. Vse so razstavljali v prvem nadstropju šolskega poslopja, kjer so si izdelke z zanimanjem ogledali drugi učenci, vzgojitelji in starši.

B.

Obrat Izolirke TOZD Jesenice (Foto J. Rabič)

30-LETNICA IZOLIRKE TOZD JESENICE

V soboto, 23. junija so delavci Izolirke Ljubljana - temeljna organizacija Mineralna vlakna na Jesenicah, proslavili 30-letnico obstoja te delovne organizacije. Na proslavi, ki je bila v Ribnem pri Bledu so se zbrali delavci sedanje temeljne organizacije, predstavniki celotne delovne organizacije Izolirke iz Ljubljane, predstavniki trgovskih zastopnikov in upokojeni delavci.

Na proslavi je zbranim orisal pot Izolirke na Jesenicah v zadnjih tridesetih letih Slavko Rabič. Kot je poudaril, se je Izolirka na Jesenicah iz skromnih začetkov razvila v pomembno temeljno organizacijo, ki danes stoji pred številnimi obsežnimi nalogami. V začetku je proizvodnja potekala neposredno ob plavžih železarne Jesenice. Izdelava žlindre volne je potekala na zelo enostavnih napravah, pa kljub temu z vneto in elanom. Leta 1965 so začeli z gradnjo novega obrata na

nasipu Železarne, kjer še danes poteka proizvodnja.

V začetku je delalo le 14 delavcev, danes pa jih je v Izolirki na Jesenicah zaposlenih 80. V skladu z ustavno preobrazbo je v letu 1974 jeseniška enota postala temeljna organizacija v okviru delovne organizacije Izolirka Ljubljana. Odločanje in samoupravljanje se je tako še bolj približalo delavcem. Danes temeljna organizacija Izolirka na Jesenicah stoji še pred posebej pomembno nalogo. V načrtu imajo namreč selitev na novo lokacijo na Hrušico.

Na proslavi je spregovoril tudi predsednik poslovnega odbora delovne organizacije Izolirka Miha Berčič.

V kulturnem programu je nastopil pevski zbor iz Novolite in folklorna skupina kulturno-umetniškega društva Jaka Rabič Dovje-Mojstrana.

J. R.

KONEC JE POUKA, POČITNICE SO TU

Vsako leto učenci težko pričakujejo počitnice, tudi letos ni drugače. Osmi razred so zaključili že 15. junija in sedaj so v glavnem že vsi vpisani v poklicne in druge štiriletno srednje šole.

Ugotavljamo, da tudi letos ni bilo drugače kot v lanskem letu. Največje povpraševanje je bilo po štiriletnih srednjih šolah. Na »srečo« je le teh v naši občini kar precejšnje število, tako da učenci niso imeli prevelikih težav z vpisom. Kakšne posledice bodo nastale v prihodnosti zaradi takega usmerjanja, lahko samo predvidevamo. Kaj malo so nam mar potrebe združenega dela.

Preveč smo bili navajeni na to, da je bilo v preteklosti vseh kadrov premalo. Izgleda, da se ukrepov bojimo, dogovori pa že takoj na začetku zvedenijo in jih nihče ne spoštuje. Vprašanje je, če bomo s tako miselnostjo kaj spremenili v usmerjenem izobraževanju. Problem je tudi v tem, da smo dosegli takšno stopnjo materialnega udobja, da svojim otrokom želimo čimveč, nikakor pa ne samo poklicne šole. Večkrat prav ponesrečeno uporabljamo izrek: »Uči se, da ti ne bo treba delati!«. Učenci se pridno učijo, da jim ne bo treba »delati«. Opredeili smo se, da je edino merilo za nagajanje delo, sami pa razmišljamo, kakšno šolo bomo izbrali otrokom, da ne bo potrebno delati. Skorajda bi človek verjel, da je delo prišlo iz mode.

Tisti učenci, ki so vpisani v štiriletno šolo, bodo do 1. septembra uživali brezskrbno počitnice. Učenci, ki so se odločili za poklicne šole pa bodo brezskrbnost zamenjali že s prvimi delovnimi obveznostmi, saj bodo 1. julija že pričeli s praktičnim izobraževanjem v organizacijah s katerimi imajo učne pogodbe. Torej otroštva je konec, začnemo se obveznosti.

Tudi gimnazijci in učenci drugih štiriletnih srednjih šol končujejo v teh dneh svoje izobraževanje. Znojijo se ob zahtevnih maturitetnih vprašanjih in razmišljajo o potrebnosti takega zaključnega izpraševanja.

V desetih dneh, kolikor imajo časa za intenzivnejše študiranje, se res ne da kaj globokoumnega naštudirati.

SAMOSTOJNA LIKOVNA RAZSTAVA ZDRAVKA KOTNIKA

V petek, 29. junija bodo ob 18. uri v avli osnovne šole 16. december v Mojstrani, v počastitev dneva borca, odprli samostojno slikarsko razstavo člana likovnega kluba DOLIK in domačina ZDRAVKA KOTNIKA.

ZDRAVKA KOTNIK je bil rojen 15. marca 1919 v Mojstrani, kjer tudi živi in ustvarja. Že zelo zgodaj ga je zamikalo, da je v roke vzel čopič in začel na papir in platno zapisovati izredno lepo in zanimivo okolico kjer je živel. Po zmagovitih narodnoosvobodilnih borbi, v kateri je kot partizan aktivno sodeloval, je njegovo likovno – ustvarjalno dejavnost dozorovala. Leta 1963 se je vključil v likovni klub DOLIK (domači likovniki) pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, kjer so že od februarja 1946 organizirano delovali slikarji iz bližnje in daljne okolice. Svoj likovni izraz je še nadalje izpopolnjeval in je postal resnični mojster likovnega izražanja svoje domače krajine in gorenjske arhitekture. S sodelovanjem na številnih razstavah, za katere so dela strogo žirirana, v slikarskih kolonijah in v samem DOLIKU je izpopolnjeval in izpopolnjuje svoje slikarsko znanje. Slikar sodi med najbolj ustvarjalne člane DOLIKA, kar dokazuje tudi njegova redna udeležba na kolektivnih slikarskih razstavah DOLIKA in že njegova sedma samostojna slikarska razstava.

Svojo novo samostojno slikarsko razstavo je pripravil v počastitev DNEVA BORCA.

SODELOVANJE NA RAZSTAVAH: na vseh kolektivnih razstavah likovnih del članov DOLIK od leta 1963 dalje.

SAMOSTOJNE RAZSTAVE: Mojstrana (1965, 1966, 1968, 1973), Jesenice (1968, 1971).

Upamo, da bomo v usmerjenem izobraževanju spredeli, da je taka oblika zaključevanja nesmiselna, predvsem nesmiselna za tiste šole, ki še ne usposablja za poklic. To pa velja predvsem za gimnazijo. Sicer je pa gimnazija v zadnjem obdobju doživela precej kritik. Očitajo ji, da je preveč humanistično usmerjena, da daje prevelik poudarek družboslovnim in jezikoslovnim predmetom in da močno zanemara naravoslovno-matematično področje. Razen tega moramo vedeti, da v gimnazijo odidejo v glavnem vsi najboljši učenci iz osnovne šole, da je bila nekdanja šola za »elite«. Vsi ti učenci pa res nimajo velikih možnosti razvoja svojih sposobnosti, saj morajo vsi obvladati vse v enakem obsegu. Da je temu tako se vidi tudi po tem, da se v večini odločajo za študij družboslovnih in filozofskih znanosti (filozofska fakulteta, pravo, visoka šola z organizacijo dela itd.).

Sicer se pa v šoli, kjer vidiš štiri prazne stene in še te včasih neokusno pokracane, res ne da kaj več narediti na naravoslovnem-matematičnem področju. Marsikdo mi bo očital preveliko kritičnost, vendar kar je res, je res in če previdno molčimo in zamegljujemo probleme, nikomur ne koristijo, najmanj pa vzgoji in izobraževanju.

KAJ PA USPEH?

Glede na izkušnje prejšnjih let lahko zagotovo trdim, da ne bo letos nič drugače kot prejšnja leta. V osnovni šoli načeloma vsi učenci napredujejo v višji razred. Prav je tako. Obstaja pa bojazen, da smo preveč hitro zadovoljni in da ob učnem uspehu, ki je zelo dober, mislimo, da smo že vse storili za kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela.

Resnica je samo delna. V zadnjem času na tem področju stagniramo. V izobraževanje prepočasi uvajamo sodobne metode. Neustrezna strokovna usposobljenost je za nekatere predmete že prav zaskrbljujoča. Če nimaš šoferskega izpita ne smeš voziti avtomobila, vzgaja in izobražuje pa lahko vsakdo, res čudno, da znamo svoje delo tako razvrednotiti.

Tudi celodnevna šola ne razrešuje teh problemov. Kvaliteta dela bo še vedno ostala naloga učitelja in ne učenca.

Čeprav nimamo zanesljivih raziskovalnih ugotovitev pa lahko na osnovi izkušenj zatrdim, da celodnevna osnovna šola močno pripomore razvoju vsestranske osebnosti, seveda če je strokovno dobro organizirana in če se angažira celoten učiteljski kolektiv. Jeseniška občina je pravi fenomen v razvoju celodnevne osnovne šole. 47 % učencev je že vključenih v to obliko dela. V nekaterih drugih občinah ni takega interesa za »novo šolo« in če bo v teh občinah proces uvajanja COŠ še naprej tako počasen, nas do leta 2000 ne bodo dohiteli. Vse to pa je obenem tudi dokaz, da družbenopolitični faktorji, ki nastopajo kot gonilna sila pri preobrazbi šolstva v naši občini, zaupajo novi obliki šole in vedo, da bremena, predvsem materialna, niso zamen.

KAKO BODO NAŠI OTROCI LETOS LETOVALI?

Na morju v našem otroškem letovišču v Novigradu, ki je pod vodstvom občinske zveze DPM, je na letovanju že druga izmena. V vsej sezoni se bo izmenjalo preko 800

otrok in to je obenem tudi najbolj organizirano letovanje v naši občini. Novo vodstvo občinske zveze DPM pod vodstvom tov. Podlesnika je vzorno pristopilo k vodenju ene najpomembnejših organizacij, ki tudi največ stori za našega otroka. Vodstvo upošteva vse strokovne nasvete in rezultati so že vidni, saj je bilo izvedeno kar lepo število akcij z namenom: dati čimveč lepega otroku. Moti me pa mačehovski odnos do te organizacije. Interesne skupnosti namenijo DPM premalo sredstev za tako uspešno in pomembno delo z mladimi. Zavedati se moramo, da je otroško letovišče v Novigradu eno najlepših in da se otrok v njem resnično prijetno počuti. Kakšno bo to letovišče, kako ga bomo vzdrževali, ni samo problem vodstva DPM, ampak vseh interesnih skupnosti, ki se ukvarjajo s skrbjo da bo naš otrok imel čim več. Majhne dotacije kažejo, da je še vedno prisotna proračunska miselnost in da je še daleč do svobodne menjave dela.

... IN ŠOLA V NARAVI

Že leta se v naši občini prizadevamo, da bi uspeli organizirati šolo v naravi. Pravega razloga, da to te organizacije še ni prišlo, ne poznam, prav gotovo pa nekateri mislijo, da je to nepotrebno tratenje denarja, zato se prav nič zavzeto ne potegujejo zanjo. Smo pa ena redkih občin, ki ni uspela niti pozimi niti poleti organizirati take oblike dela z otroki. Potrebno pa bi bilo zelo malo sredstev, da bi spravili vsako leto en letnik na organizirano učenje plavanja. Dovolj bi bilo že 20.000 dinarjev na oddelek. Kdo bo o tem razmišljal?

VZGOJNO VARSTVENA ORGANIZACIJE IN POČITNICE

Starši naših predšolskih otrok bodo letos močno razmišljali kaj storiti: ali iti z otrokom na zaslužen dopust in počitnice ali pa ga raje imeti v vrtcu. Če bodo odšli z njim na počitnice ali pa če bo otrok želel mesec dni ostati doma, tako kot šolarji, bo to prostost moral drago plačati, saj mu bo varstvena ustanova zaračunala vso režijo. Ta pa ni majhna, giblje se od 800 – 1.000 din. Resnično, draga prostost. Nekaj pa s tem le ni v redu, saj v Zirovnici in Kranjski gori razmišljajo, da te režije ne bi zaračunavali. Na Jesenicah in Koroški Beli pa odločno stojijo na stališču, da starši morajo plačati režijo tudi v poletnih mesecih, čeprav otroka ni v vrtcu.

Vse to se lahko dogodi, saj so vse te ustanove združene v enovito delovno organizacijo VIZ Jesenice in ni časa, da bi se ustrezno dogovorili in pametno postopali, gotovo bo pa še čas za to, saj se nekateri jeseniški starši že močno razburjajo. Starši bi morali vedeti, da v tem primeru niso osamljeni, da imajo v skupščini otroškega varstva svoje delegate v zboru uporabnikov in da jih ti delegati morajo zastopati. Mogoče bo pa znal kdo zastaviti kakšno neprijetno vprašanje. Ko sem se pogovarjal s pedagoško svetovalko za predšolske ustanove mi je rekla: »Tako zmedo imate samo na Jesenicah. Veseli bi morali biti, da so otroci lahko čez počitnice čimveč s starši, saj jih že med letom preveč odtrgujemo in obremenjujemo, pri vas so pa taki starši kaznovani, saj to skrb za otroka drago plačujejo.«

Mogoče bodo te besede koga prizadele, vendar počitnice so dolge in časa za razmislek je dovolj. Učenci, vi se naučite sonca in naj vas nič ne moti, saj to so problemi nas odraslih. Torej, trikrat hura za počitnice!

Anton Dežman – pedagog

KONCERT MLADOSTI, SVEŽINE IN GLASBENEGA ZNANJA

V petek, 15. junija, je bil v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah zaključni koncert učencev glasbene šole Jesenice.

Ameriški pedagog J. Carter je v eni od svojih knjig zapisal: »Izredno nadarjeni otroci prekašajo povprečne vrstnike po intelektualnih zmognostih, izvirnosti, usmerjenosti svojih ciljev, zrelosti in samostojnosti.«

Ta citat zelo dobro ponazarja izjemen koncert učencev glasbene šole Jesenice, ki ga je priredila ob koncu šolskega leta. S tem koncertom je glasbena šola želela prikazati enoletne in večletne dosežke svojih učencev in njihovih učiteljev. Poleg tega je glasbena šola želela opozoriti na glasbeno nadarjene otroke, ki nimajo možnosti, da bi pokazali svoje znanje z nastopi na neki podobni prireditvi – koncertu pred velikim auditorijem. Seveda vsi nadarjeni in zaslužni učenci niso mogli nastopiti, ker takih je še toliko, da bi izpolnili program vsaj še enega celovečernega koncerta.

Glasbena šola je z nastopom velikega števila nadarjenih učencev od prvega do desetega razreda v celoti dosegla svoj namen, saj so NEKATERI nastopajoči učenci zares pravi mali umetniki – »mali Mozarti«. Tokrat ne bom omenjal in opisoval pravilno ali nepravilno zastavljeno programsko politiko in učne načrte glasbene šole, saj je o tem Železar pred kratkim obširno poročal. Ob tem uspešnem koncertu mladih nadarjenih glasbenikov nam misli uhaajo prav k njim in njihovim problemom, kako izboljšati možnosti in sistem njihovega umetniškega izobraževanja. Znano je, da vsak učenec glasbe v ta »dopolnilni« pouk vloži izreden trud in veliko časa, ker samo tako je mogoče, da nadarjenost pride do izraza. Delovni teden učenca glasbe je veliko »daljši« od tistih, ki se ne učijo glasbe in dvakrat »daljši« od odraslih ljudi!

Neskladnost med tako imenovanim rednim izobraževanjem in strokovnim – glasbenim usposabljanjem je ena od poglavitnih tem, katero bi bilo potrebno čim prej prilagoditi rednemu in dodatnemu izobraževanju. Če že ne drugo, naj bi učenci glasbene šole v osnovnih šolah, kadar gre za dodatne obveznosti, imeli prednost, da lahko več časa posvetijo glasbeni izobrazbi. Treba je razumeti, da vedno ne gre za otroke, ki so žrtve pretiranih ambicij svojih staršev, čeprav so tudi take izjeme, temveč za take otroke, ki v najbolj zgodnji mladosti pokažejo izrazit talent za glasbo. Vsi se zavedamo, da je tu vmes še cela vrsta težav, toda težave je potrebno postopoma odstranjevati in mladim ljubiteljem glasbe čimprej omogočiti, da izkoristijo svojo nadarjenost in ustvarijo svoje želje in želje okolice, v kateri živijo. To okolje pa je naša socialistična samoupravna stvarnost, v kateri se te stvari morajo učinkoviteje reševati.

Teh nekoliko misli sem moral poudariti, ker imamo na Jesenicah veliko talentiranih učencev glasbene šole. Kar po dva ali trije otroci iz ene družine so učenci glasbene šole. Kakšen udeležbi bi bil za družine Čušin, Avsenik, Mesec in druge, če v glasbeni vzgoji njihovih otrok ne bo dovolj razumevanja. Verjamem, da NIHČE med ljubitelji glasbe in med tistimi, ki skrbijo za napredek glasbenega življenja in kulture nasploh, ne bi dovolil, da pride do pomislekov ali je izjemno glasbeno nadarjen otrok preletstvo ali blagoslov za starše?

Navzoče ljubitelje glasbe in vse nastopajoče je pozdravil ravnatelj glasbene šole Jesenice Janko Pribičič. Nato se je začel program, ki je vseboval 32 točk. Koncert je otvoril pevski zbor cicibanov šole pod vodstvom njihove mentorice Ivanke Trnka. Zapeli so dve pesmi J. Kuharja in pesem J. Bitenca, ob klavirski spremljavi Brede Avsenik. Sledil je harmonikarski orkester. Pod vodstvom Janka Pribičiča je zaigral Drugo rukovet S. Mokranjca in Plesno suito A. Herolda, pod vodstvom Rada Kleča. Program je nadaljeval godalni orkester pod vodstvom Dušana Filipiča. Izvedel je koncert za dve violini in orkester, solisti sta bili Marica Čušin in Marija Avsenik in koncert za blok flavto in godala II. in III. stavek, kot solisti sta nastopili Monika Košir in Alenka Podvratnik. Pravljica o mlademu junaku B. Arnič, s solistko Marto Mesec pri klavirju, je bila tretja točka godalnega orkestra. Tako je bil zaključen ta »orkestrski« del koncerta. Poslušalci so prisrčno pozdravljali razigranost cicibanov in resnost ter kvalitetno izvajanje skladb harmonikarjev, godalcev in solistov.

Pester program in dobro razporejene skladbe po vrstnem redu, niso dovoljevali nobenega predaha na odru niti v dvorani. Razigrani »Mozarti« so navduševali poslušalce. Seštrici Marta in Vida Mesec, učenki I.

in 3. razreda, sta v duetu violini, med prvimi razveselili poslušalce. Učenci klavirja Urška Rakovec, Urška Rebernik, Urška Čepulič in Božo Legat, učenci od 1. do 3. razreda so pokazali, da so na dobri poti glasbenega izobraževanja. Harmonikarja Vojko Ukmar in Mirko Omejc sta izvedla Mozartovo Turško koračnico in Korsakov Čmrljev let. Pridružili sta se jima Lili Čop in Mojca Legat z znano Dvorakovo Humoresko. Vsi so nam prikazali veliko tehničnih zmognostiv na harmoniki, za Mojco Legat pa lahko trdimo, da obvlada vse »skrivnosti« igranja harmonike, le delati – vaditi bo še potrebno. Telemanov trio za sopran, alt in bas flavto so izvedli Monika Košir, Barbara Malenšek, Maja Jamar in Mojca Ažman – klavir, zvočno čisto, skladno, muzikalno. Trio Avsenik (Marija – violina, Cilka – violina in Breda – klavir) je izvedel Grave in Alegro A. Corellija. Zahtevne skladbe so igrali muzikalno, za kar so bili nagrajeni z aplavzi. Trio Čušin (Marica, Branka in Zalka) je tudi na tem koncertu potrdil svojo izjemno nadarjenost, ki jim ob trdem delu zagotovo zagotavlja lepo glasbeno bodočnost.

Naslednjih dvanajst solo točk naj bi po »težini« skladb razvrstili v »posrebno težavno skupino«. Violinisti Vida Mesec, 3. r., Jernej Brence, 7. r., Marija Avsenik, 7. r., in Marica Čušin, 8. r., so se z zahtevnimi koncerti za violino predstavili kot talentirani in zelo prizadevni učenci z vsemi pozitivnimi glasbenimi posebnostmi. Skupino klaviristk so predstavljale: Ksenija Pejič, 5. r., Breda Avsenik, 7. r., Maja Komel, 7. r., Nada Šavor, 6. r., Mojca Ažman, 6. r., in Zalka Čušin, 8. r. O vseh vse samo v »suprelativu«. Nimamo prostora, da bi opisovali vse kvalitete teh glasbeno nadarjenih in nadvse pridnih deklet. Skratka, njihovo muziciranje je nekak pomeni. Naj Zalka, Ksenija, Breda, Maja, Nada in Mojca ne bodo prizadete, če rečemo, da so bile vse enako dobre, saj so skupaj z vsemi nastopajočimi sošolci in sošolkami PONOS JESENISKE GLASBENE VZGOJE. Ko je poslušalce začela »prevzemati« pozna ura, so se oglasili akordi trobilcev. Franci Ankerst, Miro Zima in Franci Richter, katerim je pomagal njihov pedagog Igor Marošević, so izvedli Madrigal za trobento O. di Lasoja. V zadnji točki koncerta se jim je pridružil še Leon Leskovšek, pozavna, nekdanji učenec te šole, sedaj dijak srednje glasbene šole v Ljubljani. Skupaj so izvedli Bertalijevo Sonato št. 1 Allegro.

Vse solo točke sta izmenično priklavirju spremljala Dejan Svetlin in Peter Kopač.

Za uspešen koncert so poleg nastopajočih učencev enako zaslužni prizadevni učitelji glasbene šole z ravnateljem Pribičičem na čelu, ki so v celoletnem delu dali velik prispevek k tako dobremu uspehu in potrdili na začetku citirano misel o intelektualnih zmognostih, izvirnosti, usmerjenosti ciljev, zrelosti in samostojnosti.

Franjo Ropret

FOLKLORNA SKUPINA BLED ZELO USPEŠNO DELUJE

Folklorna skupina KUD Bled ima 18 aktivnih članov – plesalcev in instrumentalni ansambel, ki ga sestavljajo trije harmonikarji, kitarist in kontrabas. Skupina ima vaje trikrat na teden, ki jih vodi koreograf Rudi Makra, organizacijski vodja pa je Franci Pavlič. Skupina je zelo aktivna, saj pogosto nastopa na Bledu, v Kranjski gori, Ljubljani in še drugod za turistične potrebe, ob raznih sprejemih, na številnih proslavah, srečanjih in podobno.

Skupina pleše gorenjske, prekmurske, istrske in vojvodinske pleske. Kostumi so v glavnem last KUD, nekateri pa imajo tudi svoje. Plesalci kot tudi vodstvo si prizadevajo, da bi tudi v Gornjem delu folklorne skupine zaživelo. V načrtu imajo, da bi skupaj s plesalci iz Gorij zaplesali še ples kot so Bunjevačko kolo in Trno Mome, ki zahtavata večje število plesalcev. Prepričani smo, da jim bo to ob vztrajnosti kakršno imajo, to tudi uspelo.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Del udeležencev ob nedavni proslvi v Zirovnici, ko so osnovno šolo naimenovali po Gorenjskem odredu (Foto B. Blenkuš)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Legson KAYIRA: **Pripornik**. Roman. Pomurska založba 1979. (Mostovi z Malavijem.) Mogoče bi za uvod moral spregovoriti nekaj besed o zbirki. Brez zvišenih pohval v slogu »le tako napreje, zgolj z lastnega profesionalnega stališča. V zbirki MOSTOVI izhajajo prevodi iz manj znanih, obrobni in novih književnosti. V teh romanih je opisano največkrat patriarhalno življenje, glavni junaki so pripadniki revnih slojev; iz tega povsem naravno sledi, da prevladuje socialna tematika in da tudi uporniški motivi niso izjema. Kako se na to odzivajo naši bralci? Priznati moram, da množičnega povpraševanja ni bilo; vendar je večina knjig iz te zbirke stalno v obtoku. Določen krog bralcev se torej stalno zanima za knjige, za katere vedo, da jim ne prinašajo senzacionalnih zapletov ali česa podobnega.

O razlogih za to, da se množični bralec navadno izogiba literature obrobni narodov, sem že večkrat ugal. Ob romanu **Pripornik** mi je postalo jasno še nekaj. Zemljepisna, časovna in predvsem »kulturna« oddaljenost pri tem nikakor ni brezpomembna. Ko bereš roman, ki opisuje neko neznano okolje, vidiš da umetnost nikakor ni nekaj nadčloveškega. Če okolje poznaš, slediš predvsem tistemu posebnemu, kar pripoved prinaša v zavest. Če je okolje neznano, se ustavljaš predvsem ob informacijah, ki ti šele pojasnjujejo, zakaj osebe v romanu mislijo, čutijo in delujejo tako, kot se kaže.

Od vsega začetka sem menil, da lahko pričujoči roman predstaviš tako, da govoriš samo o umetniški »občeloševski« plati in se izogneš vsem drugim razlagam. Vendar pa se sam nisem mogel slediti zgodbi, ne da bi se prej pozanimal, v kakšni deželi se ta zgodba dogaja. Je svobodna, ali v njej, kakor v pravljicnih deželah, vlada hudobni kralj? In v kakšnem odnosu je do tega kralja avtor?

O vsem tem sem se lahko podučil iz spremene besede, katere avtor je prevajalec Jože Fistrovič. Vsem, ki bojo vzeli pričujočo knjigo v roke, svetujem, naj storijo isto. Vse, kar je v knjigi umetniško ali kako drugače mikavno, je namreč tako ali drugače povezano s politikom.

To, kar se zgodi junaku tega kratkega romana Napolu, ima namreč političen predznak — pa čeprav je Napolo sam skozinskoz apolitičen tip. Petdesetleten kmet je, vse življenje ga je po malen pestila kilavost; in zdaj se je lepega dne odločil, da se bo napotil v mesto k belemu zdravniku. V podlogi sukniča ima nekaj denarja, izkupiček od živine, ki jo je v ta namen prodal tik pred odhodom. Vrniti pa se mora še pred začetkom deževne dobe: takrat mora namreč obdelati njivo, sicer grozi lakota njemu in svojcem, se pravi ženi in hčerki.

Do tod je vse razumljivo na »občeloševski« način. Vendar je deževna doba nastopila, Napolo pa se ni vrnil v svojo vas. Kaj se je zgodilo? Napolo je običajl v nekem taborišču. (To pa že ni več razumljivo brez dodatnih pojasnil.)

Napolo so zaprli zato, ker je v tej deželi vsakdo, ki potuje peš, oblastem sumljiv. Možakar pa je potoval peš, saj se je z avtobusom nekaj zataknilo: več dni ga je skupaj z drugimi potniki zamen čaka, potem pa je vzel pot pod noge, za popotnega tovariša pa se mu je vsilil brezposelni učitelj Hona, godrnjač in upornik.

Zdaj je treba brezpogojno povedati, v kateri deželi se to dogaja.

BONI ČEH RAZSTAVLJA NA BLEDU

Prejšnji teden so v festivalni dvorani na Bledu odprli slikarsko razstavo akademskega slikarja Bonija Čeha, ki se v zadnjem času vedno bolj uveljavlja v gorenjskem prostoru. Lansko leto se je namreč s samostojno razstavo predstavil tudi v Radovljici in na Jesenicah.

Njegova razstava na Bledu bo odprta do konca meseca. Razstavo na Bledu prireja kulturno umetniško društvo Bled in kulturna skupnost Radovljica.

Nikjer v knjigi ne piše, da bi bil to Malavi, vendar so razmere zelo podobne razmeram v prav tej deželi. Ves čas govorijo o voditelju — ta se v romanu imenuje dr. Zaddock — ga bodisi pretirano hvalijo ali pa označujejo kot krvoločnega tirana.

Vse to bi kajpak lahko letelo na resničnega predsednika Malavija. V prej omenjeni spremeni besedi je zapisana prenekatra kritična misel na račun režima v Malaviju, še zlasti na račun predsednika te države. Vmes pa je tudi nekaj razumevalnih in celo pohvalnih besed. Na primer: »Bandov absolutizem je pripomogel h gospodarskemu razvoju te dežele. K temu je pripomogla vrsta pametnih gospodarskih in političnih ukrepov. Med drugim je Banda preprečil, da bi se vaško prebivalstvo prehitro selilo v velika mesta.«

V tem grmu torej tiči zajec? Napolo je bil po vsem videzu žrtev ukrepa, ki naj bi vaščane zadržal doma na zemlji. Ali pa je bil morda žrtev voditeljevega boleznega strahu pred opozicijo?

Vprašanje je, ali se more bralec tako hladnokrvno opredeljevati. Pred sabo imaš posameznika, s katerim hočeš nočes moraš simpati-

zirati. Resda je že prileten, njegova bolezen je sicer mučna, pa ga ne dela prav nič herojskega. Komu je mar petdesetleten kmet iz devete dežele? In vendar je bralcu, če se je že enkrat spustil v vse to, ta kmet dosti bolj pomemben od splošnih, ekonomskih in drugih interesov vse dežele.

Napolo se v taborišču kar nekako znajde. Ni tak kot njegov sopotnik in sotrpin Hona, ki goji do vlade strupeno sovraštvo in ga skuša vcepiti tudi vsem drugim. Napolo ostane v svojem čustovanju neodvisen. Pri vsem tem pa je trdnosti od drugih. Ko ga ječarji skušajo pripraviti do tega, da bi delal zanje, se temu pogumno upre. In ko ga skupaj s tovarišem zvlečejo k reki, kjer naj bi ga likvidirali, je on tisti, ki se ne zlomi in ne prosi za milost.

Pač pa mu je bilo neznosno hudo, ko je videl, da se je začela deževna doba in da bi torej moral biti že doma pri svojem opravilu.

Je to političen roman? Da in ne. Ni ga mogoče razumeti zunaj političnih danosti. Vendar ne razsoja, in ne kaže poti, v njem je le ena jasna tendenca: kritika starega in zloglasnega načela, po katerem namen opravičuje sredstva.

Vokalni oktet žirovniške Svobode

SREČANJE PEVSKIH ZBOROV GORENJSKE — PRVI DEL

Pred nekaj tedni je bil Mengeš središče gorenjske pevске dejavnosti, saj je gostil del najboljših pevskih zborov iz kamniške, škofjeloške, jeseniške, radovljiske, kranjske in domaške občine. Kljub nekaterim pričakovanim in potrjenim razlikam med posameznimi zbori je bil vendarle večer v celoti vzeto lep glasbeni dogodek in nov dokaz, da se pevška kultura naših amaterskih zborov vztrajno dviguje iz že kar predolge in nič kaj razveseljujoče enolične programske ter izvajalske prakse. Ta je bila najbrž predvsem posledica tega, da do zadnjega časa ni bilo skoraj nobenih — niti občasnih — možnosti za vzgojo zborovskih dirigentov. Nekateri starejši so počasi opuščali utrudljivo in odgovorno delo z zbori, ki so največkrat delovali brez prave pomoči od zunaj, mlajših pa nismo sistematično izobraževali.

Potem se je počasi začelo premikati v organizacijskem in strokovnem usmerjanju. Ne povsod, predvsem pa tam, kjer so za delo dobili nove, mlade moči, ali pa tam, kjer so že izkušeni dirigentom boljše delovne razmere pogojevale novo upanje, dale moč za vztrajanje v poslu, ki je prav gotovo utrudljiv, odgovoren in večkrat tudi nevladen. Naj bo na tem mestu še enkrat napisano, da na toliko mestih ponovljena ugotovitev, da časopisni poročevalci ob mnogih prireditvah pripovedujejo o tistih, ki so po poklicni dolžnosti soudeleženi, prav s skupnimi besedami — dostikrat pa še to ne — pa omenijo kulturni del prireditve, ki ga praviloma izvajajo ljubitelji pevc, godbeniki, recitatorji in drugi. In še nekaj. Veliko prireditev je v delovnem času in brez razumevanja v organizacijah združenega dela, ki omogočijo izvajalcem odhod na prireditev, bi ne šlo. Mar je prav, da ti prispevki ostajajo skriti?

Morda je bil pozdravni govor v imenu domaške delegatske skupščine na koncertu v Mengšu eden od znakov, ki kažejo na drugačne odnose v organizacijah združenega dela, ki omogočijo izvajalcem odhod na prireditev, bi ne šlo. Mar je prav, da ti prispevki ostajajo skriti?

Od 77 pevskih zborov, kolikor jih je v pevskem združenju Gorenjske, jih je v Mengšu nastopilo šest, gostoval pa je koruški zbor iz Kotmari

vasi. Nastopajoče zore so določile občinske zveze kulturnih organizacij. Ponekod so se držali določila, da na teh srečanjih pojejo najboljši zbori, druge so se odločili za menjavanje, tako da dobijo možnost udeležbe vsi. Te dvojnosti večer ni preveč očitno pokazal, saj ni bilo zbora, ki se s svojim nastopom ne bi primerno postavil ostalim ob bok.

Moški pevski zbor Solidarnosti iz Kamnika slavi letos 60-letnico. Pod vodstvom Milana Trčka so zapeli tri pesmi, med katerimi je najbolj uspela Matetičeva Pesem svobodi, pa tudi Svarova priredba ljudske Oj, le mamka vi vi, medtem ko je bila Vodušková Ta hora ta čamino-va, nekoliko trši oreh.

Tudi zbor Alpina Ziri slavi, saj so ga ustanovili pred 15 leti. Zdaj ga vodi Slobodan Poljanšek. Od treh pesmi je poslušalce najbolj ogrela Krekova obdelava znane Marko skače, pri Srebotnjakovih Borih pa je potrebno omeniti lep tenorski solo.

Sledil je jeseniški ženski zbor, dobro poznan v svoji zvrsti med najboljšimi v Sloveniji. Od njega zmeraj pričakujemo dobro izbran in dobro izvajen spored. In morda smo pri takih boljših zborih običajno tudi bolj zahtevni. Dirigenta Milka Škobertna stejem med dirigente z bogatimi izkušnjami, ki prizadevno in z znanjem skušajo s svojimi pevskami zvesto slediti kompozicijski zasnovi daljših in razgibanih skladb, zahtevnejših, a zato muzikalno hvaležnejših. Zanje je najbrž primernejša zbranstvo, ki jo da celovečerni koncert, zato je bilo na srečanju nekaj drobnih napak, vendar niso mogle vplivati na celotno interpretacijo. Ta je bila dokaj prave pevске kulture. Tonsko in izrazno so bili vzorni tudi solistični fragmenti v pesmih Ob slovesu (J. Močnik), Čače moj (Matečič) in Pesme iz Prespe (Ohrida) (Bošnjaković).

Radovljisko občino je uspešno predstavil Moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart. Pri izvedbi štirih pesmi je bilo čuti stopnjevanje sigurnosti in doživljenosti. Slišali smo tiste zborovske prvine, ki prepričujejo, da bo zbor — sestavljen iz mladih pevcev — pod vodstvom pedagoga Janeza Forška uspešno sledil željam po sodobni usmeritvi v sporedu in obliki dela. Tudi pri tem zboru je potrebno ome-

Jeseniška razglednica

niti lep basovski solo v pesmi Jaz bi rad rudečih rož.

Med prijetna presenečenja večera spada nastop moškega zbora KUD Davorin Jenko Cerklje. Pred svojim jubilejnim koncertom, za katerega je bil dobro pripravljen, je z zahtevnimi pesmimi dokazal nenehen napredek. Mogoče bo njegov primer združevanja pevcev večjega območja pokazal prednosti pred cepljenjem sil na majhne skupine, ki niso vedno zmogne samostojnega življenja. Zbor je v Mengšu zapel z Jožefom Močnikom tri pesmi. Prva — Gallusova — je bila kot ogrevanje za lepo doživeto Gobčevo Petindvajset in za zanimivo, še malokrat izvajano Jezevo pesem Idile Jurija Vodovnika.

Domači Mešani pevski zbor je imel nekoliko smole, a je vseeno pokazal, da zna slediti dirigentu Tomažu Habetu, njegovim logičnim zamislim oblikovne, dinamične in agogične interpretacije. Najbolj zanimiva in privlačna pa je bila izvedba dirigentove pesmi Kostanjete.

Mešani pevski zbor Gorjanci iz Kotmari vasi na avstrijskem Koroškem je bil prisrčno pozdravljen gost. Zbor je nekdanji vodil znani P. Kernjak, potem je bil dalj časa prepuščen sam sebi, pred dobrim mesecem pa ga je prevzel Stanko Wrulich. Prav prijetno so zapeli štiri pesmi svoje dežele, pesmi, ki so v pristni izvedbi še posebno pomenljive.

V glasbenem pogledu je bilo srečanje gorenjskih zborov v Mengšu zrcalo novih hotenj, s katerimi zbori ob večjih izraznih možnostih segajo po zahtevnejših storitvah in tudi po takih, katerih tonska govorica išče novejšo pot, primerno tudi za amaterske zore (npr. skladbe Kreka, Močnika, Arniča, Gobca, Ježa in Habeta). Ta pot je dolga, saj bližnjice ne pozna! Zbori so prejeli priznanja organizatorja, koruški pa še umetniško sliko. Vsem pa so se s prisrčnim ploskanjem zahvalili še poslušalci v polni dvorani.

EG

POUDAREK NA VSEBINI IN KVALITETI DELOVANJA

V ponedeljek, 25. junija, je bila kljub že drugemu sklicu, prvi je bil nesklepčen, ob slabi udeležbi delegatov kulturnih društev in organizacij redna seja konference Zveze kulturnih organizacij Jesenice, kateri sta prisostvovala tudi dva predstavnik ZKO Slovenije. Osrednji točki dnevnega reda sta bili: pregled dela društev in organizacij v prvem tromesečju in sprejemanje finančnega načrta zveze za leto 1979. Razen tega so se dogovorili o pripravi na izdelavo letnega in srednjeročnega plana društev in organizacij ter zveze kot celote.

Čeprav je bil v pisnem gradivu delegatov posredovan le statističen pregled dela v prvem tromesečju, je bilo največ govora o pestrejših oblikah delovanja kulturnih društev in organizacij ter o kvaliteten prizadevanjih. Že v začetku so protestirali proti pavšalni oceni kulturne skupnosti Jesenice in radijski informaciji jeseniškega radia, da kvantiteta dela v društvih in organizacijah narašča, kvaliteta pa upada. Na seji so poudarili celo vrsto kvalitativnih premikov na mnogih področjih in ravno zato take pavšalne ocene niso sprejemljive, če pa že so, morajo biti konkretne, kje smo dosegli napredek, kje stagniramo oziroma nazadujemo.

V razpravi je bilo tudi rečeno, da je delo društev in organizacij treba presojati tudi z vidika, kako se uveljavljajo in delujejo kot sestavni del zavestnih socialističnih sil pri razvijanju in krepitevi političnega sistema socialističnega samoupravljanja. V zvezi s tem je bilo poudarjeno predvsem načrtovanje kulturnega dela in zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in občanov v krajevnih skupnostih, kar izhaja iz naše ustave. S tem, da bodo delavci tudi na tem področju začeli uresničevati svoje samoupravne pravice do načrtovanja zadovoljevanja svojih potreb, se bo tudi dvigal njihov interes in potrebe po kulturnih vrednotah. Tako bodo letni, srednjeročni in dolgoročni načrti kulturnega delovanja v občini resnično izražali resnične interese in potrebe delavcev in občanov. Seveda pa tovrstna prizadevanja morajo postati akcijska naloga vseh organiziranih socialističnih sil.

V ustavi in kongresnih dokumentih zveze komunistov, zveze sindikatov, zveze socialistične mladine in dokumenti SZDL so zelo jasno in nedvoumno opredeljene naloge in vloga kulture v socialistični samoupravni družbi. Potrebna je le organizirana akcija, da se vse to uresničuje tudi v praksi. V zvezi z vsebinsko problematiko in boljše akcijsko organiziranostjo pri uresničevanju teh nalog so sprejeli sklep, s katerim predlagajo, da predsedstvo občinske konference SZDL Jesenice ta vprašanja čimprej uvrsti na dnevni red. To so podkrepili še s tem, ker smo v obdobju priprav letnih in srednjeročnih načrtov.

V nadaljevanju so z manjšimi pripombami potrdili finančni načrt zveze za letošnje leto. V zvezi s tem vprašanjem pa je bilo v razpravi govora tudi o stabilizacijskih prizadevanjih ob znanem dejstvu, da tako splošna kot skupna poraba prehitro naraščata. Seveda stabilizacijska prizadevanja ne bi smela prizadeti programov kulturnih društev in organizacij pač pa bi v teh prizadevanjih morali poiskati vse notranje rezerve, predvsem pa se resno spoprijeti s pretiranim povečevanjem različnih služb in podobno, tako na področju splošne kot skupne porabe. Nekatere že začete akcije, na primer organiziranje skupnih služb za samoupravne interesne skupnosti, so popolnoma zamrle. Zamrle so tudi nekatere ideje in začete akcije o večjem povezovanju in združevanju nekaterih organizacij s področja kulture.

Precej razprave na seji konference je bilo tudi v zvezi s pripravi načrtov dela za prihodnje leto in srednjeročnih planov za obdobje 1981 do 1985. V zvezi z enotnimi pripravi bodo imeli razširjen sestanek vseh predsednikov kulturnih društev in organizacij. Na prihodnji seji pa bodo predvsem spregovorili o kadrovskih vprašanjih, pridobivanju in štipendiranju strokovnih kadrov za delo na kulturnem področju (zborovodij oziroma dirigentov, režiserjev, koreografov in podobno) ter o nagrajevanju strokovnih kadrov v kulturi, ker vse to tudi sodi v letne in srednjeročne programe Zveze kulturnih organizacij in Kulturne skupnosti Jesenice.

Na seji so pozdravili tudi predlog, da bi na letošnjem srečanju kulturnih skupin iz vse Jugoslavije, ki bo tokrat v pobratenem Valjevu, SR Slovenijo zastopala ženski zbor pevškega društva Jesenice in pihalni orkester Jeseniških železarjev ali vsaj eden od njiju. Srečanje bo v začetku meseca novembra.

Zapis lahko sklenemo z ugotovitvijo, da je bila seja kljub pičli udeležbi zelo kvalitetna in bo razprava služila tako za nadaljnje načrtovanje kulture in kulturnega razvoja v občini, kakor tudi za opredeljevanje skupnih akcijskih nalog vseh organiziranih socialističnih sil v občini.

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Narečje, ki ga govorimo na Dovjem, v Mojstrani pa še na Belici, je čudna mešanica gorenjskega in dolnjskega govora. Vanj so se vmešali še Korošci, ki so že v 12. stoletju v Mojstrani talili rudo, pridružili pa so se jim še Italijani in Tirolci.

Freišinski škofje so svojo skopo naseljeno posest na Dovjem skušali poživiti s priseljenci z Dolnjske. Le-ti so prinesli s seboj tudi s svojo govorico. Znanstveno jo je obdelal največji strokovnjak za narečja profesor dr. Tine Logar. Pri svojem ravnanju se je ravnal po pravilu, da vsaka vas ima svoj glas. Ramovševih petinširideset narečij se je ob njegovem delu razlezlo na sto osemdeset, pa s tem delo profesorja Logarja in njegovih sodelavcev še zdaleč ni dokončano.

Berite, kako pri nas govorimo! Obrnjeni e berite kot polgasnik! Tisti znameniti eeeee, ki ga Slovenci golčimo, kadar nam zmanjka besed.

M je reku prijatu, a b šu z nim na Brvog v jagrsko bajto. Prašov sm ga, če vohk uzamem sabo svojga psa. Naš Muki je bil taka fletna žverca, da jest brez nega nism mogu host po svějt.

Ja ka pa mislaš? Vejš, da gre vohk z nam!

Mav se bojim. Kaj, če ga kej za-grab pa b votu jagati!

Ga bova pa vtevezva na ketncu. Če v votu vajat, k bom strejlov na gamsa, ga v š pa za gobec stisnu.

Pa smo v zbotu popone čez Rēber grizl kolejna. Pavl sprejda, Muki kuj za nim, jest sem spuśal sopo u sredin, Ervin pa s flobertom na ram za mano.

Naenak se rejvež Muki spasti za ano skalco. Nejkej je povohov, poj jo j pa k men ubrav.

Takat je Ervin za mano že zavpu: »Bejž preč!

Je že držov tisto negovo pušo v rok. Sm vejdu, kaj to pomēn, zato k sm biv že ankat zraun, k je tko ub kačo.

Pogledov sm, kam mēr. Nē nism vidu. Takat je pa že počtu.

Na kva s pa strejlova?

Pejd, bova kuj vidva!

Paul je počakov, da sva pršva do skalce. Tam je ležov poudrug metr dov modras.

Paul ga sploh ni vidu, k je šu mem nega. Ležov je na sonc in čakov, kda bo tista maś al tač al kar je že pošaru, ven pršva.

Ampak k je mem nega stopu, ga j zbudu s tistga negovga prežekva-na. Pas je pa kuj zagledov, da se nejkej zible, pa j kuj nejsu svoj smrčak tavon.

Mōdras mu j tist pasja fribac pošten pvačov.

Mi šlpov naprej prot Mlinc, pas pa kar nankat ankamor več od mene. Tišov se m je pr nogah, da sm kova hodu.

To se m je čudan zdēju.

Pa smo pršle do Tromostovja. De-nemo rukzake dol pa se posedemo ob vod, da b mav počil.

Pas pa kar u vodu. Srejd vōde se vsejde. Tko žavastēn me j glejdov, da se na da povedat.

Tkuj sm umērkov, da j s psam nej-kej narobe.

Vrat je mu tko čudan zatečen.

Prašam guna dva:

»A kej vidta, kov se pas obnaśat Vrat mo poglejta za ta dejśnam uśe-sam! Rajtanda...«

»Piču ga je! Modras ga j piču!« je šu Ervin pokonc.

»Omarija, kuza, k mēn!«

Vočem ga sprajt u rukzok, pas pa kar nazaj u vodu.

»Kva se pa žreś? Se t nav crknu! Mav mlejka v mo bomo dal, bo pa vse dobr.«

Jest sm bil pa čist scagan.

Spōkam svoj rukzok pa ga vržem na hrbat.

»Fanta, mērkejta, da v tē kej ustrej! Čakov bom, da m bo gdou prnesu gamsov bēdr. Zēj grem pa s psam damov, da ga rejś m, če m mu sploh še mogu pomagāt.«

Pokličem ubogo žavco pa jo mahneva v dolino. Po pōt srečam Pehtutovo Dolfko z uso dāřino.

»Kam se t tkov madi!«

»Rejšu b rad psa. Sam če ga bom mogu.«

Sva pršva do tistega kraja, ker je še zmeram ležov modras s prestrele-nu guavu.

Muki se ustav. Noče več naprej. Negov vrat je tko debēv, da j že konskmo podobēn. Nardim velāk ovink okroh tiste prekvate skalce, pōj jo pa kar skoz gmajno ubereva prot dōm.

Se zmejam sm mislu, da b mo bov trejba dat kaśno inekcijo prout kačjemu piko.

Pōdirjam s psam u vas. Naraj-mam na Mirkota. Glih se j votu usejst u svojga fiča. Mirko j prov tko zaluben v pse kuker jest.

Povēm mo, kaj se j narejdu. Pru-su sm ga, če b naja s psam vohk zapelal na Jesenice.

»Zakā pa na Jsenice! Sēj Miki na Vēlkmō brej!«

Ne vejv več, kaj j Miki tist dan dejvov par svoj hiś na Vēlkmō brej-go. K mo j Mirko rejku, nej hitar pride dol, je kuj porletu.

Kokov me j brž potovažu! Pas se v pozraju. Kuj se more pa napit tkuj mlejka, kukar ga v mogu požrejt.

Jest u štacuno po dva litra mlej-ka, dama pa tisto rejč zlijem u piś-kar, po pa potvačam psu gobac not-ar. Tkuj časa sm ga tišov, da j mav mēn k pa vśe popit.

Pōj j pa dva dni ležov u kuhensk-mo koto. Tiste dni j bov skorej tko, kuker ē b va smrt u hiś.

Po dveh dneh j porlejuz spod klopi. Zena mo j pred vrata postaj-va cejvo garrado kuhanah pluč.

Jah je tkov požaru, kukr b mignu. Kokōv smo s mi oddahnli!

Otaklina mo j spvahnejva, pa na mējst jo j pobrisov na potēp. Pr nas je bva pa za južno kar ana majhna vohcet.

KNJIŽNO:

Mi je rekel prijatelj, ali bi šel z njim na Brlog v lovsko koč. Vprašal sem ga, ali bi lahko vzel s seboj svojega psa. Naš Muki je bil taka prijeten živalca, da brez njega nisem mogel hoditi po svetu.

»Ja, kaj pa misliš? Veš, da gre laho-ko z nami!«

»Malo se bojim. Kaj, če ga kaj za-grabi pa bi hotel loviti?«

»Ga bova pa pritvezla na jermen-ček. Če bi hotel lajati, ko bom stre-ljal na gamsa, ga boš pa za gobec sti-snil.«

Pa smo v soboto popoldne čez Rēber grizli kolena. Pavel spredaj, Muki takoj za njim, jaz sem spuśal sopo v sredi, Ervin pa s flobertom na rami za mano.

Nenadoma se revež Muki spustiza skalico ob poti. Nekaj je povohal, potem pa jo je takoj ubral k meni.

Takrat je Ervin za mano že zav-pil:

»Bēži proč!«

Je že držal tisto njegovo puško v roki. Sem vedel, kaj to pomeni, zato ker sem bil že enkrat zraven, ko je tako ubil kačo.

Pogledal sem, kam mēri. Nič nisem videl. Takrat je pa že počilo.

»Na kaj si pa streljal?«

»Pojdi, bova takoj videla!«

Pavel je počakal, da sva prišla do skalice. Tam je ležal poldrug meter dolg modras.

Pavel ga sploh ni videl, ko je šel mimo njega.

Ležal je na soncu in čakal, kdaj bosta tista miś ali tič ali kar je požrl, ven prišla.

Ampak ko je mimo njega stopil, ga je zbudil iz tistega njegovega pre-žekovanja. Pes je pa takoj zagledal, da se nekaj ziblje, pa je takoj nesel svoj smrček tja.

Modras mu je tisto pasjo radoved-nost pošteno plačal.

Mi lepo naprej proti Mlinci, pes pa kar nenadoma nikamor več od mene. Tiśal se mi je pri nogah, da sem ko-maj hodil.

To se mi je čudno zdelo.

Pa smo prišli do Tromostovja. Snamemo nahrbtnike pa se posedo-mo ob vodi, da bi malo počili.

Pes pa kar v vodo. Sredi vōde se vsede. Tako žalostno me je gledal, da se ne da povedati.

Takoj sem opazil, da je s psom ne-kaj narobe.

Vrat je imel tako čudno zatečen.

Vprašam onādva:

Ta govor v naših vaseh ugaša. Govore ga le še domačini v letih. Mladina se sporazumeva v pogovornem jeziku, v katerega se le redko vplete narečna beseda. Tudi v Gorjah predpasniki nimajo nič več tače uliče rdeče piče, v Hlebcah pa tudi ne vedo več, da par Čedank u čūdār par štētan pa ščira leži.

»Ali kaj vidita, kako se pes obna-śa? Vrat mu poglejta za desnim uśe-som! Menda...«

»Pičil ga je! Modras ga je pičil!« je šel Ervin pokonci.

»O Marija, kuza, k meni!«

Hočem ga spraviti v nahrbtnik, pes pa kar nazaj v vodo.

»Kaj se pa žreś? Saj ti ne bo pogi-nil! Malo mleka mu bomo dali, bo pa vse dobro.«

Jaz sem bil pa čisto obupan.

Pospravim svoj nahrbtnik pa ga vržem na hrbet:

»Fanta, pazita, da boste kaj ustre-lili! Čakal bom, da mi bo kdo prine-sel gamsovo bedro. Zdej grem pa s psom domov, da ga rešim, če mu bom sploh še mogel pomagati.«

Pokličem ubogo živalco pa jo mahneva v dolino. Po poti srečam Pehtutovo Dolfko z vso družino.

»Kam se ti tako mudi?«

»Rešil bi rad psa. Samo če ga bom mogel.«

Prišla sva do kraja, kjer je še zme-rom ležal modras s prestreljeno gla-vo.

Muki se ustavi. Noče več naprej. Njegov vrat je tako debel, da je že konjskemu podoben. Naredim velik ovinek okrog tiste prekvate skalice, potem jo pa kar skozi gmajno ubere-va proti domu.

Se zmerom sem mislil, da bi mi bilo treba dati kakšno injekcijo proti kačjemu piku.

Pridirjam s psom v vas. Naletim na Mirka. Prav tedaj je hotel sestiti v svojega fiča. Mirko je prav tako za-ljubljen v pse kakor jaz.

Povem mu, kaj se je zgodilo. Pro-sil sem ga, če bi naju s psom lahko zapeljal na Jesenice.

»Zakaj pa na Jesenice? Saj je Miki na Vēlikem bregu!«

Ne vem več, kaj je Miki tisti dan delal pri svoji hiši na Vēlikem bregu. Ko mu je Mirko rekel, naj hitro pri-de dol, je takoj pritekel.

Kako me je brž potolažil! Pes se bo pozdravil. Takoj se mora pa napi-ti toliko mleka, kolikor ga bo mogel požreti.

Jaz v trgovino po dva litra mleka, doma pa tisto reč zlijem v lonec, po-tem pa potlačim psu gobec noter. Toliko časa sem ga tiśal, da je malo manj kot pa vse popil.

Potem je pa dva dni ležal v ku-hinjskem kotu. Tiste dni je bilo skoraj tako, kakor če bi bila smrt v hiši.

Po dveh dneh je prilezel spod klo-pi. Zena mu je pred vrata postavila celo gmado kuhanih pljuč. Jih je tako požrl, kakor bi mignil. Kako smo si mi oddahnili!

Otaklina mo j splahnela, pa na mestu jo je pobrisal na potēp.

Pri nas je bila pa za kosilo kar majhna ohcet.

Janez Svoltjšak

PRED LETOŠNJIM SVETOVNIM PRVENSTVOM V VESLANJU NA BLEDU

Letos od 28. avgusta do 9. septembra bo Bled spet prizorišče velikih veslaških do-godkov. Na eni najboljših veslaških prog na svetu — tako jo ocenjujejo tudi strokovnja-ki — se bodo za naslove svetovnih prvakov pomerile ženske, lahki veslači in moški.

To bo že osmo svetovno prvenstvo, po-krovnitelj pa je predsednik republike Josip Broz Tito, predsednik častnega odbora je Ivan Matija Maček, predsednik organiza-cijskega odbora pa Janez Zemljarič. Tako v častnem kot organizacijskem odboru so še mnogi znani družbenopolitični in teles-nokulturni delavci iz vse Jugoslavije.

Čeprav so na Bledu vseni letni veliki pri-re-ditev — spominimo se le na pomembnejše: evropsko prvenstvo leta 1966, svetovno pr-venstvo leta 1966, mladinsko svetovno prvenstvo leta 1971, razen tega pa mnoge mednarodne in prvomajske regate, troboji, asteroboji — so se tudi tokrat lotili pri-prav dovolj zgodaj in temeljito.

Tako je urejena in razširjena cesta od Velike Zake v Mlino, urejena obala v Ve-likih Zaki, obnovljeni sanitarni objekti v veslaškem centru, urejeni in posodobljeni pa bodo tudi vsi obstoječi objekti.

Za mednarodna veslaška tekmovanja na Bledu je bilo vedno značilno, da se jih je udeleževalo rekordno število tekmovalcev. Tako je bilo leta 1956, leta 1966 in leta 1971. In vsi upravičeno pričakujejo, da bo tako tudi letos.

Ze zdaj je jasno, da se bodo tekmovanja na Bledu udeležili veslači iz skoraj vseh evropskih držav, ZDA, Kanade, Japonske, Kitajske in Avstralije.

In zakaj je Bled tako priljubljen? Pred-vestom so tekmovalni pogoji zares odlični. Veslaška proga sodi med najboljše na sve-tu in to zaradi mirne vode, ki nima valov, tokov in ne vetra, svoje pa seveda prispeva tudi slikovita okolica. Razen tega pa je Bled majhen kraj in se tekmovalci ne sre-čujejo le v veslaškem centru, ampak tako rekoč na vsakem koraku. V velikih mestih tega seveda ni in se tekmovalci ter ostali udeleženci prvenstev porazgubijo in za medsebojna spoznavanja torej ni priložnosti.

Seveda pa je želja prireditelja, da bi si pr-venstvo ogledalo tudi čim več domačih gledalcev. Zanje bodo postavljene tribune na samem cilju, nasproti ciljnega stolpa. Nekateri bodo tudi pokrite. Za gledalce bo ozvočen tudi Blejski grad, kjer je idealen razgled na tekmovanje. Prvi letošnji rezul-tati in nekateri naši znani veslači, na primer Stanulov, obetajo, da ne bomo samo dobri organizatorji prvenstva, ampak da bodo nastopili tudi nekatere dobre domače posadke in seveda dale tekmovanju še večji čar.

Cene vstopnic so nizke in bo res vsake-mu omogočeno, da si bo ogledal prvenstvo. Cene vstopnic so naslednje:

Za tekmovanje žensk in lahkih veslačev od 29. avgusta do 2. septembra:

	tribune	stojišča
predtekmovanja	20 din	10 din
polfinale	30 din	20 din
finale	80 din	20 din
permanentna vstopnica	100 din	

Za tekmovanje moških od 5. do 9. sep-tembra:

	tribune	stojišča
predtekmovanja	30 din	10 din
polfinale	50 din	20 din
finale	100 din	30 din
permanentna vstopnica	150 din	

Poskrbljeno bo tudi za filateliste. V času svetovnega prvenstva bo izšla posebna znamka z žigom ter posebnim pisemskim ovitkom. Naprodaj bo na pošti na cilju v Zaki.

Razen tega je komite za organizacijo sve-tovnega prvenstva v veslanju pripravil več spominčkov. Nekateri so že tradicionalni na teh prireditvah kot so značke, majice z napisom, obeski za ključke, kravate, nekaj pa je tudi specifičnih domačih. Spominke predmete bo mogoče kupiti v vseh hotelih, trgovinah in kioskih na Bledu, posebej pa v kiosku komiteja za organizacijo svetov-nega prvenstva pri hangarju.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

Seveda pa se priprave za tako pomembno prireditel kot je svetovno prvenstvo v ve-slanju ne bi mogle odvijati brez pomoči številnih delovnih organizacij, predvsem z Gorenjske. Zato gre njim še posebna zahvala za pomoč pri organizaciji prven-stva.

	STROJ, NAPRAVA	VEČNI STROJ, PRAVILNI VLAKIH	OTOČNA PESEM	KULTURNO DRUŠTVO RADOVICA	SELEN	INDIJSKO BOŽANSTVO	MESTO V KONGU	ZIMSKI SPORTNIK	RADIJ	POSLEDICA ŽGANJA	GL. INSTRUMENT PODOBEN VIOLINI	MESTO V IZRAELU PRI TEL AVIVU	PORTUG. POMORSČAK (PEDRO)	ZELEZAR		
MESTO V SR SRBIJI													ROBERT ALTMAN			
POUR-SINVA MERA					MAŠOTOK REKA MEUSE			SESTAV Pihalnih INSTRUM.								
MAŠA TOV. KOLES				TENIS. JAUŠOVEC				OTOK JUZNO OD SUMATRE					GORA NAD BOVCEM			
POMELITEV DOKTOR VASLOVA	OSEMEVITEV	CITROEN. AVTO FINSKA		LETOPIŠ NOVI SAD				FR. FOTO GRAF BOGASTVO GOZDOV					GORA V SVICI ŽENATE. BALŠABAR			
MESTO NA NOTRAVSKEM						SESTAVIL: KONNER JUSTIN	GRAFIK			DENARNI DELEŽ OD LASTNINE	GL. MESTO ANGLIJE Ž. IME					
R. P. FEYNMAN				SOV. KRAJ AGENCIJA VELIKA DRAMATIČNA AKADEMIJA								MESTO NA FLORIDE POJADNIM ŽID. SEKTE				
PIJACA STARIH SLOVANCU		3, 14 ODŽABAN DEL DEBIA			ANDRES JEMEC											
REKA V SRBIJI								SKRATINI KONEC POLOTOKA	INDIJSKI BOGATAS SILOVIT VILAR					ŽARGI IVAN		
HOMIDEV JUNAK								BOG. PSIHIA TER.			HRVAŠKI PETROL			KAZUJMI SEKL TROBOVSKI POMOENIK		
Ž. IME. CILWA. (TUBKA.)					A. V. THEILER	ITALIJ. RTV		PRIZNA PLEŠE MINA					ORIENT. MERA	KOTOR	MESTICE V VOJVODINA	
IVAN TAVCAR				JUŽNO-AMERISKA REPUBLIKA HINGO ANDRES				KENIJSKI ATLET ENAKI CRKI						PESEM HVALNICA		
TERMEJSKI BOG							SLOVEN. MESTO								STRD	
GL. ITAL. SOCIAL. STRANKE								ORIENT. PRASEK ZA SARK. LAS.			TANTAL				KRAVICA	

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI

OBJAVLJAMO

delovne naloge v prodajnem sektorju:

reklamni razstavljalac šifra 5214 D-4 8. ktg. 1 oseba

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

- poklicna šola lesne, elektro ali kovinske smeri
- dve leti delovnih izkušenj
- poznavanje izdelkov Železarne Jesenice in smisel za samostojno

prilaganje razstavnih eksponatov.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za DS KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

RAZPIS POSOJIL ZA NAKUP ALI ZGRADITEV STANOVANJA

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice skladno z določili zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj, družbenega dogovora o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za kreditiranje graditve stanovanj ter pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve objavlja po sklepu 4. seje zbora uporabnikov skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice z dne 13. 6. 1979

RAZPIS

POSJOJIL ORGANIZACIJAM ZDRUŽENEGA DELA ZA NAKUP
ALI GRADITEV STANOVANJ

I. SPLOŠNI POGOJI

1. člen

Posojila so razpisana iz dela sredstev za stanovanjsko gradnjo, ki jih temeljno in druge organizacije zdrženega dela, druge samoupravne organizacije, skupnosti, društva in državni organi (v nadaljnjem besedilu: organizacije) združujejo pri Ljubljanski banki - Temeljni banki Kranj - poslovni enoti Jesenice po določbah Samoupravnega sporazuma o izločanju, združevanju in usmerjanju sredstev za stanovanjsko gradnjo v občini Jesenice za obdobje 1977-1980 oz. po odloku o določitvi najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, o obveznem združevanju dela sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve in o obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu v občini Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske št. 11/77).

2. člen

Posojila po tem razpisu lahko najamejo samo organizacije, ki združujejo del svojih stanovanjskih sredstev pri Ljubljanski banki, Temeljni banki Gorenjske - poslovna enota Jesenice.

Posojilo je razpisano do skupne višine 33.000.000,00 din.

3. člen

Posojila se lahko najamejo za nakup novih družinskih ali samskih stanovanj od proizvajalcev stanovanj ali pooblaščenih prodajnih organizacij, ki se gradijo na območju občine Jesenice in bodo vseljiva po programu za leto 1980. Organizacije, katerih TOZD ali obrati so na območju drugih občin, sredstva pa združujejo pri Ljubljanski banki, temeljni banki Kranj, poslovna enota Jesenice, lahko dobijo posojilo po določilih tega razpisa tudi za nakup stanovanj na območju, kjer je sedež TOZD ali obrata.

II. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJILA

4. člen

Organizacija dobi pravico do posojila za nakup ali gradnjo stanovanj za delavce, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- da ima sprejet srednjeročni in letni program reševanja stanovanjskih vprašanj svojih delavcev,
- da kupuje ali gradi stanovanja v okviru občinskega programa stanovanjske graditve v skladu z odlokom o določitvi stanovanjskega standarda (Uradni vestnik Gorenjske št. 22/73)
- da sodeluje z lastno udeležbo.

5. člen

Organizacija, katere poprečni osebni dohodek na zaposlenega za redni delovni čas je enak ali nižji od poprečnega osebnega dohodka v občini za obdobje I. - IV. /1979 mora sodelovati z lastno udeležbo 50 % zneska potrebnega za investicijo.

Vse ostale organizacije, katerih poprečni osebni dohodek na zaposlenega za redni delovni čas znaša več kot poprečni osebni dohodek v občini za obdobje I. - IV. /1979 morajo sodelovati z lastno udeležbo:

Če poprečni OD organizacije za redni del. čas presega poprečni OD za redni del. čas v občini za:	Znaša lastna udeležba organizacije
do 10 %	55 %
od 11 - 20 %	60 %
od 21 - 30 %	65 %
nad 30 %	70 %

6. člen

Za lastno udeležbo se šteje tudi posojilo, ki ga dobi organizacija v banki na podlagi vezave stanovanjskih sredstev, s katerimi organizacija samostojno razpolaga.

7. člen

Odplačilna doba za posojila, katere najamejo organizacije za nakup ali gradnjo stanovanj, je diferencirana in odvisna od ekonomskih možnosti in znaša za organizacije, katerih poprečni osebni dohodek na zaposlenega za obdobje I. - IV. /1979

- je enak ali manjši od poprečnega OD v občini 20 let
- do 10 % večji od poprečnega OD v občini 18 let
- do 20 % večji od poprečnega OD v občini 16 let
- do 30 % večji od poprečnega OD v občini 14 let
- nad 30 % večji od poprečnega OD v občini 12 let

8. člen

Obrestna mera za odobrena posojila organizacijam znaša 3,5 %. Po preteku 10 let od priteka odplačevanja posojila se poveča obrestna mera za neodplačani del posojila za 2 %.

III. DOKUMENTACIJA IN INFORMACIJE

9. člen

Organizacije, ki se bodo udeležile razpisa, morajo k zahtevkom za posojilo na predpisanih obrazcih, ki jih dobijo v Ljubljanski banki, temeljni banki Gorenjske - poslovna enota Jesenice predložiti:

- predpogoje ali dokončno rezervacijo o nakupu najemnih stanovanj pri prodajni organizaciji z navedbo števila stanovanj, ki jih kupuje, neto stanovanjsko površino in skupno predračunsko vrednost za kupljena stanovanja. Predpogoja ali rezervacija morata obvezno vsebovati dokončni rok za sklenitev kupoprodajne pogodbe, najkasneje pa v roku 30 dni po prejemu sklepa Samoupravne stanovanjske skupnosti občine o odobritvi posojila,
- sklep, s katerim pristojni organ samoupravljanja organizacije dovoljuje najem posojila za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj (z opisom stanovanj) ter sklep o zagotovljenih sredstvih za plačilo lastne udeležbe in sredstev za odplačevanje posojila,
- srednjeročni program za reševanje stanovanjskih zadev za obdobje 1978 do 1980,
- izračun poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v organizaciji za redni delovni čas za obdobje I. - IV. /1979,
- načrt sredstev sklada skupne porabe za leto 1979.

10. člen

Vloga za dodelitev posojila je potrebno vložiti v 30 dneh od dneva objave pri Ljubljanski banki, temeljni banki Kranj, poslovna enota Jesenice, Titova 8, kjer udeleženci razpisa dobijo podrobnejša pojasnila.

Informacije o možnostih nakupa stanovanj pa dobijo organizacije pri pooblaščenih prodajnih organizacijah: Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, prodajna služba, Titova 18 - pritrilje.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 30. junija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA ROŽCA NA PLAVŽU.

V soboto, 7. julija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina DELIKATESA - KAŠTA 4 na Plavžu.

OBVESTILO JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice prosi svoje člane, ki še niso poravnali članarine in vzajemne samopomoči za leto 1979, da to storijo najpozneje do 15. julija 1979. Obenem društvo vabi upokojence, ki še niso člani, da se včlanijo v društvo. Društvena pisarna je odprta vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 23. ŠTEV. ŽELEZARJA

PLAVŽARJA, KROK, LOGARSKA DOLINA, AKADEM, KARAVAN, KORELAT, MORENO, EM, MOREL, DARIN, TOMSK, TONE, ANTEL, A.J.L., EPAKA, ATAKA, HVAR, AK, LETALKA, IDUN, REM, OREL, IN, VAMO, IDA, DOB, VAMPIR, NA, MATIJA, NAK, ATA, TARA, ALADIN, IDILA, DITKA, AN, KOLEGAR, ITAS, KVISLING, EKONOMIČNOST, EAK, OLGA, RAN, NOGA, RTA.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedka

LEOPOLDA ANDERLETA

iz Smokuča, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v težkih trenutkih pomagali. Posebno se zahvaljujemo vsem sosedom za pomoč in izrečeno sožalje ter vsem darovalcem cvetja in vencev. Gasilcem in vsem ostalim se zahvaljujemo za spremstvo na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: žena, sin in hčerka z družino ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame, sestre, babice in prababice

MARIJE ZEVIK

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka jese-niške bolnišnice, posebno pa primariju dr. Vidaliu, dr. Markežu in dr. Mulejevi. Zahvaljujemo se še dr. Sajevcu in dr. Dražiču, ki je s svojo požrtvovalnostjo nudil pokojnici več, kot od njega zahteva njegov humani poklic.

Zahvaljujemo se tudi osnovni organizaciji ZB NOV Žirovnica, Planiškemu društvu Javornik - Koroka Bela, pevskemu zboru DU Javornik - Koroška Bela in vsem, ki so našo mamo spremlili na njeni zadnji poti.

Ravno tako smo hvaležni vsem prijateljem in znancem, ki so nas tolažili v času mamine bolezni in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in sočustvovali z nami.

Nikoli ne bomo pozabili vseh, ki so njeno zadnje počivališče obdali s cvetjem in s tem simbolično poudarili mamino življenje povezano z naravo.

Zalujoči: hčerki Marija in Zdenka z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Zahvaljujem se konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov železarne Jesenice in osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Družbena prehrana za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni.

Marija Rogan

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Jože Remar

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

30. junija in 1. julija ital. barv. seksi komedija GINEKOLOG SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, režija Joe D'Amato, v gl. vlogi: Renzo Montagnani, ogled filma za mladino do dopolnjenega 15. leta ni primeren, ob 17. in 19. uri.

2.-3. julija italijanski barvni film (krim.), POLICAJ PROTI TOLPI, režija Bruno Korbucci, v gl. vlogi: Tomas Milian, ob 17. in 19. uri.

4. julija dom. barvni vojni film PARTIZANI, režija Stole Janković, v gl. vlogi: Rod Taylor, ob 17. in 19. uri.

5. julija - ni predstav

6. julija italijan. barvni film (drama) EMANUELA BELA IN CRNA, ob 17. in 19. uri.

7.-8. julija angleški barvni film (grozljivka) NESKONČNA NOČ, režija Sidney Gilliat, v gl. vlogi: Hywell Bennett, film je posnet po romanu Agathe Christie, ob 17. in 19. uri.

9.-10. julija italijan. barvni erot. kom. CASTERBURYJSKE ZGODBE, režija Pier Paolo Pasolini, v gl. vlogi: Laura Betti, ob 17. in 19. uri.

11. julija franc. barvni komed. VELIKA PUSTOLOVŠČINA, režija Gerard Oury, v gl. vlogi: Bourvil, ob 17. in 19. uri.

12. julija - zaprto
13. julija ameriški barvni film (komed.) POLNEŽNO - POLGROBO režija Michael Ritchie, v gl. vlogi: Burt Reynolds, ob 17. in 19. uri.

14.-15. julija amer. barvni pust. film. NORI ORLI, režija Douglas Hickoks, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

30. junija in 1. julija ital. barv. krim. film POLICAJ PROTI BANDI, ob 18. in 20. uri.

2.-3. julija italijan. barvni seksi kom. GINEKOLOG SOC. ZAVAROVANJA, ob 18. in 20. uri.

4. julija ni predstav

5. julija franc. barvni dokument. PARIŠKI NORI KONJ, ob 18. in 20. uri.

6. julija domači barvni vojni film PARTIZANI, ob 18. in 20. uri.

7.-8. julija italij. barvni komed. CASTERBURYJSKE ZGODBE, ob 18. in 20. uri.

9.-10. julija angleški barvni grozlj. NESKONČNA NOČ, ob 18. in 20. uri.

11. julija zaprto
12. julija italij. barvni drama EMANUELA BELA IN CRNA, ob 18. in 20. uri.

13. julija franc. barvni komed. VELIKA PUSTOLOVŠČINA ob 18. in 20. uri.

14.-15. julija amer. barvni vojni film BORBA ZA MARET, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

30. julija amer. barvni komed. DVA SUPERPOLICAJA, ob 20. uri.

4. julija italij. barvni krim. POLICAJ PROTI BANDI, ob 20. uri.

7. julija italij. barvni seksi kom. GINEKOLOG SOC. ZAVAROVANJA ob 20. uri.

11. julija italij. barvni erot. kom. CASTERBURYJSKE ZGODBE, ob 20. uri.

14. julija amer. barvni grozlj. NESKONČNA NOČ, ob 20. uri.

18. julija amer. barvni vojni film BITKA ZA MARET, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

30. junija amer. barvni pust. film ZLATI RANDEVU, ob 19.30.

1. julija amer. barvni komed. DVA SUPERPOLICAJA, ob 19.30.

7. julija italij. barvni krim. POLICAJ PROTI BANDI, ob 19.30.

8. julija italij. barvni seksi kom. GINEKOLOG SOC. ZAVAROVANJA, ob 19.30.

14. julija italij. barvni erot. kom. CASTERBURYJSKE ZGODBE, ob 19.30.

15. julija angleški barvni grozlj. film NESKONČNA NOČ, ob 19.30.

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Gregorčičevih plaket v letu 1979 skupščine samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti Jesenice

RAZPIS GREGORČIČEVH PLAKET ZA LETO 1979

Za podelitev Gregorčičevih plaket so lahko predlagane organizacije ali posamezniki za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi v pisni obliki na: SAMOUPRAVNO INTERESNO TELESNOKULTURNO SKUPNOST JESENICE, TITOVA 65 do 1. septembra 1979.

Na podlagi 65. člena statuta krajevnne skupnosti SAVA Jesenice razpisna komisija pri svetu krajevnne skupnosti objavlja

RAZPIS

za prosta dela in naloge

TAJNIK KRAJEVNE SKUPNOSTI SAVA - ena oseba

Kandidat mora poleg splošnih z zakonom predvidenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. da ima najmanj srednješolsko izobrazbo,
2. da ima najmanj dve leti delovnih izkušenj na podobnih delih,
3. da ima organizacijske sposobnosti za vodenje in koordiniranje dela,
4. da ima moralnopolitične sposobnosti za opravljanje del in nalog s posebnimi pooblastili.

Za tajnika ne more biti imenovan, kdor opravlja pomembnejše poklicne, družbenopolitične ali upravne dolžnosti v krajevni skupnosti ali občini.

Kandidati naj svoje prijave s potrebnimi dokazili in kratkim življenjepisom pošljejo v roku 15 dni po objavi razpisa na: Svet krajevnne skupnosti SAVA Jesenice, Trg T. Cufarja 2 - za razpisno komisijo.

Kandidati lahko dobijo podrobnejše informacije na zgornjem naslovu ali na telefon 81-553.

VELIKI MITING ODLIČNIH SKAKALCEV V VODO 3. IN 4. JULIJA V UKOVI

Kot vse kaže, bo do torka, 3. julija, na kopališču Ukova na Jesenicah vse nared za veliko mednarodno prireditev v skokih v vodo, na kateri bodo nastopili odlični skakalci v vodo iz Kanade, Egipta, Avstrije, ZR Nemčije in Jugoslavije. Najprej je bilo sicer predvideno, da bodo prišli tudi skakalci v vodo iz Madžarske, vendar so udeležbo odpovedali. Tudi predstavniki Italije in Švice do torka, 26. junija, še niso potrdili svoje udeležbe. Kljub temu se bo na jeseniškem kopališču zbralo okrog 30 odličnih skakalcev v vodo, ki bodo brez dvoma navdušili ljubitelje te atraktivne športne panoge.

Člani organizacijskega odbora za izvedbo te mednarodne prireditve, ki deluje v okviru plavalnega kluba Jesenice, so na seji v ponedeljek, 25. junija, ugodno ocenili priprave na prireditev in poudarili, da ni večjih ovir, da tekmovanje ne bi tako odlično uspelo kot lanske X. balkanske igre. Precej organizacij združenega dela se je že odzvalo s finančno pomočjo, na nekatere pa še računajo, da bodo prisločili na pomoč. Na ponedeljkovi seji so se tudi že podrobno dogovorili o ureditvi kopališča, o prometnem režimu v dneh tekmovanja in o ostalih organizacijskih zadevah. Kopališče na Ukovi so že očistili, v teh dneh pa bodo uredili še okolico.

Velika mednarodna prireditev skakalcev v vodo v kopališču Ukova na Jesenicah bo hkrati povezana tudi s praznovanjem dneva borca.

Tekmovanja bodo potekala po naslednjem programu:

Torek, 3. julija:

- ob 10. uri dopoldan: obvezni program,
- ob 16. uri popoldan: skoki z deske (moški), skoki s stolpa (ženske).

Sreda, 4. julija:

- ob 10. uri dopoldan: obvezni program,
- ob 16. uri popoldan: skoki z deske (ženske); skoki s stolpa (moški).

Slavnostna otvoritev bo v torek ob 16. uri. Poleg pozdravnega govora bo na otvoritvi nastopil tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Pokrovitelj velikega mednarodnega mitinga je trgovska delovna organizacija Golica — TOZD Zarja Jesenice.

V torek, 2. julija, bo predvidoma ob 16. uri v prostorih na kopališču v Ukovi tudi razgovor s predstavniki organizacijskega odbora mediteranskih iger iz Splita.

Upajmo, da bo oba dneva lepo vreme, tako da si bo lahko kar največ ljubiteljev skokov v vodo z Jesenic in okolice ogledalo elitno prireditev v kopališču Ukova.

Vstopnice v predprodaji so cenejše, in sicer je cena za odrasle 15 dinarjev, za otroke pa 5 dinarjev. Neposredno na prireditvi pa bodo vstopnice za odrasle po 20 dinarjev, za otroke pa prav tako po 5 dinarjev. V prodaji bo tudi serija treh značk po 60 dinarjev, oziroma ena po 20 dinarjev.

J. Rabič

ČEZ 50 SMRTNIH ŽRTEV GORA, MNOGO PREVELIK KRVNI DAVEK

Slovenci smo izrazit alpski narod, triglavske planinske zgodovinske pisane, preko 900 let, od l. 1073. Bohinjski kosezi, lovc, pastirji, rudarji in fužinarji so pred 200 leti zavižali boj za pristop na »otokov kranskih sivg poglavarja«, Triglav. Njibovo delo so vestno nadaljevali Dolinci, pastirji, lovc in oglarji iz Dovjega, Mojstrane, Belce, Podkuž, Kranjske gore in Rateč. Kar ni uspelo njim, so nadaljevali trentaraki sokoli, ki so znali plezati kot miške pred in za njimi. Dolinci in Trentarji so bili za Bohinjske najboljši gorski vodniki, ki so vodili proti najvišjim in najtežje dosegljivim vrhovom naših gor po leg domačih tadi druge znanstvenike, pesnike in pisatelje, ki so bili prvi protagonisti in ambasadurji množičnega planinstva in vrhunškega plezalnega športa in alpinizma.

Pionirji našega planinstva so morali plačati za svoje raziskovalno delo v gorah velik in dragocen krvni davek. Zgodovina planinskih nesreč se je sicer začela pisati 2. avgusta 1815 na Kotovem sedlu pod Jalovcem, nad Planico. Petega julija 1822 pa je strela na vrhu Triglava terjala prvo smrtno žrtev iz vrst klasičnih bohinjskih gorskih vodnikov. Tretjega marca 1852, je snežni plaz izpod Ponšice usmrtil tri domačine iz Rateč.

Smrt v gorah je nenehno ogrožala domačine v Dolini od Rateč do Žirovnice. Večje in težje, manjše in lažje planinske nesreče, pa tudi smrtno, predvsem plezalno alpinistično, posebno po letu 1906, ko je bila 16 let po trentarskem lovcu Ivanu Bergincu, Struklju, prvi prepleznava 1250 m visoka severna stena Triglava, so se vrstile in množile iz leta v leto, dokler v zadnjih letih niso dosegle srbilje številke od 20 do 30 in več na leto.

Z nastopom novega vala plezalcev in alpinistov po prvi svetovni vojni, ko so začeli naskakovati severne stene naših gor Skalaši je morija v gorah v vsakem pogledu prerasla vse meje. Skalaši so bili med obema vojnama prav na Jesenicah in v naši občini najbolj udarni in v vsem žarom predani plezalnemu športu in pozneje še vrhunskemu, ekstremnemu alpinizmu. Še predno so prve generacije Skalašev preživele prve začetne težave, že je prišlo tragično leto 1924, ko sta se smrtno ponesrečila v severni steni Triglava dva velika Skalaša, dr. Klement Jug in Vladimir Topolovec.

28. junija 1930 se je pod Oltarjem smrtno ponesrečil Volf Lukman, dve leti pozneje 1932 se je na Mežakliji pri trengu smrtno ponesrečil velik obetajoči Stanko Narad. Samo dve leti pozneje 22. julija 1934 je smrt zahtevala novo žrtev. V steni Rigljice se je pri trganju planik smrtno ponesrečil mladi Milan Košir iz Loga. Planinci in mladi slabo vzgojeni plezalci so segali po težjih in nevarnejših ciljih. 31. marca 1935 je snežna zimska ujma, ki je divjala pod Brano v Kamniških planinah usmrtila Mirka Muleja iz Potokov. Leto 1939 je bilo usodno za šolarja Srdana Svetka iz Kranjske gore, v severni steni Špika pa se je smrtno ponesrečil samohodec Albin Zupan z Jesenic.

Pretežitelj je na Jesenicah spomin na veliko nesrečo mladih jeseniških plezalcev in gorskih reševalcev 16. in 19. avgusta 1942 v severni steni Rigljice. Rigljica izpod krnice Pod Sreem je bila usodna tudi leta 1947, ko sta se v južni steni smrtno ponesrečila Janez Baraga in Lado Lepin z Javornika.

Vsi mladi smrtno ponesrečeni niso imeli prave, osnovne planinske plezalne in alpinistične vzgoje in šole. V stene jih je vlekel navdušenje do boja s prepadnimi stenami in samim seboj. Toda dragocen krvni davek mladih je bil zaskrbljujoče velik. Leto 1949 je bilo še mnogo bolj krvavo in tragično, mladi plezalci iz Kranjske gore in Jesenic so umirali pod Jalovcem, na Vršču in v Kamniških planinah, kronika GRS je registrirala v letu 1949 tri smrtno nesreče. Leta 1952 sta se smrtno ponesrečila v gorah Miha Pristov pod Mojstrovko

in Jože Mateža v severni steni Triglava. 20. julija 1955, se je na Begunjski smrtno ponesrečil letalski učitelj Primož Kampič. 11. avgusta 1960, je tudi peševje Jelen kamana zahtevalo smrtno žrtev pri vaji se je ponesrečil Evgen Stražisar.

Mladina iz naše občine pa se je kljub napornim in težavam navduševala za planinstvo, plezalni šport in alpinizem. Hotela se je solati in kovati, jekleniti v visoki šoli gora. 26. julija 1961 se je v severni steni velike Mojstrovke smrtno ponesrečil mladi in veliki predhodnik modernega plezalnega športa iz Mojstrane Pavel Pernel. Leta 1963 in to 22. septembra tik pred zaključkom zelo uspešne poletne planinske plezalne in alpinistične sezone sta bila v Bavarški smeri severne stene Triglava nesrečna Ivan Bernard in Alojz Zupan. Tragične lažje, težje in na žalost tudi smrtno planinsko-alpinistične nesreče so se vrstile in množile iz dneva v dan in iz tedna v teden, iz meseca v mesec in iz leta v leto. Žrtve gora so bili mladi, perspektivni in veliko obetajoči plezalci in alpinisti.

21. avgusta 1964 se je v vzhodni steni Stenarja nad Aljaževim domom smrtno ponesrečil mladi študent Jože Ancež iz Dovjega.

Na lavina izpostavljenih vesinah Stola je snežni plaz 30. novembra 1966 uničil življenje lovcu Janezu Polovšku iz Žirovnice.

Kakor je bilo izredno nesrečno leto za naše planince in plezalce leto 1942 (štiri smrtno žrtve v severni steni Rigljice, kjer je ostal živ samo Tone Tomazin) tako je bilo tudi izredno nesrečno leto 1968, ko je snežni plaz na Slemenu nad Vrščem, pod Mojstrovko objel v ledeni oklep štiri mlade smučarje iz Martuljka in Javornika. Ta lavinska nesreča, prava katastrofa se da primerjati s tisto 28. marca 1937, na Škarjevem robu na severni strani Storžiča, kjer je izgubilo življenje devet smučarjev iz Tržiča.

Številka smrtnih nesreč v gorah iz naše občine se tako naglo dviga in približuje tridesetim smrtnim žrtvam. Leta 1968 se je na novi poti Mire Marko Debeljakove po polihah in okrajkih severne stene Kanjavca nad Trento smrtno ponesrečila Metka Grile. Leto dni po veliki lavinski nesreči na Slemenu se je na spominskem pohodu Vršču — Sleme — Tamar smrtno ponesrečil dr. Alojz Dolhar iz Trbiža.

Po letu 1969, v zadnjem desetletju so se od naših smrtno ponesrečilih mladi žare Bernard, odlični alpinist vrhunškega razreda Zvone Kofler, Jana in Breda v snežnih, ledenih strminah Kačjega jezika, Marjan Zorč iz Bohinjske Bele v Krški steni, Gorana Rabiča je doletela mnogo prezgodnja smrt v steni Debele peti nad Krmno, 10. septembra 1977 pa je v isti steni tragično preminul tudi Šimen Gogala iz Bleda, 28. julija 1978 pa je našel smrt v Pirenejih Alojz Mertelj iz Martuljka.

Bilanca smrtnih planinskih, plezalnih in alpinističnih nesreč ljudi iz naše občine je srbilja in zaskrbljujoča. Planinska društva, njihove pionirke in mladinske sekcije, se prav posebej za alpinistični odseki bi morali posvetiti več pozornosti in sredstev skrbni vzgoji mladih plezalcev in alpinistov. Mlade, ki hodijo v gore in hočejo gojiti plezalni šport in alpinizem moramo preventivno oborožiti z maksimalno mero nujno potrebnega teoretičnega, praktično tehničnega znanja, s katerim se bodo lažje in uspešneje borili proti sto in sto velikim nevarnostim gora in njihovim pobesnelim ujamam.

Marko Domevšek je zadnja obtožujoča žrtev prvenstveno nas vseh in ne gora. Naj končam to žalostno kronologijo smrtnih nesreč s prošnjo in željo, da bi bila nesreča Marka Domevškega — Hudičevem stebru Prisojnika resno opozorilo in opomin ter istočasno tudi obsodba nas vseh, da mnogo premalo storimo za varnost posebno mladih plezalcev in alpinistov.

Uroš Zupancič

IZŠLA JE »ALPINISTIČNA ŠOLA« PRVI DEL

KORISTEN IN POTREBEN PRIROČNIK
ZA VSE LJUBITELJE IN OBISOVALCE
GORA

Planinska zveza Slovenije, ki vključuje v preko 170 planinskih društev, pionirskih in mladinskih sekcijah, in v stotih alpinističnih odsekih, skoraj 100.000 aktivnih članov, se trudi in prizadeva s svojimi komisijami za vzgojo, planinskega pota, gorsko reševalno službo in za alpinizem ter številnimi drugimi, da bi bilo bivanje, hoja in plezanje v gorah varno in prijetno.

Preko 400 gorskih reševalcev iz 16 GRS postaj mora vsako leto, pozimi in poleti hite v gore na številne klice na pomoč, ki prihajajo podnevi in ponoči iz sten, grebenov in vrhov savinjskokamniških gor, Grinovec, Karavank in Juljskih Alp. Številni lažjih, manjših, večjih in težjih planinskih, plezalnoalpinističnih nesreč pri nas srbljivo raste iz leta v leto. Prav tako pa je odstotek smrtnih nesreč pri nas, glede na število ljubiteljev gora iz leta v leto zaskrbljujoče vedno večje.

Zato je razumljivo, da je skrb za ljubitelje in obiskovalce gora prva in glavna naloga tako gorske reševalne službe kakor tudi komisije za alpinizem in mladinske komisije ter vseh drugih planinskoalpinističnih komisij in organizacij.

Zanimanje in navdušenje mladine za plezalni šport in alpinizem raste iz leta v leto. Odseki in sekcije za plezalni šport in alpinizem se množijo in aktivno delujejo skoraj v vseh mestih, delavskih središčih sirom Slovenije. Uspehi in pomembne zmage naših vrhunskih plezalcev in alpinistov v domačih in tujih gorah, Dolomiti, Alpah, Kordiljerah, Andih, Kavkazu, Pamirju, Hindukušu, Karakorumu, Himalaji in na črnem kontinentu, mobilizirajo nove in nove plezalce in spodbujajo solanje in vzgojo novih kadrov plezalcev, plezalk, alpinistov in alpinistk pred katerimi niso več varne najtežje kopne in zasnežene ter v led vkovane prepadne in prevesne stene.

Po sijajnih uspehih naših vrhunskih plezalcev na Trisulih, Anapurnah, Kangbachenu, Makaluju in končno na »streh svetla« ali »tretjem zemeljskem polu« Mont Everestu, se je pritok mladih v vrste alpinističnih sekcij in odsekov znatno povečal in opaža se prava invazija v stene in plezalnoalpinistične smeri, ki so ocenjene z najvišjo težavnostno stopnjo VI+, ali celo VII, six superiore. Plezalci »napadajo« tudi tiste, še edine »bele lise, kjer najtežje prevesne in prepadne stene dosedaj še niso bile ukročene in preplezane.

Po letu 1906 m, ko so Drenovci pri nas začeli propagirati plezalni šport in je bila prvič preplezana severna stena Triglava, pionirji plezalnega športa pri nas niso imeli primerne literature, ki bi jih usmerjala v težko in nevarno športno in telesno vzgojo. Zvrst. Skalaši so bili po svoji ustanovitvi, leta 1921 nosilci in protagonisti našega plezalnega športa in alpinizma, zato so leta 1932 izdali Naš alpinizem, ki je bil dober, odličen abecednik vsem dosedanjim plezalnim generacijam, do današnjih dni. Že naslednje leto 1933 je smatrala naša odlična, najboljša plezalka M. Marko Debeljakova za potrebno, da napiše in izda našo prvo plezalno tehniko. Dr. Henrik Tuma in dr. Klement Jug sta z besedo in dejanji med obema vojnoma skrbela za preventivno vzgojo in solanje mladih plezalcev in alpinistov. Vse to pa nikakor ni bilo dosti, da bi se zmanjšalo število planinske, plezalnih in alpinističnih nesreč. Dr. Mirko Derganc in dr. Bogdan Breclj sta napisala knjigo o Prvi pomoči v gorah.

Po osvoboditvi je leta 1950 Marjan Keršič napisal našo drugo Plezalno tehniko, izdani pa so bili kot dopolnilo Našemu alpinizmu še drugi plezalnoalpinistični vodniki »V naših stenah« in končno je leta 1970 izšel izpopolnjeni vodnik »Plezalni vzponi vzhodnih Juljskih Alp«. Vse to strokovno-vzgojno gradivo pa je bila le kaplja v morje. Plezalno alpinistični odseki in sekcije so rastle kot gobe po dežju, vzporedno s tem pa se je množilo tudi število obetajočih plezalcev in alpinistov, ki so padali in umirali v domačih in zahtevnejših tujih stenah. Sistematične vaje in letni ter zimski tečaji na žalost niso zmanjšali števila nesreč. Zato je komisija za alpinizem in podkomisija za vzgojo in solanje začela že leta 1969 nactno vzgajati in solati mlade plezalce in alpiniste. Pri tej nujno potrebni preventivni akciji so aktivno in prizadevno sodelovali številni naši starejši in sodobni plezalci in alpinisti, ki so dobro in odlično prestali življenjsko solo gora (Aleš Kunaver, Franci Savec, dr. France Malešič, Tine Mihelič, Stane Jurca, Pavle Segula, Biba Klinar, Tone Škarja in drugi), ki nekaj pomenja in predstavljajo v našem plezalnem športu in alpinizmu, ki so se častno predstavili z velikimi dosežki in dejanji v najtežjih domačih in tujih gorah, na Makaluju in Everestu in El Capitanu, to je tam, kjer je bilo treba znati obvladati tudi mnogo tistega kar se niso učili v nobeni knjigi. Njihova šola je bila šola življenja v snežnih metežih in viharjih, med plazovi in strelastimi previsi nad žugajočimi prepadi izven vertikale.

Vsa dosedanja več ali manj popolna skripta Plezalnih šol so bila redka in so bila v najkrajšem času razgrajbljena. Posamezniki so si bogatili znanje z izposojanjem teh nepopolnih skript. Potreba po popolnejši Plezalni šoli pa je rastle iz leta v leto.

V letu dvestoletnice prvega pristopa na Triglav (1778 — 1978) je pri komisiji za alpinizem in podkomisiji za vzgojo pri PZS dobila ideja, da se čim prej izda vsaj prvi del Plezalne šole z najbogatejšo vsebino, ki jo premorejo poznavalci planinske literature dopolnjene z lastnimi najbogatejšimi izkušnjami.

V letošnjem letu je zajetna knjiga, abecednik našega planinstva, plezalnega športa in vrhunškega alpinizma izšla na 160 straneh z bogato vsebino vsega kar vsak ljubitelj nujno in obvezno potrebuje za varno hojo, plezo in prijetno bivanje v gorah in stenah. Pri sestavljanju izredno bogate vsebine so predano sodelovali vsi vzgojitelji, gorski reševalci, zdravniki, gorski vodniki in instruktorji, ki imajo iz svojih bogatih izkušenj, doživetij in znanja kaj povedati mladim, prihajajočim generacijam.

V novem abecedniku so temeljito obdelana in predstavljena osnovna poglavja, ki so nujno potrebna za varno hojo po gorskem svetu in uspešno plezo po stenah in grebenih do najvišjih vrhov naše domovine, Evrope in sveta.

Alpinistična šola, prvi del je letos bogato darilo vsem ljubiteljem in obiskovalcem gora. Če bo vsaj delno dosežen namen Alpinistične šole, prvi del, v cilju temeljite, preventivne vzgoje in solanje vseh naših 100.000 gornikov, bomo prizadevali avtorjem za bogato tolmachenje vsebine lahko iz srca hvaležni. Potrebno in obvezno pa je, da po tej ediciji z radostjo in željo po nujno potrebnem in obveznem znanju sežejo vsi, katerim je kolikšak od tega, da zmanjšamo število planinskoalpinističnih nesreč, ki so vsako leto mnogo prevelik krvni davek in večje žalostno in temno senco na našo vzgojo in solanje planincev, plezalcev in alpinistov.

Iz pohoda slovenskih železarjev na Peco (Foto Drago Kolenc)

PODPIRAMO »AKCIJO KREDARICA«

Na pobudo Planinske zveze Slovenije zbirajo vsa planinska društva v Sloveniji obveznice vplačane kot posojilo za ceste — za adaptacijo in povečanje planinskega doma na Kredarici za gradnjo tovarne žičnice za Kredarico, Staničev dom in Planiko.

Koordinacijski odbor planinskih društev občine Jesenice ponovno naproša vse ljubitelje gora in člane planinskih društev naj odstopijo obveznice za »akcijo Kredarica«.

Obveznice lahko oddaste v pisarno planinskega društva Jesenice vsak dan (razen sobote in nedelje). Lahko pa nam sporočite naslov na telefonsko številko 81-291 in jih bomo dvignili na domu.

JESENICE : ISKRA OLIMPIJA
56 : 66 (22 : 21)

ČLANICE — SKL ZAHOD

V soboto, 23. junija, so se na igrišču v športnem parku domače košarkarice pomerile z lekro iz Ljubljane, ki igra v SKL izven konkurence.

Za domače so nastopile: Stražisar 2, Leskovar 8, Azman 10, Bertonec 12, Vavpotič 24, Kubaš, Slamnjk, Cuder, Ulčar in B. Kantarevič.

Čeprav je Olimpija nastopila s pomlajeno ekipo, so morale Jesenice položiti orožje. Predvsem so izgubile bitko za odbite žoge pod obroči. Še posebej pod svojim košem igralke Iskre Olimpije s svojo višino niso dopustile nikakršnega presenečenja. Domačinkam tudi ni najbolje služil met, saj so grešile celo iz najugodnejših položajev. Vzrok za to je sigurno tudi premajhna telesna pripravljenost zaradi slabšega obiska treningov ob zaključku šolskega leta. Dokler so imele Jesenice se zadosti moči, so se kljub težavam uspešno upirale gostjam iz Ljubljane ter prvi polčas celo dobile z rezultatom 22:21. Med počitnicami bodo morale igralke krepko poprijeti, da bodo lahko nadoknadile pomanjkanje fizične zmogljivosti, kar je tudi pogoj za uspešno izvajanje tehničnih zamisli trenerja. Vse kaže, da se bo borba za uvrstitve v zimske enotne republiško ligo v jeseni šele prav razpletala.

V četrtek, 28. junija, igrajo Jesenice zadnje kolo pomladanskega dela prvenstva v gosteh proti zelo dobri ekipi iz Mengša. Na gostovanju proti odličnim domačinkam odhajajo naša dekleta brez posebnih upov na uspeh.

TRETIJI KVALIFIKACIJSKI TURNIR
ZA VSTOP V SKL — ČLANI

Članske vrste Lokainvesta, Radovljice in Jesenice so se v tretjem kvalifikacijskem turnirju v Radovljici pomerile za vstop v SKL. Največ uspeha je imela vrsta iz Škofje Loke pred letos okrepjeno Radovljico. Zelo mlada vrsta Jesenice je pred začetkom kvalifikacij ni imela posebnih izgledov za boljše uvrstitve kot na tretje mesto, saj je ekipo zapustilo v zadnjih dveh letih preko 15 igralcev. Vse kaže, da bo še težja situacija jeseni, ko odhajata dva zelo dobra igralca v vojsko (Smolej, Matučec), in štirje v šolo v Ljubljano (Berginc, Rizvanović, Mlinarič, Jelovčan). K sreči se iz vojske vrne trener in igralec Božič, Ličof in spomladi še Janjič, tako, da bo ob letu verjetno lahko ponovno zaigrala bolj polna ekipa.

GORENJSKA :
DOMŽALE 60:40

V nedeljo, 24. junija, je bila v šahovski dvorani na Jesenicah velika šahovska prireditev, četrti tradicionalni dvoboj med Gorenjsko in Domžalami na petdesetih deskah.

Ekipa Domžal je ena najmočnejših v Sloveniji, saj nastopajo v njeni ekipi tudi mojstri in celo vele mojstri. Tokrat so za ekipo nastopili šahisti iz Domžal, Kamnika, Mengša, Radomelj in drugih krajev, za ekipo Gorenjske pa Jeseničani, Leščani, Kranjčani in Radovljičani.

Na prvi deski za Domžale je nastopil tudi udeleženec letošnjega Vidmarjevega memoriala mednarodni mojster Izotk Jelen, na prvi gorenjski deski pa mojster Rudi Osterman. Poleg teh je nastopilo še dvanajst mojstrskih kandidatov in vrsta razdeljenih na vrsto veteranov, članov, mladincev, pionirjev in članic ter mladink.

Ekipa Gorenjske je prepričljivo zmagala z rezultatom 60 : 40 in s tem osvojila lep prehodni pokal.

Organizator prireditve je bila gorenjska šahovska zveza, prireditelj pa šahovsko društvo Jesenice.

Prireditve je postala ena izmed najbolj množičnih v Sloveniji, saj nastopa na njej kar sto igralcev.

Košarka

KK RADOVLJICA : KK JESENICE
86:68 (43:38)

Radovljičani so v prvi tekmi ponovno dokazali, da so letos z močno okrepljeno ekipo boljše nasprotnik od Jeseničanov.

Radovljica: Vidic 9, Urbanc 6, Pirih 38, Potočnik 14, Šter 14, Kolman 5, Markelj, Dežman, Papler, Zupan, Čilenšek, Novak.

Jesenice: Azman 13, Novak 2, Mlinarič 10, Smolej 22, Vauhnik 9, Lešnjak 4, Maručec 8, Rizvanović, Jelovčan, Subotič, Grzetič, Kržič.

Šele sedaj se vidi, koliko so Jesenice izgubile in Radovljica pridobila s selitvijo Dušana Piriha. Veterani je duša radovljiske ekipe in razen tega, da dosega poprečno 40 košev, polovi še največ odbitih žog. Jeseničani so sicer tekmo dobro začeli in v 14. minuti že vodili 27:28. Kljub temu pa so prvi polčas odločili v svojo korist domačini in sicer z rezultatom 43:38.

Drugi polčas so gostje z Jesenic ponovno začeli na vso moč in v četrtni minuti že zopet vodili z rezultatom 48:46. V nadaljevanju tekme, ko so Jeseničani posle moči, pa so se igralci Radovljice povsem razigrali in zasluženo visoko zmagali.

JESENICE : LOKAINVEST
91:100 (57:65)

Igralci iz Škofje Loke so dokazali, da so v kvalifikacijah najmočnejši.

Za Jesenice so nastopili: Azman 27, Novak 2, Rizvanović 12, Mlinarič 4, Grzetič 8, Smolej 4, Lešnjak 12, Kržič 4, Matučec 18, Jelovčan, Subotič.

Pri igralcih Jesenic se je pokazala utrujenost po tekmi z Radovljico in so jih bolj rutinirani in spočiti gostje brez večjih težav premagali.

Ob koncu je prav, če povemo, da sta se letos ekipi Radovljice in Škofje Loke sicer res okrepili, da pa sta se za kvalifikacije tudi mnogo bolj pripravili kot Jeseničani. Osnovni problem na Jesenicah je bil, da je imela članska ekipa mnogo premalo terminov za treninge v dvorani čez zimo (mlajše ekipe pa sploh nič), močno pa se je poznala tudi odsotnost trenerja Božiča (JLA) in odhod starejših igralcev ter nesrečna smrt Ludvika Bunderla.

V.

USPEŠNE EKIPE GRS NA SMUČARSKEM TEKMOVANJU V ROŽNI DOLINI

V Rožni dolini v Avstriji je bilo v nedeljo, 24. junija tekmovanje v smuku, ki ga je organizirala postaja gorske reševalne službe Kötschach-Mauthen. Med sedemdesetimi ekipami je bilo tudi šest ekip iz Mojstrane, Kranjske gore in Radovljice. Posebnost tekmovanja je bila v tem, da so se ekipe morale najbolj približati poprečnemu času, ki so ga izračunali.

Velik uspeh so dosegli člani postaje gorske reševalne službe Mojstrana, ki so osvojili kar dva pokala. Prva ekipa je bila med sedemdesetimi ekipami odlična druga. Sestavljali so jo Franci Rabič, Martinjak in Brojan, druga ekipa gorske reševalne službe Mojstrana je bila tretja, nastopila pa je v sestavi Urbas, Smodiš in Smid. Prva ekipa Mojstrane je bila 81., druga ekipa Radovljice pa 65.

J. R.